

ΠΑΝΕΠΙΣΤΗΜΙΟ ΠΕΙΡΑΙΩΣ

**ΤΜΗΜ ΔΙΕΘΝΩΝ ΚΑΙ ΕΥΡΩΠΑΪΚΩΝ ΣΠΟΥΔΩΝ
ΠΡΟΓΡΑΜΜΑ ΜΕΤΑΠΤΥΧΙΑΚΩΝ ΣΠΟΥΔΩΝ
ΣΤΙΣ ΔΙΕΘΝΕΙΣ ΚΑΙ ΕΥΡΩΠΑΪΚΕΣ ΣΠΟΥΔΕΣ**

ΔΙΠΛΩΜΑΤΙΚΗ ΕΡΓΑΣΙΑ

**Η ΚΙΝΑ ΩΣ ΑΝΑΔΥΟΜΕΝΗ ΔΥΝΑΜΗ ΣΤΟ ΔΙΕΘΝΕΣ
ΣΥΣΤΗΜΑ (ΔΗΜΟΓΡΑΦΙΚΕΣ, ΟΙΚΟΝΟΜΙΚΕΣ,
ΣΤΡΑΤΙΩΤΙΚΕΣ & ΤΕΧΝΟΛΟΓΙΚΕΣ ΠΤΥΧΕΣ)**

ΜΑΡΙΑ ΕΛΛΗ Σ. ΚΟΥΤΣΟΥΒΕΛΗ

ΠΕΙΡΑΙΑΣ, 2013

Αφιερώνεται στην οικογένειά μου

Πανεπιστήμιο Πειραιώς

ΠΡΟΛΟΓΟΣ:

Μετά την κατάρρευση του υπαρκτού σοσιαλισμού στα τέλη του προηγούμενου αιώνα, ο συσχετισμός δυνάμεων στο διεθνές σύστημα μεταβλήθηκε, αφήνοντας τις Ηνωμένες Πολιτείες Αμερικής ως την μοναδική παγκόσμια υπερδύναμη, σ' ένα μέχρι πρότινος διπολικό σύστημα ισχύος. Το κενό που άφησε πίσω της η κατάρρευση της Σοβιετικής Ένωσης άρχισε να καλύπτεται στο πέρασμα του χρόνου από περιφερειακές δυνάμεις όπως η Λαϊκή Δημοκρατία της Κίνας και η Ευρωπαϊκή Ένωση.

Με την πορεία της Ευρωπαϊκής Ένωσης να ανακόπτεται κατ' εξακολούθηση από την αδυναμία υλοποίησης του πολιτικού σκέλους της Ένωσης, η Κίνα βρήκε πρόσφορο έδαφος, ώστε να προσπαθήσει να διεκδικήσει μια θέση στρατηγικής ισχύος στο άναρχο διεθνές σύστημα¹.

Έπειτα από μια παρατεταμένη περίοδο εθελούσιας απομόνωσης, που είχε βασιστεί στην ξеноφοβία, την εσωστρέφεια και την πολιτική «ύπνωση», οι εσωτερικές πολιτικές επιλογές της Κίνας, οι οποίες βασίστηκαν στην πολιτική των «ανοικτών θυρών» και της εξωστρέφειας έφεραν και πάλι στο προσκήνιο την πολυπληθέστερη χώρα του κόσμου ως μια υπολογίσιμη δύναμη στην παγκόσμια σκακιέρα.

Όπως κάθε κράτος επιδιώκει τη μεγιστοποίηση της ασφάλειάς του μέσα από τη «δύναμη» και τον «πλούτο»², έτσι και η Λαϊκή Δημοκρατία της Κίνας εφαρμόζει τα τελευταία χρόνια και ιδιαίτερα την τελευταία δεκαετία μια εσωτερική πολιτική η οποία βασίζεται στην υλοποίηση της επιδίωξης του κεντρικού πολιτικού στόχου, που δεν είναι άλλος από την αύξηση της εθνικής ασφάλειας της χώρας, μέσα από την οικονομική, στρατιωτική και τεχνολογική ανάπτυξη.

Το βασικό ερώτημα επομένως της παρούσης έρευνας δεν είναι άλλο από το εάν η Λαϊκή Δημοκρατία της Κίνας θα καταφέρει μακροπρόθεσμα να υλοποιήσει αυτές της τις επιδιώξεις ώστε να αναχθεί σε παγκόσμια υπερδύναμη από περιφερειακή δύναμη που θεωρείται έως και σήμερα.

Οδηγός και βασικό εργαλείο στην εν λόγω ανάλυση καθίσταται η θεωρία της ρεαλιστικής προσέγγισης των διεθνών σχέσεων. Μέσα από την εφαρμογή του

¹ Βλ. Kenneth Waltz, «Theory of International Relations», σελ. 88.

² Βλ. Joseph Griego, «Anarchy and the Limits of Cooperation» και Αθανάσιος Πλατιάς, «Το Νέο Διεθνές Σύστημα, Ρεαλιστική Προσέγγιση Διεθνών Σχέσεων».

πολιτικού ρεαλισμού³ θα επιχειρήσουμε την κατανόηση των δεδομένων που παρατίθενται και την ανάλυσή κάθε πτυχής της έρευνας, δημογραφικής, οικονομικής, στρατιωτικής και τεχνολογικής, ώστε να διεξαχθεί η αποτίμηση της κινεζικής προσπάθειας, η οποία θα οδηγήσει στην απάντηση του βασικού ερωτήματος της παρούσης διπλωματικής εργασίας.

Πιο συγκεκριμένα, γίνεται ανάλυση των δημογραφικών στοιχείων της Λαϊκής Δημοκρατίας της Κίνας, τα οποία περιλαμβάνουν την ηλικιακή δομή του πληθυσμού, τον ρυθμό ανάπτυξης και την πυκνότητα του πληθυσμού, τον δείκτη θνησιμότητας και την αστικοποίηση του πληθυσμού, τη δομή της οικογένειας, το ποσοστό του αναλφαβητισμού αλλά και την εκπαίδευση και τις δαπάνες για την παιδεία των κινέζων πολιτών.

Στη συνέχεια παρατίθενται και αναλύονται οι οικονομικές πτυχές της Λαϊκής Δημοκρατίας της Κίνας, μέσα από αναφορές στην συνολική εξέλιξη της κινεζικής οικονομίας των τελευταίων 30 ετών, στη σύνθεση του ΑΕΠ, στην ένταση της βιομηχανικής παραγωγής, στο εξωτερικό εμπόριο, τις κινεζικές επενδύσεις, τις άμεσες και έμμεσες ξένες επενδύσεις αλλά και το κινεζικό δημοσιονομικό και τραπεζικό σύστημα.

Κατόπιν, γίνεται αναφορά στα στρατιωτικά στοιχεία της Κίνας. Περιγράφεται το νέο περιβάλλον ασφαλείας και η πολιτική ασφαλείας της χώρας, αναλύεται η δομή και η ισχύς των τριών όπλων (στρατός ξηράς, πολεμική αεροπορία και πολεμικό ναυτικό), γνωστοποιείται η ύπαρξη όπλων μαζικής καταστροφής (πυρηνικός εξοπλισμός, βιολογικά όπλα) καθώς επίσης και οι καινοτομίες που αναπτύσσονται μέσα από εφαρμογή των εξελιγμένων επιστημονικών μεθόδων και της τεχνολογικής εξέλιξης.

Η παρούσα ανάλυση ολοκληρώνεται με την διερεύνηση των τεχνολογικών πτυχών, ιδιαίτερα όσον αφορά στην επιστημονική και τεχνολογική δομή της χώρας, στα εθνικά προγράμματα για την επιστήμη και την τεχνολογία, στα προγράμματα για την έρευνα και την ανάπτυξη βασικών τεχνολογιών, στη διεθνή συνεργασία στον τομέα της επιστήμης και της τεχνολογίας, στη βιομηχανία της πληροφόρησης καθώς και στη διαστημική τεχνολογία και τις δραστηριότητες της Λαϊκής Δημοκρατίας της Κίνας στο διάστημα.

³ Πατέρας του πολιτικού ρεαλισμού θεωρείται ο Θουκυδίδης, βλ. Ιστορία του Πελοποννησιακού Πολέμου. Βλ. Αθανάσιος Πλατιάς, «Διεθνείς Σχέσεις και Στρατηγική στο Θουκυδίδη», 2007, σελ. 25-31.

ΕΥΧΑΡΙΣΤΙΕΣ:

Κατ' αρχάς θα ήθελα να ευχαριστήσω τον επιβλέποντα της παρούσας διπλωματικής εργασίας, καθηγητή κ. Αθανάσιο Πλατιά, ο οποίος μου έδωσε την δυνατότητα να συνεργασθώ μαζί του σε επίπεδο διπλωματικής εργασίας. Θα ήθελα επίσης να ευχαριστήσω όλους τους καθηγητές μου στο Πρόγραμμα Μεταπτυχιακών Σπουδών του τμήματος Διεθνών και Ευρωπαϊκών Σπουδών του Πανεπιστημίου Πειραιώς, για την υποστήριξή τους, την καθοδήγησή τους και το υψηλό ακαδημαϊκό ήθος που επέδειξαν κατά την διάρκεια των σπουδών μου. Πάνω απ' όλα, όμως, θα ήθελα να ευχαριστήσω την οικογένειά μου, χωρίς την στήριξη της οποίας δεν θα μπορούσα να πραγματοποιήσω αυτήν μου την προσπάθεια, η οποία αποτελούσε για μένα όνειρο ζωής.

Περιεχόμενα

ΠΡΟΛΟΓΟΣ:	3
ΕΥΧΑΡΙΣΤΙΕΣ:	5
ΚΑΤΑΣΤΑΣΗ ΠΙΝΑΚΩΝ:	8
ΚΑΤΑΣΤΑΣΗ ΓΡΑΦΗΜΑΤΩΝ:	9
ΕΙΣΑΓΩΓΗ – Ιστορικά στοιχεία:	11
Πολιτικό Σύστημα:	12
1. ΔΗΜΟΓΡΑΦΙΚΕΣ ΤΑΣΕΙΣ:	13
1.1 Γενικά στοιχεία:	13
1.2 Ο φυσικός ρυθμός ανάπτυξης του πληθυσμού:	15
1.3 Η πυκνότητα του κινεζικού πληθυσμού ανά χλμ ² :	17
1.4 Ο δείκτης θνησιμότητας:	17
1.5 Η αστικοποίηση του πληθυσμού:	19
1.6 Η δομή της οικογένειας:	20
1.7 Το ποσοστό του αναλφαβητισμού:	21
1.8 Η εκπαίδευση:	21
1.9 Δαπάνες για την εκπαίδευση:	23
1.10 Αποτίμηση - Συμπεράσματα:	23
2. ΟΙΚΟΝΟΜΙΚΕΣ ΤΑΣΕΙΣ:	26
2.1 Η εξέλιξη της Κινεζικής Οικονομίας μέσα στα τελευταία 30 χρόνια:	26
2.2 Σύνθεση ΑΕΠ – Ένταση Βιομηχανικής Παραγωγής:	31
2.3 Εξωτερικό Εμπόριο:	32
2.4 Επενδύσεις - Κρατική δαπάνη:	35
2.5 Εισροή Ξένων Άμεσων Επενδύσεων.....	35
2.6 Εκροή Ξένων Άμεσων Επενδύσεων.....	39
2.7 Δημοσιονομικά και τραπεζικά ζητήματα (Αναμόρφωση του δημοσιονομικού συστήματος):	41
2.8: Αποτίμηση - Συμπεράσματα:	43
3. ΣΤΡΑΤΙΩΤΙΚΕΣ ΤΑΣΕΙΣ:	46
3.1 Το νέο περιβάλλον ασφαλείας:	46
3.2 Πολιτική Εθνικής Ασφάλειας:	51
3.3 Ο Στρατός Ξηράς:	55
3.3.1 Δομή και Οργάνωση:	55
3.3.2 Εξέλιξη του Στρατού Ξηράς - Force building:	56
3.4 Το Ναυτικό:	57
3.4.1 Δομή και Οργάνωση:	58
3.4.2 Εξέλιξη του Ναυτικού - Force Building:	59

3.5 Η Πολεμική Αεροπορία:	61
3.5.1 Δομή και Οργάνωση:	62
3.5.2 Εξέλιξη της Πολεμικής Αεροπορίας - Force Building:	63
3.6 Πυρηνική στρατηγική – Όπλα μαζικής καταστροφής:.....	65
3.7 Επιστήμη, Τεχνολογία και Βιομηχανία της Εθνικής Ασφαλείας:.....	69
3.8 Προώθηση καινοτομιών στις δομές και τους μηχανισμούς:.....	69
3.9 Αποτίμηση - Συμπεράσματα:	69
4. ΤΕΧΝΟΛΟΓΙΚΕΣ ΤΑΣΕΙΣ:	72
4.1 Έρευνα και τεχνολογία:	72
4.2 Ζώνες προηγμένης τεχνολογίας:	74
4.3 Επιστημονική και Τεχνολογική Δομή:	74
4.4 Εθνικά Προγράμματα για την Επιστήμη και την Τεχνολογία:	75
4.5 Πρόγραμμα για την Έρευνα και Ανάπτυξη Βασικών Τεχνολογιών:	76
4.6 Πρόγραμμα 863:.....	76
4.7 Πρόγραμμα 973:.....	77
4.8 Πρόγραμμα «Torch»:.....	77
4.9 Πρόγραμμα «Spark»:.....	77
4.10 Διεθνής Συνεργασία στον τομέα της Επιστήμης και της Τεχνολογίας:	78
4.11 Βιομηχανία της πληροφορίας:.....	78
4.12 Διαστημική Τεχνολογία:	80
4.13 Οι Δραστηριότητες της Κίνας στο Διάστημα:	83
4.14 Επιστήμη του διαστήματος:	84
4.15 Αποτίμηση - Συμπεράσματα:	85
ΕΠΙΛΟΓΟΣ:.....	89
ΒΙΒΛΙΟΓΡΑΦΙΑ:.....	93

ΚΑΤΑΣΤΑΣΗ ΠΙΝΑΚΩΝ:

ΠΙΝΑΚΑΣ	ΣΕΛ.
Πίνακας 1: Εξέλιξη της αύξησης του πληθυσμού στην Κίνα	11
Πίνακας 2: Δείκτης Γεννητικότητας (Γεννήσεις/1000 πληθυσμό)	13
Πίνακας 3: Δείκτης Θνησιμότητας (Θάνατοι/1000 πληθυσμό)	15
Πίνακας 4: Κύρια μεγέθη της Κινεζικής Οικονομίας	21
Πίνακας 5: Εισροή ΞΑΕ στη Λ.Δ. Κίνας (2012)	33
Πίνακας 6: Κατάσταση Παγκόσμιων Πυρηνικών Δυνάμεων 2013	66
Πίνακας 7: Πυρηνικές Δυνάμεις της Κίνας 2013	67

ΚΑΤΑΣΤΑΣΗ ΓΡΑΦΗΜΑΤΩΝ:

ΓΡΑΦΗΜΑ	ΣΕΛ.
Γράφημα 1: Συμβολή στην παγκόσμια αύξηση του ΑΕΠ (σε όρους ισοτιμίας αγοραστικής δύναμης, μ.ο. πενταετίας)	24
Γράφημα 2: Εξέλιξη ΑΕΠ Κίνας (σε δις δολάρια ΗΠΑ, αξίες 2007), Ρυθμός οικονομικής μεγέθυνσης	24
Γράφημα 3: Εξέλιξη ποσοστού φτώχειας στην Κίνα	25
Γράφημα 4: Εξέλιξη δείκτη ανθρώπινης ανάπτυξης στην Κίνα	25
Γράφημα 5: Εξέλιξη σύνθεση ΑΕΠ Κίνας	26
Γράφημα 6: Εξωτερικό εμπόριο ως ποσοστό του ΑΕΠ	28
Γράφημα 7: Εμπόριο αγαθών ΕΕ – Κίνας (σε εκ ευρώ)	29
Γράφημα 8: Διμερές εμπόριο αγαθών Ελλάδας – Κίνας (σε χιλ. ευρώ)	29
Γράφημα 9: Εισροή ΞΑΕ στην Κίνα (σε εκ. δολάρια ΗΠΑ, αξίες 2007)	31
Γράφημα 10: Εισροή ΞΑΕ στις BRICs (σε εκ. δολάρια ΗΠΑ, αξίες 2007)	31
Γράφημα 11: Δείκτης εμπιστοσύνης ξένων επενδυτών, 2007	33
Γράφημα 12: Εκροή ΞΑΕ από την Κίνα (σε εκ. δολάρια ΗΠΑ, αξίες 2007)	34
Γράφημα 13: 10 πρώτοι επενδυτές στην Κίνα με βάση τις υλοποιηθείσες ΞΑΕ, 2008	35

*«Αφήστε την Κίνα να κοιμάται,
γιατί όταν ξυπνήσει,
θα σειστεί ο κόσμος»*

Ναπολέον Βοναπάρτης, 1816

*«Αυτός που αψηφά τους αντιπάλους του,
είναι βέβαιο ότι θα γίνει λεία τους»*

Sun Tzu, 5^{ος} αιώνας π.Χ.

ΕΙΣΑΓΩΓΗ – Ιστορικά στοιχεία⁴:

Η Κίνα είναι αρχαιότατη χώρα. Ο Άνθρωπος του Πεκίνου (ή Σινάνθρωπος ή Χόμο Ερέκτους Πεκίνενσις), που ανακαλύφθηκε στην περιοχή Choukoutien, κοντά στο Πεκίνο, υπολογίζεται ότι έζησε έως και 500.000 έτη πριν. Το πολιτικό σύστημα της χώρας ήταν μέχρι τις αρχές του 20ου αιώνα απολυταρχικό, με ανώτατο άρχοντα τον Αυτοκράτορα. Για πολλούς αιώνες η διακυβέρνηση της αχανούς αυτής χώρας γινόταν από δυναστείες, με πρώτη αυτή των Χια από το 2070 π.Χ.

Η Κίνα έγινε γνωστή στη Δύση μέσα από τα ταξίδια του Μάρκο Πόλο κατά τον 13ο αιώνα. Τότε η Κίνα είχε κατακτηθεί από τους Μογγόλους και ο Κουμπλάι Χαν τοποθέτησε ως κέντρο της αχανούς αυτοκρατορίας του, που απλωνόταν από τη Σιβηρία μέχρι την Ινδία, από το Βιετνάμ μέχρι την Ουγγαρία και από την Κορέα μέχρι τα Βαλκάνια, το Πεκίνο, που έγινε έκτοτε η πρωτεύουσα της χώρας.

Η δυναστεία των Ming (1368-1644) έφερε στη χώρα μια περίοδο σταθερότητας και ευμάρειας, όπου άνθισαν οι τέχνες (ζωγραφική, καλλιγραφία, λογοτεχνία) και το εμπόριο (πορσελάνη, μετάξι, μπαχαρικά). Η δυναστεία των Qing (1644-1911), όπου κυβέρνησαν για δεύτερη φορά μετά τους Μογγόλους ξένοι αυτοκράτορες, οι Manchu, χωρίζεται σε δύο περιόδους. Κατά την πρώτη περίοδο που διήρκεσε 133 χρόνια, υπήρχε ειρήνη και ευημερία, κατά τη δεύτερη, όμως, περίοδο ξεκίνησε η παρακμή της Κίνας, αφενός, εξαιτίας αδύναμων και πολύ νέων σε ηλικία αυτοκρατόρων και εσωτερικών διενέξεων και, αφετέρου, λόγω της δράσης των ξένων αποικιοκρατικών δυνάμεων, ιδίως της Μ. Βρετανίας και της Γαλλίας, που είχαν ως στόχο την εμπορική διείσδυση στην Κίνα.

Το 1911 ο τελευταίος αυτοκράτορας, ο ανήλικος Pu Yi, εκδιώχθηκε από το θρόνο και το 1912 η επανάσταση με ηγέτη τον Sun Yat-Sen οδήγησε στην κατάργηση της φεουδαρχικής μοναρχίας και στην ανακήρυξη της χώρας σε δημοκρατία. Το 1921 ιδρύθηκε το Κινεζικό Κομμουνιστικό Κόμμα. Ακολούθησε μία περίοδος εμφύλιας διαμάχης, η κατάληψη της περιοχής της Μαντζουρίας και η κατοχή από τους Ιάπωνες, κατά τη διάρκεια του Β΄ Παγκόσμιου Πολέμου, που, όμως, συσπείρωσε το λαό εναντίον τους.

⁴ Γραφείο ΟΕΥ Ελλάδος στο Πεκίνο.

Την 1η Οκτωβρίου 1949, με τον Mao Zedong στην ηγεσία του Κομμουνιστικού Κόμματος ιδρύθηκε η Λαϊκή Δημοκρατία της Κίνας και καθιερώθηκε ένα σοσιαλιστικό σύστημα διακυβέρνησης. Η χώρα εξασφάλισε την εθνική της κυριαρχία και παρουσίασε σημαντική ανάπτυξη στον αγροτικό και βιομηχανικό τομέα, παράλληλα, ωστόσο, ο λαός υπέφερε από τα σφάλματα της πολιτικής ηγεσίας με αποκορύφωμα την «πολιτιστική επανάσταση» των ετών 1966-1976.

Μετά το 1978, ο τότε Πρόεδρος Deng Xiaoping αλλά και οι ηγέτες που τον διαδέχθηκαν, έδωσαν έμφαση στον εκσυγχρονισμό της χώρας και τον προσανατολισμό στην οικονομία της αγοράς, με αποτέλεσμα την αλματώδη ανάπτυξη της οικονομίας και την βελτίωση του επιπέδου ζωής για σημαντικό τμήμα του πληθυσμού.

Πολιτικό Σύστημα:

Η κρατική εξουσία στην Κίνα ασκείται από έξι όργανα: το Εθνικό Λαϊκό Συνέδριο (Κογκρέσο), τον Πρόεδρο της Λ. Δ. της Κίνας, το Συμβούλιο του Κράτους, την Κεντρική Στρατιωτική Επιτροπή, το Ανώτατο Λαϊκό Δικαστήριο, και την Ανώτατη Αρχή Νομικής Εποπτείας. Το Κογκρέσο ασκεί τη νομοθετική εξουσία. Επίσης εκλέγει τον Πρόεδρο και τον Αντιπρόεδρο, ενώ στις αρμοδιότητές του περιλαμβάνονται η έγκριση του Σχεδίου Εθνικής Οικονομικής και Κοινωνικής Ανάπτυξης καθώς και του Κρατικού Προϋπολογισμού.

Ο Πρόεδρος εκλέγεται από το Κογκρέσο και είναι ο επικεφαλής του κράτους. Από την ίδρυση της Λ. Δ. Κίνας το 1949 έως σήμερα, το αξίωμα του Προέδρου έλαβαν κατά σειρά οι: Mao Zedong, Liu Shaoqi, Li Xiannian, Yang Shangkun, Jiang Zemin. Από το 2003 Πρόεδρος της Λ.Δ. Κίνας είναι ο HU Jintao.

Το Συμβούλιο ασκεί την εκτελεστική εξουσία. Αποτελείται από τον Πρωθυπουργό, τους Αναπληρωτές Πρωθυπουργούς, τους Κρατικούς Συμβούλους, τους Υπουργούς, τον Γενικό Ελεγκτή και το Γενικό Γραμματέα. Ο Πρωθυπουργός διορίζεται από τον Πρόεδρο και ο διορισμός του επικυρώνεται από το Κογκρέσο. Η θητεία στο Συμβούλιο διαρκεί πέντε έτη, ενώ τα μέλη δεν μπορούν να διορισθούν για περισσότερες από δύο συνεχείς θητείες. Σημερινός Πρωθυπουργός της χώρας είναι ο WEN Jiabao.

1. ΔΗΜΟΓΡΑΦΙΚΕΣ ΤΑΣΕΙΣ:

1.1 Γενικά στοιχεία:

Η Κίνα, επισήμως αναφερόμενη ως Λαϊκή Δημοκρατία της Κίνας (People's Republic of China – PRC), αποτελεί την πολυπληθέστερη χώρα στον κόσμο, με συνολικό πληθυσμό τα 1.362,391,579 κατοίκους⁵. Δεύτερη μεγαλύτερη πληθυσμιακά χώρα είναι η Ινδία, με πάνω από εκατό εκατομμύρια μικρότερο πληθυσμό. Η Ευρωπαϊκή Ένωση, την οποία κοσμούν 28 χώρες ως κράτη μέλη, βρίσκεται στην τρίτη θέση με συνολικό πληθυσμό τα 509 περίπου εκατομμύρια. Την τέταρτη θέση καταλαμβάνουν οι Ηνωμένες Πολιτείες Αμερικής, με πληθυσμό ο οποίος υπολογίζεται στα 316 εκατομμύρια κατοίκους. Η πρώτη πεντάδα συμπληρώνεται από την Ινδονησία, με πληθυσμό περί τα 251 εκατομμύρια κατοίκους⁶.

Για να καταλάβουμε καλύτερα τις μετρήσεις του πληθυσμού της Κίνας και τα δημογραφικά της στοιχεία, θα πρέπει αρχικά να κατανοήσουμε τη δομή διακυβέρνησης της εν λόγω χώρας. Η Λαϊκή Δημοκρατία της Κίνας βρίσκεται υπό την κυβέρνηση του Κομμουνιστικού Κόμματος, με έδρα της κυβέρνησης το Πεκίνο και δικαιοδοσία σε 5 αυτόνομες περιφέρειες, 22 επαρχίες (τμήματα), 4 άμεσα ελεγχόμενους δήμους και 2 αυτοδιοικούμενες ειδικές διοικητικές περιφέρειες (Μακάο και Χόνγκ-Κονγκ). Η Λαϊκή Δημοκρατία της Κίνας διεκδικεί επίσης την Ταιβάν (Taiwan), η οποία ελέγχεται από μια ξεχωριστή πολιτική οντότητα, επονομαζόμενη ως Δημοκρατία της Κίνας (Republic of China – ROC), ως την 23 επαρχία της. Αυτό το γεγονός προκαλεί προβλήματα στην καταγραφή και ανάλυση των δημογραφικών στοιχείων της Λαϊκής Δημοκρατίας της Κίνας. Ως εκ τούτου, η ανάλυση των δημογραφικών στοιχείων που προκύπτει στο παρόν πόνημα, καθώς και των υπόλοιπων στοιχείων (οικονομικών, στρατιωτικών και τεχνολογικών) που θα παρατεθούν στη συνέχεια, αναφέρεται εξολοκλήρου στις περιοχές δικαιοδοσίας και διακυβέρνησης της Λαϊκής Δημοκρατίας της Κίνας.

Ο πληθυσμός της Κίνας είναι άνισα κατανομημένος, παρουσιάζοντας μεγαλύτερη πυκνότητα στις ανατολικές ακτές (περισσότεροι από 400 κάτοίκους ανά χλμ² και μικρότερη (λιγότεροι από 10 κάτοίκους ανά χλμ²) στα δυτικά της χώρας. Οι πόλεις της

⁵Η εκτίμηση δίνεται ύστερα από μετρήσεις που δημοσίευσε η Κινεζική Κυβέρνηση τον Σεπτέμβριο του 2013. Αξίζει να σημειωθεί ότι η αντίστοιχη μέτρηση του Ιανουαρίου του 2013 έδινε μέγεθος πληθυσμού περίπου ίσο με 1,354,040.000. Οι συγκεκριμένες μετρήσεις δεν συμπεριλαμβάνουν τις Ταιβάν (Taiwan), Χόνγκ-Κόνγκ (Hong-Kong) και Μακάο (Macao), δεδομένου ότι η χώρα χωρίζεται σε αρκετά τμήματα, ορισμένα από τα οποία δεν βρίσκονται κάτω από την διακυβέρνηση του Πεκίνου.

⁶ The World Factbook, CIA.

Κίνας καλύπτουν μια έκταση 80 χλμ, η οποία προβλέπεται να διπλασιαστεί μέσα στα επόμενα 15-20 έτη. Το 48.06% του πληθυσμού είναι ηλικίας από 15 έως 44 ετών, το 23.31% από 45 ετών έως 64 ετών και το 9.07% άνω των 65 ετών. Τα παιδιά και οι έφηβοι έως 15 ετών ανέρχονται στο 19.55% του πληθυσμού⁷. Η αναλογία ανδρών-γυναικών είναι 50.54%-49.46%, εμφανίζοντας ελαφριά αύξηση του γυναικείου πληθυσμού την τελευταία πενταετία λόγω χαλάρωσης της αυστηρής πολιτικής γεννήσεων, που ήταν υπέρ των αρρένων τέκνων. Συνολικός προσδόκιμος χρόνος ζωής για τους κινέζους πολίτες τα 74,84 έτη. Το ποσοστό κατανέμεται σε προσδόκιμο χρόνο ζωής είναι για τους άνδρες τα 72,82 έτη και για τις γυναίκες τα 77,11 έτη⁸. Το 53% περίπου του πληθυσμού κατοικεί στην επαρχία, έναντι 47% του πληθυσμού που διαμένει στις λεγόμενες αστικές περιοχές⁹.

Πίνακας 1: Εξέλιξη της αύξησης του πληθυσμού στην Κίνα¹⁰

Χρονολογικό Έτος	Πληθυσμός
1000	40,000,000
1500	103,000,000
1750	260,000,000
1950	552,000,000
1970	820,000,000
2000	1,264,587,054
2010 ¹¹	1,359,821,465
2020	1,430,000,000
2030	1,461,000,000
2040	1,463.144,780
2050	1,465,224,000

Στη Λ.Δ. της Κίνας υπάρχουν 56 διαφορετικές εθνικές ομάδες, με μεγαλύτερη αυτή των Χαν (Han Chinese) σε ποσοστό 91.59% του πληθυσμού. Σημαντικές εθνικές ομάδες, με δική τους γλώσσα, ήθη και έθιμα, αποτελούν οι Χάκκα (Νοτιοανατολική Κίνα) και οι Μογγόλοι (Εσωτερική Μογγολία). Κυριότερες θρησκείες, με χιλιάδες πιστούς και

⁷ Σύμφωνα με στοιχεία που διέθεσε η Πρεσβεία της Ελλάδος στο Πεκίνο.

⁸ Τα δεδομένα είναι αποτέλεσμα μετρήσεων που διεξήχθησαν το 2012.

⁹ Βλ. αντίστοιχο κεφάλαιο για την αστικοποίηση του πληθυσμού.

¹⁰ The World Factbook, CIA.

¹¹ Για τα έτη μετά το 2010 και έπειτα παρατίθεται εκτίμηση της πορείας της αύξησης του πληθυσμού της Κίνας.

τόπους λατρείας, είναι ο Βουδισμός, Ισλαμισμός, Χριστιανισμός και Ταοϊσμός. Σημειώνεται ότι οι Κινέζοι στο σύνολο τους είναι άθεοι¹².

Οι κυριότερες πόλεις της Λ.Δ. Κίνας είναι το **Πεκίνο** (Beijing: πρωτεύουσα του κράτους, πολιτικό και πολιτιστικό κέντρο της χώρας και διεθνής κόμβος σύνδεσης της Κίνας με τον υπόλοιπο κόσμο), η **Τιαντζίν** (Tianjin: παραθαλάσσια πόλη και λιμάνι νότια του Πεκίνου), η **Σαγκάη** (Shanghai: κύριο λιμάνι με ανεπτυγμένες μεταφορικές υποδομές, οικονομικό και επιχειρηματικό κέντρο) η **Καντόνα** (Guangzhou: οικονομικό, εμπορικό και πολιτιστικό κέντρο στη νότια Κίνα) και η **Σενγιάνγκ** (Xinjiang: πόλη της βορειοανατολικής Κίνας με στρατηγική οικονομική σημασία λόγω της γεωγραφικής της θέσης).

1.2 Ο φυσικός ρυθμός ανάπτυξης του πληθυσμού:

Το μέγεθος του πληθυσμού της Λ.Δ. της Κίνας αποτελεί εδώ και αρκετά χρόνια ένα σημαντικό πολιτικό θέμα για τη χώρα. Μετά την ταχύτατη ανάπτυξη του πληθυσμού στα μέσα του 20ου αιώνα, η κινεζική κυβέρνηση προσπάθησε να περιορίσει τη ραγδαία αύξηση του πληθυσμού εισάγοντας την πολιτική για το «ένα παιδί»¹³. Το εν λόγω μέτρο αποδείχθηκε επιτυχές και αποτελεσματικό, σε βαθμό που το ποσοστό των γεννήσεων, μετά την εφαρμογή του μέτρου, να έχει μειωθεί σημαντικά.

Έτσι, την τελευταία δεκαετία, ο φυσικός ρυθμός ανάπτυξης¹⁴ του πληθυσμού παρουσιάζει ολοένα και μεγαλύτερη μείωση. Στο τέλος του 2003, επί παραδείγματι, ο συνολικός πληθυσμός της Κίνας στο κέντρο της χώρας έφτανε τα 1,292.27 εκατομμύρια. Από τον πληθυσμό αυτό, τα 665.56 εκατομμύρια αντιστοιχούσαν σε άνδρες (51.5%) ενώ τα 626.71 εκατομμύρια σε γυναίκες (48.5%). Οι νέες γεννήσεις στη χώρα έφταναν τα 15.99 εκατομμύρια και ο δείκτης γεννητικότητας βρισκόταν στο 12.96. Ο αντίστοιχος αριθμός των θανάτων βρισκόταν στα 8.25 εκατομμύρια. Η καθαρή αύξηση του πληθυσμού υπολογιζόταν στα 7.74 εκατομμύρια.

Όπως παρατηρείται και στον πίνακα που ακολουθεί, μέσα στην δεκαετία που ακολούθησε, και ειδικά στο διάστημα μεταξύ 2009-2013, οι νέες γεννήσεις καθώς και το

¹² Συγκεκριμένα το ποσοστό των Χριστιανών πολιτών στην Κίνα αναλογεί στο 3-4%, το ποσοστό των Μουσουλμάνων αντιστοιχεί στο 1-2% ενώ η μεγάλη πλειοψηφία των Κινέζων είναι επίσημα άθεοι.

¹³ Σύστημα το οποίο επιβραβεύει τα ζευγάρια που συμφωνούν να έχουν μόνο ένα παιδί, με μπόνους μετρητών και καλύτερη πρόσβαση σε στέγαση.

¹⁴ China Statistical Yearbook.

ποσοστό γεννητικότητας μειώθηκαν σημαντικά. Για το 2013, ο δείκτης γεννητικότητας κινήθηκε στις 12.25 γεννήσεις ανά 1000 του πληθυσμού¹⁵, τοποθετώντας την Λ.Δ. της Κίνας στην 155^η θέση στην παγκόσμια κλίμακα, πίσω από χώρες όπως η Ινδία, η οποία βρίσκεται στην 91^η θέση, τις Ηνωμένες Πολιτείες, που βρίσκονται στην 124^η θέση και τη Βραζιλία, η οποία βρίσκεται στην 133^η θέση. Οι θάνατοι, από την άλλη πλευρά και τα ποσοστά θνησιμότητας¹⁶ της χώρας μειώθηκαν σημαντικά την τελευταία δεκαετία. Συγκεκριμένα, δείκτης θνησιμότητας ανήλθε μέσα στο 2013 σε 7,31 θανάτους ανά 1000 του πληθυσμού, τοποθετώντας την Λ.Δ. της Κίνας στην 122^η θέση.

Πίνακας 2: Δείκτης Γεννητικότητας (Γεννήσεις/1000 πληθυσμού)

Έτος	2000	2001	2002	2003	2004	2005	2006
	16.12	15.95	15.85	12.96	12.98	13.14	13.25
Έτος	2007	2008	2009	2010	2011	2012	2013
	13.45	13.71	14	12.17	12.29	12.31	12.25

Η διαρκής μείωση του ρυθμού ανάπτυξης του κινεζικού πληθυσμού (για το 2013 υπολογίζεται περί το 0,46%) έχει απασχολήσει ιδιαίτερα, τα τελευταία χρόνια, την κυβέρνηση της Λ.Δ. της Κίνας. Το 2012 το συνολικό ποσοστό γονιμότητας ανήλθε στο 1,55 παιδιά ανά γυναίκα¹⁷, ποσοστό το οποίο σύμφωνα με τις προβλέψεις αναμένεται να ελαττωθεί περαιτέρω.

Έτσι, αν και η κυβέρνηση, δια μέσου του υπουργού του οικογενειακού προγραμματισμού είχε προαναγγείλει την συνέχιση της εφαρμογής της πολιτικής του «ενός παιδιού» τουλάχιστον μέχρι και το 2020, μέσα στο 2013 ανακοινώσε μια σημαντική χαλάρωση της πολιτικής αυτής¹⁸, με στόχο την προστασία της οικονομικής ανάπτυξης της χώρας, δεδομένου ότι τα ανωτέρω στοιχεία, σε συνδυασμό με τη γήρανση του πληθυσμού, θα μπορούσαν να είναι επιζήμια στην μελλοντική οικονομική ανάπτυξη της Λ.Δ. της Κίνας.

¹⁵ The World Factbook, CIA.

¹⁶ Βλ. αντίστοιχο κεφάλαιο Δείκτης θνησιμότητας.

¹⁷ Αντιστοιχία σε 12,25 γεννήσεις ανά 1000 πληθυσμό (μέτρηση 2013).

¹⁸ Σύμφωνα με ανακοίνωση της κινεζικής κυβέρνησης, τα ζευγάρια που το ένα μέλος τους είναι μοναχοπαίδι θα έχουν πλέον την άδεια να αποκτήσουν δύο παιδιά (Πηγή: Καθημερινή, έκδοση 16/11/2013).

1.3 Η πυκνότητα του κινεζικού πληθυσμού ανά χλμ²:

Η πυκνότητα του πληθυσμού¹⁹ αποτελεί κύριο δείκτη που καταδεικνύει την μορφή της κατανομής του πληθυσμού και τις περιφερειακές διαφορές της κατανομής αυτής. Με την αύξηση του πληθυσμού της Κίνας, αυξάνεται παράλληλα και η πυκνότητα του πληθυσμού, η οποία σημειωτέον είναι αρκετά δυσανάλογη λόγω της έντονης αστικοποίησης²⁰. Από το 1982 και έπειτα, ενώ η καθαρή αύξηση του πληθυσμού βρισκόταν σε πτώση²¹ και το ποσοστό αύξησης του πληθυσμού βρισκόταν επίσης σε μείωση από χρόνο σε χρόνο, η πυκνότητα αντίθετα του πληθυσμού βρίσκεται σε αύξηση. Η πυκνότητα του πληθυσμού αυξήθηκε από 105 άτομα ανά χλμ² το 1982 σε 139,6 άτομα ανά χλμ² το 2013, σημειώνοντας αύξηση της τάξεως των τριάντα τεσσάρων ατόμων περίπου ανά χλμ².

Εν έτη 2013, η πόλη με την μεγαλύτερη πυκνότητα είναι η Σαγκάη, με συνολικά 2,716 άτομα ανά χλμ², πολύ υψηλότερη από το μέσο επίπεδο της χώρας. Το Πεκίνο αλλά και οι περιοχές Tianjin, Jiangsu, Shandong και Henan ακολουθούν τον ρυθμό της πυκνότητας του πληθυσμού, με ποσοστά από 597 έως 895 άτομα ανά χλμ². Η πυκνότητα του πληθυσμού των περιοχών Ningxia, Yunnan, Heilongjiang, Gansu, Inner Mongolia, Xinjiang, Qinghai και Tibet εμφανίζει ποσοστά μικρότερα από τον μέσο όρο της Κίνας.

Κατά συνέπεια, η πυκνότητα του κινεζικού πληθυσμού σε παράκτιες περιοχές της ανατολικής Κίνας είναι μεγαλύτερη από εκείνη στις περιοχές της κεντρικής και δυτικής Κίνας, όπου ο πληθυσμός σ' αυτά τα μέρη είναι λιγιστός.

1.4 Ο δείκτης θνησιμότητας:

Η θνησιμότητα αποτελεί έναν κύριο παράγοντα στη διαμόρφωση του αριθμού και της δομής του πληθυσμού. Ειδικότερα, η υπολογιζόμενη διάρκεια ζωής και η βρεφική θνησιμότητα αποτελούν σημαντικούς δείκτες μέτρησης της κοινωνικής και οικονομικής ανάπτυξης και βελτίωσης της ποιότητας ζωής των ανθρώπων. Με την ταχεία κοινωνική και οικονομική ανάπτυξη και τη βελτίωση των ιατρικών συνθηκών και της παροχής

¹⁹ China Statistical Yearbook.

²⁰ Βλ. αντίστοιχο κεφάλαιο για την αστικοποίηση του κινεζικού πληθυσμού.

²¹ Ήδη από το 1970.

ιατροφαρμακευτικής περίθαλψης, η ποιότητα ζωής των Κινέζων αυξήθηκε σημαντικά, με αποτέλεσμα να μειώνεται σταδιακά και ο δείκτης θνησιμότητας στη χώρα.

Πίνακας 3: Δείκτης Θνησιμότητας (Θάνατοι/1000 πληθυσμό)²²

Έτος	1960	1963	1967	1970	1973	1977	1980	1983	1985	1987	1990	1993	1995	1997
	25.43	10.04	8.43	7.60	7.04	6.87	6.34	6.90	6.78	6.72	6.67	6.64	6.57	6.51
Έτος	2000	2001	2002	2003	2004	2005	2006	2007	2008	2009	2010	2011	2012	2013
	6.73	6.74	6.77	6.74	6.92	6.94	6.97	7	7.03	7.06	6.89	7.03	7.17	7.31

Όπως διαπιστώνεται στα στοιχεία του ανωτέρω πίνακα, η θνησιμότητα συνεχίζει να βρίσκεται σε χαμηλά επίπεδα, παρότι παρατηρείται μια μικρή άνοδος των ποσοστών θνησιμότητας μέσα στην τελευταία δεκαετία. Συγκεκριμένα, το 2003, σημειώθηκαν 8.25 εκατομμύρια θάνατοι στην Κίνα και ο γενικός δείκτης θνησιμότητας ήταν στο 6.74. Η προφανής πτώση του δείκτη θνησιμότητας εμφανίζεται σε δύο ομάδες: σε βρέφη κάτω του ενός έτους και σε ενήλικες άνω των 50 ετών. Παρά το γεγονός ότι τα στοιχεία που έχουν δοθεί στη δημοσιότητα σχετικά με τους θανάτους των βρεφών κάτω του ενός έτους είναι λιγότερο αξιόπιστα, η έρευνα έδειξε ότι η τάση μείωσης των θανάτων αυτής της ηλικίας ήταν γεγονός.

Αντίθετα σήμερα, σημειώνονται περί τις 12 γεννήσεις ανά 1000 Κινέζους πολίτες. Ο δείκτης θνησιμότητας των βρεφών κάτω του ενός έτους έπεσε από το 23.34‰ το 1990 στο 15.75‰ το 2003, σημειώνοντας μείωση 7.59‰, ενώ σήμερα η αναλογία θανάτων/γεννήσεων στα βρέφη βρίσκεται στο ποσοστό 20.25 θάνατοι/1000 γεννήσεις, φέρνοντας την χώρα στην 103^η θέση παγκοσμίως. Αντίστοιχα, ο δείκτης θανάτου των ενηλίκων ηλικίας μεταξύ 50 και 64 επίσης μειώθηκε από 11.47‰ το 1990 σε 7.62‰ το 2003, σημειώνοντας πτώση 3.85‰. Η μεγαλύτερη μείωση του δείκτη θνησιμότητας παρατηρείται σε ενήλικες άνω των 65 ετών, με μείωση από 56.73‰ το 1990 σε 46.37‰ το 2003, μείωση δηλαδή της τάξεως του 10.36‰. Σύμφωνα με στοιχεία, τα οποία δημοσιοποιήθηκαν τον Ιούλιο του 2009, το ποσοστό θνησιμότητας σήμερα αγγίζει το 7.06‰.

Οι κύριοι παράγοντες μείωσης της θνησιμότητας, και ιδίως της βρεφικής θνησιμότητας, είναι η πολιτική οικογενειακού προγραμματισμού και η βελτιστοποίηση της

²²The World Factbook, CIA.

γονιμότητας²³ στην Κίνα, η βελτίωση του συστήματος υγείας και της ποιότητας των υπηρεσιών προς τις γυναίκες και τα νήπια, η εκλαΐκευση της ασυλίας των βρεφών και νηπίων και η βελτίωση των υπηρεσιών υγείας και των συνθηκών διαβίωσης των παιδιών. Ταυτόχρονα, έχουν βελτιστοποιηθεί σημαντικά και οι υπηρεσίες υγείας και η ποιότητα ζωής των ηλικιωμένων ατόμων, γεγονός που διευκολύνει την μείωση του ποσοστού θνησιμότητας των ατόμων που βρίσκονται σε αυτή την ηλικία.

1.5 Η αστικοποίηση του πληθυσμού:

Η αναλογία του αστικού πληθυσμού²⁴ αποτελεί σημαντικό σημάδι για την ανάπτυξη της αστικοποίησης. Με τις μεταρρυθμίσεις, το άνοιγμα των αγορών και την οικονομική ανάπτυξη, η αστικοποίηση της Κίνας έχει αυξηθεί σε σημαντικό επίπεδο. Το 2003, ο αστικός πληθυσμός άγγιξε τα 523.76 εκατομμύρια και η αναλογία του αστικού πληθυσμού έφτασε το 40.53%. Σε σύγκριση με το 1990, ο αστικός πληθυσμός της Κίνας αυξήθηκε κατά 228.81 εκατομμύρια, με αναλογία 14.12%. Σήτη δεκαετία που ακολούθησε, ο αστικός πληθυσμός αυξήθηκε σημαντικά και υπολογίζεται σε περισσότερο από το 50,6%²⁵ επί του συνόλου του πληθυσμού, ενώ το ετήσιο ποσοστό μεταβολής της αστικοποίησης ανέρχεται στο 2,85% (για τα έτη 2010-2015).

Σε σύγκριση με τις ανεπτυγμένες χώρες, η Κίνα παραμένει σ' ένα χαμηλό επίπεδο αστικοποίησης, παρά τα μεγαλύτερα ετήσια ποσοστά που σημειώνει²⁶. Το 1998 το μέσο επίπεδο παγκόσμιας αστικοποίησης ήταν στο 47%, ενώ το επίπεδο αστικοποίησης στις αναπτυγμένες χώρες έφτανε το 75%. Η άνοδος της αστικοποίησης στην Κίνα βασίζεται στην επέκταση των αστικών περιοχών και στην αύξηση του πληθυσμού. Το άνοιγμα της Κίνας προς τις ξένες αγορές δημιούργησε συνθήκες ανάπτυξης στη χώρα, έχοντας ως αποτέλεσμα την δημιουργία μεγάλων αστικών κέντρων και την μεταφορά ολόένα και περισσότερου πληθυσμού προς αυτά τα κέντρα. Έτσι κατά τη δεκαετία το '90, οι πόλεις σε νομαρχιακό επίπεδο στην Κίνα αυξήθηκαν από 185 σε 259, αύξηση κατά 40%, ενώ οι πόλεις σε επίπεδο χώρας αυξήθηκαν από 268 σε 400, αύξηση κατά 49%.

²³ Παρά την εφαρμογή του μέτρου για τον έλεγχο των γεννήσεων, η Κίνα συνεχίζει να παρουσιάζει υψηλά ποσοστά γεννητικότητας, με αντιστοιχία 1,55 παιδιά/γυναίκα (μέτρηση 2012).

²⁴ China Statistical Yearbook.

²⁵ The World Factbook, CIA.

²⁶ Για την πενταετία 2005-2010 οι ΗΠΑ είχαν ετήσιο ποσοστό αστικοποίησης 1.3% (αλλά συνολικό ποσοστό αστικών περιοχών 82%), το Ηνωμένο Βασίλειο είχε ετήσιο ποσοστό αστικοποίησης 0.5% (αλλά συνολικό ποσοστό αστικών περιοχών 90%), η Γαλλία, παραδοσιακά αγροτική χώρα είχε ετήσιο ποσοστό αστικοποίησης 0.8% (αλλά συνολικό ποσοστό αστικών περιοχών 77%) και η Ιαπωνία είχε ετήσιο ποσοστό αστικοποίησης 0.2% και συνολικό ποσοστό αστικών περιοχών 66% αντίστοιχα.

Παράλληλα, ο αριθμός των μικρών πόλεων αυξήθηκε επίσης δραστικά. Η αύξηση των πόλεων και η επέκταση των αστικών περιοχών προώθησε το επίπεδο αστικοποίησης της Κίνας. Η βελτίωση της αγροτικής παραγωγής και η ανάπτυξη δευτεροβάθμιων και τριτογενών βιομηχανιών βοήθησε τον αγροτικό πληθυσμό να μεταφερθεί προς τα αστικά κέντρα, διευκολύνοντας ταυτόχρονα την ανάπτυξη της αστικοποίησης της Κίνας. Με τις μεταρρυθμίσεις που εισάγει η κινεζική κυβέρνηση επιτυγχάνεται σταδιακά συνολική ανάπτυξη στο βιοτικό επίπεδο των Κινέζων πολιτών, με αποτέλεσμα να συνεχίζουν να αυξάνονται τα ποσοστά των αστικών περιοχών και να συνεχίσει να βρίσκεται σε υψηλά επίπεδα ο ρυθμός μετακίνησης των πολιτών προς τις αστικές περιοχές, αφήνοντας πίσω του τις δυσκολίες των αγροτικών περιοχών.

1.6 Η δομή της οικογένειας:

Οι οικογένειες αποτελούν κύτταρα της κοινωνίας. Με την ανάπτυξη και τις μεταρρυθμίσεις της ανθρώπινης κοινωνίας, οι τύποι οικογένειας και το μέγεθος και η δομή τους βρίσκονται σε διαδικασία αλλαγών. Από την αρχή του 1970, όταν η Κίνα υιοθέτησε την πολιτική οικογενειακού προγραμματισμού, τα επίπεδα γονιμότητας άρχισαν να φθίνουν. Το οικογενειακό μέγεθος μίκρυνε. Ο μέσος όρος των μελών μιας οικογένειας μειώθηκε από 4.81 το 1973 σε 4.51 το 1982 και σε 3.97 το 1990. Το 2003, ο αριθμός μειώθηκε στο 3.38. Μέσα σε τρεις δεκαετίες ο αριθμός των μελών μιας οικογένειας έπεσε κατά 1.43, δηλαδή 29.73%. Παρατηρώντας τις διαφορές του μεγέθους των οικογενειών που διαμένουν σε αστικά κέντρα και σε αγροτικές περιοχές, διαπιστώνεται ότι στις αστικές περιοχές ο αριθμός βρίσκεται στο 3.1 το 2003²⁷.

Όσον αφορά στις αγροτικές περιοχές η αναλογία των μελών μιας οικογένειας βρίσκεται στο 3.61. Ο αριθμός των μελών μιας οικογένειας στις αστικές περιοχές μειώθηκε κατά 0.85 άτομα και στις αγροτικές περιοχές κατά 0.96. Σύμφωνα με την κατανομή του οικογενειακού μεγέθους, οι τριμελείς οικογένειες κατέχουν το μεγαλύτερο ποσοστό, φτάνοντας το 31.71% εκ του συνόλου, οι τετραμελείς οικογένειες βρίσκονται στη δεύτερη θέση με 22.77% και οι διμελείς οικογένειες στην Τρίτη με 19.06%, ενώ οι πενταμελείς οικογένειες περιορίζονται στο 18.81%. Αυτό σημαίνει ότι το 81.19% των οικογενειών αποτελούνται από τέσσερα ή λιγότερα μέλη.

²⁷ Το ποσοστό ανέρχεται σε 3.02 σε μεγάλες πόλεις και σε 3.24 σε μικρότερες πόλεις.

1.7 Το ποσοστό του αναλφαβητισμού:

Όσον αφορά στο ποσοστό αναλφαβητισμού, το 1990, ο συνολικός αριθμός των αναλφάβητων στη χώρα έφτανε τα 181.56 εκατομμύρια, με το ποσοστό αναλφαβητισμού να αγγίζει το 15.88%. Το 2003, ο αναλφάβητος πληθυσμός έπεσε στα 112.51 εκατομμύρια, με το ποσοστό να μειώνεται κατά 8.72%. Ειδικότερα, το ποσοστό αναλφαβητισμού των ανδρών άγγιξε το 4.8% ενώ των γυναικών το 12.8%. Στις ηλικίες μεταξύ 15 και 45 ετών, το ποσοστό αναλφαβητισμού έπεσε από το 10.38% το 1990 στο 2.39% το 2003. Σήμερα το ποσοστό αναλφαβητισμού μειώνεται σταδιακά.

Η σημαντική πτώση του ποσοστού αναλφαβητισμού αποδεικνύει τις μεγάλες προσπάθειες της κινεζικής κυβέρνησης να βελτιώσει την πολιτιστική ποιότητα των Κινέζων²⁸. Μεταξύ των αναλφάβητων ηλικίας από 15 έως 45, το 68.74% είναι γυναίκες. Το ποσοστό αναλφαβητισμού σε γυναίκες που βρίσκονται σε νεαρή ή μέση ηλικία έφτανε το 3.32%²⁹. Τα στοιχεία δείχνουν την ανάγκη ενίσχυσης των εργασιών που απαιτούνται για την παροχή κινήτρων και βοήθειας προς τις αναλφάβητες γυναίκες, ώστε να αποκτήσουν έστω και τη στοιχειώδη εκπαίδευση. Αυτό το γεγονός θα προωθήσει την βελτίωση της ποιότητας³⁰ των εργαζόμενων νεαρής ή μέσης ηλικίας.

1.8 Η εκπαίδευση:

Ο μέσος όρος ετών εκπαίδευσης αναφέρεται στα έτη που χρειάζονται για την απόκτηση κάποιου διπλώματος³¹. Ο μέσος όρος ετών εκπαίδευσης βρίσκεται στα 16 έτη για την πανεπιστημιακή εκπαίδευση, 12 έτη για τη δευτεροβάθμια εκπαίδευση, 9 έτη για τη στοιχειώδη εκπαίδευση, 6 έτη για την πρωτοβάθμια εκπαίδευση και 0 έτη για τους αναλφάβητους πολίτες. Το 2003, ο μέσος όρος ετών εκπαίδευσης για τα άτομα άνω των 6 ετών ήταν 7.91 έτη, αυξημένος κατά 1.65 έτη σε σύγκριση με το 1990. Κύριοι παράγοντες στη διαμόρφωση αυτού του αποτελέσματος καθίστανται η αύξηση του πληθυσμού με πανεπιστημιακή εκπαίδευση όπως και η ταχεία εξέλιξη της δευτεροβάθμιας εκπαίδευσης. Το 2003, μεταξύ του πληθυσμού που αποκτά εκπαίδευση σε διάφορα επίπεδα, τα άτομα που αποκτούν πανεπιστημιακή εκπαίδευση

²⁸ Σημειώνεται ότι οι δαπάνες για την παιδεία της Κίνας έφτασαν το 1.9% του ΑΕΠ για το 1999.

²⁹ Ποσοστό κατά 1.84% μεγαλύτερο σε σύγκριση με το ποσοστό των ανδρών στην ίδια κλίμακα.

³⁰ Έναν από τους κυριότερους στόχους της κινεζικής κυβέρνησης αποτελεί η δημιουργία νέων επιστημόνων και καταρτισμένων εργαζόμενων που θα βοηθήσουν στην μεταρρυθμιστική πορεία που έχει λάβει η Κίνα τα τελευταία χρόνια.

³¹ Συμπεριλαμβάνεται η εκπαίδευση σε ηλικίες άνω των 18 ετών αλλά όχι η γενική εκπαίδευση χωρίς την απόκτηση κάποιου τίτλου.

φτάνουν το 5.15% του συνολικού πληθυσμού, τα άτομα με δευτεροβάθμια εκπαίδευση φτάνουν το 12.54%, τα άτομα με στοιχειώδη εκπαίδευση το 35.68% ενώ εκείνα με πρωτοβάθμια εκπαίδευση κατέχουν το 31.35%.

Μια δεκαετία αργότερα, τα ποσοστά αλφαριθμητισμού έχουν αυξηθεί σημαντικά και στα δύο φύλα. Συγκεκριμένα, για τις ηλικίες άνω των 15 ετών, το ποσοστό αλφαριθμητισμού ανήλθε στο 91,6% επί του συνόλου του πληθυσμού, και με αντιστοιχία 95,7% για τους άνδρες και 87,6% για τις γυναίκες. Ταυτόχρονα, ο μέσος όρος ετών εκπαίδευσης τόσο για τους άνδρες όσο και για τις γυναίκες υπολογίζεται στα 12 έτη³².

Από τις 100,000 των ατόμων που αποκτούν εκπαίδευση σε διάφορα επίπεδα, σε σύγκριση με το 1990, ο πληθυσμός με πανεπιστημιακή εκπαίδευση ή ανώτερη εκπαίδευση αυξήθηκε από 1,422 το 1990 σε 5,147 το 2003, σημειώνοντας αύξηση κατά 2.62 φορές. Τα άτομα με δευτεροβάθμια εκπαίδευση αυξήθηκαν κατά 55.96% ενώ εκείνα με στοιχειώδη εκπαίδευση αυξήθηκαν κατά 52.85%. Τα άτομα με πρωτοβάθμια εκπαίδευση μειώθηκαν κατά 15.67%. Το 2003, ο πληθυσμός που απέκτησε πρωτοβάθμια εκπαίδευση και στοιχειώδη εκπαίδευση στις αγροτικές περιοχές έφτασε το 75.14% επί του συνόλου του πληθυσμού. Ο πληθυσμός με δευτεροβάθμια εκπαίδευση υπολογίστηκε στα 5.86% επί του συνόλου του πληθυσμού, οι πολίτες που έχουν συμπληρώσει τρία χρόνια από την πανεπιστημιακή εκπαίδευση ή ανώτερη εκπαίδευση συγκεντρώνουν το ελάχιστο ποσοστό της τάξεως του 0.69%, ενώ το ποσοστό των αναλφάβητων που διαμένουν σε αγροτικές περιοχές, αυτό άγγιζε το 11.17%.

Όσον αφορά στα αστικά κέντρα, ο πληθυσμός με δευτεροβάθμια εκπαίδευση ή ανώτερη υπολογίστηκε στο 33.55% επί του συνόλου, τα άτομα με πρωτοβάθμια ή στοιχειώδη εκπαίδευση έφτασαν το 55.45% ενώ το ποσοστό του αναλφάβητισμού στις αστικές περιοχές βρέθηκε κοντά στο 5.23%. Κατά συνέπεια, υφίσταται ένα μεγάλο κενό μεταξύ του πληθυσμού των αγροτικών περιοχών και εκείνου των αστικών κέντρων, στο επίπεδο της εκπαίδευσης καθενός. Η αύξηση των επενδύσεων στις υπηρεσίες εκπαίδευσης στις αγροτικές περιοχές, ειδικότερα στην ανάπτυξη της στοιχειώδους εκπαίδευσης αποτελεί κίνηση στρατηγικής σημασίας, έχοντας ως στόχο την σμίκρυνση του χάσματος μεταξύ αγροτικών και αστικών περιοχών και την βελτίωση της ποιότητας πολιτισμού στις αγροτικές περιοχές όσο και στο κινεζικό έθνος στο σύνολό του.

³² The World Factbook, CIA.

1.9 Δαπάνες για την εκπαίδευση:

Οι δαπάνες της κινεζικής κυβέρνησης για την εκπαίδευση παρατηρούμε ότι έχουν αυξηθεί σημαντικά μέσα στα τελευταία χρόνια, ως αποτέλεσμα της κινεζικής πολιτικής για την βελτίωση της ποιότητας πολιτισμού του κινεζικού λαού. Οι δαπάνες για την εκπαίδευση παραπέμπουν στις τρέχουσες λειτουργικές δαπάνες για την παιδεία, συμπεριλαμβανομένων των μισθών και των ημερομισθίων και εξαιρουμένων των επενδύσεων κεφαλαίου τόσο σε κτίρια όσο και σε εξοπλισμό.

Μέσα στις τελευταίες τέσσερις δεκαετίες, οι δαπάνες για την εκπαίδευση στην Λ.Δ. της Κίνας έχουν αυξηθεί σημαντικά³³. Συγκεκριμένα, το 1970, οι δαπάνες δεν ξεπερνούσαν το ένα δις 473 εκατομμύρια δολάρια, ενώ σήμερα, το ποσοστό αυτό έχει ανέλθει στα 131 δις 981 εκατομμύρια δολάρια. Αξίζει να σημειωθεί ότι οι δαπάνες για την εκπαίδευση αυξήθηκαν με ραγδαίο ρυθμό με την έλευση της νέας χιλιετίας. Έτσι, ενώ το 2000 η κινεζική κυβέρνηση δαπανούσε γύρω στα 21 εκατομμύρια δολάρια για την παιδεία, πέντε χρόνια αργότερα, το ποσό διπλασιάστηκε (2005 – περισσότερα από 40 δις δολάρια), οκτώ χρόνια αργότερα το ποσό των δαπανών τετραπλασιάστηκε (2008 – 82 δις δολάρια), για να φτάσει ξεπεράσει μέσα στο 2011 τα 131 δις δολάρια.

Αντίστοιχα, παρατηρούμε ότι μέσα στα τελευταία 40 χρόνια έχει αυξηθεί σημαντικά και το ποσοστό του ΑΕΠ³⁴ της Λ.Δ. της Κίνας για τις δαπάνες για την εκπαίδευση. Έτσι, ενώ το 1970 οι δαπάνες για την εκπαίδευση περιλάμβαναν το 1,61% του ΑΕΠ, μέσα σε μια δεκαετία (1980) το ποσοστό ανήλθε στο 2,08%. Μέσα στις επόμενες δεκαετίες επήλθαν διάφορες αυξομειώσεις του ποσοστού του ΑΕΠ που διοχετεύθηκε για την παιδεία, για να σταθεροποιηθεί, από το 1999 και έκτοτε στο 1,81%.

1.10 Αποτίμηση - Συμπεράσματα:

«Άνδρες γαρ πόλις και ου τείχη ουδέ νήες ανδρών κεναί»³⁵. Με τα λόγια αυτά του Αθηναίου Στρατηγού Νικία, στη Σικελία, ο Θουκυδίδης δεν εννοεί φυσικά ότι τα «τείχη» και οι «νήες» είναι άχρηστα ή άνευ σημασίας. Εκείνο που θέλει να τονίσει είναι ότι αυτά είναι άνευ αξίας αν δεν υπάρχουν κατάλληλοι και ικανοί άνδρες που θα τα επανδρώσουν και θα τα χειριστούν. Οι άνδρες είναι εκείνοι που θα εξασφαλίσουν την πόλη και όχι απλά οι οχυρώσεις και οι εξοπλισμοί.

³³ United Nations Statistics Division's Statistical Yearbook.

³⁴ United Nations Statistics Division's Statistical Yearbook.

³⁵ Θουκυδίδης, βιβλ. Η', παρ. 77.

Σύμφωνα λοιπόν με την ρεαλιστική προσέγγιση του Θουκυδίδη, ο πληθυσμός είναι ένα από τα πιο ουσιαστικά στοιχεία μιας πολιτείας και όχι μόνον ο αμυντικός εξοπλισμός που διαθέτει. Υποστηρίζεται μάλιστα ότι η τεκνοποιία συνδέεται με δύο οφέλη: την άμυνα της χώρας και την προστασία από την ερήμωση του εδάφους. Για τους λόγους αυτούς όσοι φέρνουν στον κόσμο παιδιά δικαιούνται περισσότερων πολιτικών δικαιωμάτων από τους άτεκνους. Οι πρώτοι θέτουν σε κίνδυνο και τα παιδιά τους όταν απειλείται η ελευθερία και η ανεξαρτησία της χώρας³⁶ και όχι μόνο τον εαυτό τους.

Συμπεραίνουμε λοιπόν ότι ο πληθυσμός μιας χώρας –και κυρίως το ποσοστό αυτό του πληθυσμού που βρίσκεται σε παραγωγική ηλικία³⁷– αποτελεί ένα σημαντικότατο πλεονέκτημα για την αύξηση της εθνικής ασφάλειας μιας χώρας και την μεγιστοποίηση της ανεξαρτησίας³⁸ αυτής.

Η περίπτωση της Κίνας δεν θα μπορούσε να αποτελεί εξαίρεση από αυτόν τον κανόνα. Σύμφωνα με τα στοιχεία που παρατέθηκαν διαπιστώνεται ότι η Κίνα καθίσταται η χώρα με τον μεγαλύτερο πληθυσμό παγκοσμίως. Ένα στα πέντε άτομα στον πλανήτη είναι Κινέζος. Η εντυπωσιακή πληθυσμιακή αύξηση που παρατηρήθηκε όμως τις προηγούμενες δεκαετίες αλλά και τα τελευταία χρόνια έρχεται αντιμέτωπη με εκτιμήσεις που κάνουν λόγω για κάμψη αυτής της ανάπτυξης μετά το 2026 και σταδιακή μείωση του κινεζικού πληθυσμού, ο οποίος αναμένεται να μην ξεπερνά το 1 δις πολιτών μέχρι το 2060³⁹.

Αυτό το γεγονός οφείλεται κατ' αρχάς στην εντυπωσιακή πληθυσμιακή αύξηση που παρατηρήθηκε σε ορισμένες αναπτυσσόμενες χώρες της Αφρικής⁴⁰ και στην Ινδία. Δεύτερο και εξίσου σημαντικός λόγος αποτελεί η κινεζική πολιτική του περιορισμού των γεννήσεων, η οποία εφαρμόζεται από την δεκαετία του 1970 και πρόκειται για την αυστηρότερη και πλέον μακροχρόνια πολιτική που υιοθετήθηκε ποτέ. Η επιβράδυνση αυτή της δημογραφικής αύξησης υπήρξε αρχικά ένα μεγάλο προνόμιο για την οικονομική ανάπτυξη της Κίνας. Παρ' όλα αυτά αποδείχθηκε λιγότερο επιτυχής από το αναμενόμενο, καθότι οι εκτιμήσεις για το μέλλον τοποθετούν την Κίνα σε μια σημαντική

³⁶ Κωνσταντίνος Χολέβας, «Δημογραφικές Επισημάνσεις του Θουκυδίδου», Καθημερινή 21/08/1988.

³⁷ Σημασία για τη στρατηγική δύναμη μιας χώρας δεν έχει μόνο ο ρυθμός ανάπτυξης του πληθυσμού της αλλά και η ηλικιακή δομή του πληθυσμού αυτού. Βλ. Αθανάσιος Πλατιάς, *ό.π.*, σελ. 75.

³⁸ Αθανάσιος Πλατιάς, *ό.π.*, Πίνακας 1, σελ. 29.

³⁹ The Economist, «Η αχίλλειος πτέρνα της Κίνας είναι ο πληθυσμός της», 2/5/2012.

⁴⁰ Le Monde Diplomatique, Attane Isabelle, 2 Ιουνίου 2012.

πτώση της γεννητικότητας⁴¹ της, δημιουργώντας πρόβλημα στο δημογραφικό της δυναμικό.

Παράλληλα, προβληματισμό προκαλούν και τα ολοένα και αυξανόμενα ποσοστά των ηλικιωμένων πολιτών. Ενώ μέχρι τα μέσα της δεκαετίας του 1980 το ποσοστό των ηλικιωμένων πολιτών ήταν εξαιρετικά χαμηλό, με την πάροδο του χρόνου, το ποσοστό αυτό αυξήθηκε και συνεχίζει να αυξάνεται με γοργούς ρυθμούς. Η γήρανση, επομένως, του κινεζικού πληθυσμού αποτελεί ένα ακόμη αγκάθι στις δημογραφικές τάσεις της Κίνας. Η τεράστια ανατροπή της ηλικιακής πυραμίδας δεν οφείλεται στην μείωση της διάρκειας του προσδόκιμου της ζωής των κατοίκων. Όπως μαρτυρούν τα στοιχεία που παρατέθηκαν, ο δείκτης θνησιμότητας έχει μειωθεί σημαντικά μέσα στις τελευταίες δεκαετίες και παρουσιάζει σταθεροποιητικές τάσεις στη δεκαετία που διανύουμε. Η γήρανση λοιπόν του πληθυσμού και κατ' επέκτασιν η μείωση του παραγωγικού δυναμικού της Κίνας οφείλεται εξ' ολοκλήρου στην πολιτική του ελέγχου των γεννήσεων⁴².

Με τα μέχρι στιγμής στοιχεία να καθιστούν το δημογραφικό πρόβλημα στην Κίνα δεδομένο, η κινεζική κυβέρνηση τροποποίησε μέσα στο 2013 την πολιτική της για τον έλεγχο των γεννήσεων, ανακοινώνοντας πως τα ζευγάρια που το ένα μέλος τους είναι μοναχοπαιδί, θα έχουν πλέον την άδεια να αποκτούν δύο παιδιά. Βέβαια, η απόφαση αυτή να χαλαρώσει η εν πολλοίς αμφιλεγόμενη πολιτική του ενός παιδιού, μπορεί να πρόκειται για ένα βήμα αποφασιστικής σημασίας από πλευράς της Κίνας, από την άλλη πλευρά όμως, αναμένεται να έχει περιορισμένο αντίκτυπο στην αλματώδη γήρανση του πληθυσμού. Σύντομα, θα χρειασθεί να ληφθούν συμπληρωματικά μέτρα για την αντιμετώπιση του φαινομένου, διαφορετικά το δημογραφικό πρόβλημα της Κίνας θα επεκταθεί και σε άλλους τομείς της χώρας, όπως είναι η οικονομική ανάπτυξη και η στρατιωτική ασφάλεια.

⁴¹ Την ίδια στιγμή, η Αμερική σημειώνει αλματώδεις ρυθμούς ανάπτυξης σε ότι αφορά την αύξηση του πληθυσμού της.

⁴² Σε διάστημα σαράντα περίπου ετών, από το 1971 έως και το 2010 υπολογίστηκε ότι έχουν πραγματοποιηθεί περί τα 330 εκατομμύρια εκτρώσεις στην Κίνα, σύμφωνα με στοιχεία του Υπουργείου Υγείας της Κίνας.

2. ΟΙΚΟΝΟΜΙΚΕΣ ΤΑΣΕΙΣ:

2.1 Η εξέλιξη της Κινεζικής Οικονομίας μέσα στα τελευταία 30 χρόνια:

Η οικονομική αναδόμηση αποτελεί ένα από τα πιο σημαντικά στοιχεία της μεταρρυθμιστικής πολιτικής της Κίνας και της διαδικασίας ανοίγματος της αγοράς προς τις διεθνείς αγορές. Μέσα στα πρώτα 30 χρόνια που ακολούθησαν την ιστορική τρίτη συνεδρίαση της ολομέλειας της 11ης Κεντρικής Επιτροπής του Κομμουνιστικού Κόμματος της Κίνας (18-22/12/1978), της απαρχής, όπως θεωρείται, των οικονομικών και πολιτικών μεταρρυθμίσεων, στις οποίες αποδίδονται οι εντυπωσιακές επιδόσεις της Κίνας, η κυβέρνηση άσκησε ένα προγραμματισμένο οικονομικό σύστημα, σύμφωνα με το οποίο η βιομηχανική παραγωγή, η γεωργική παραγωγή καθώς και η αποθεματοποίηση και η πώληση των αγαθών σε εμπορικά τμήματα διέπονταν από κρατικό έλεγχο.

Η ποικιλία, η ποσότητα και οι τιμές σε κάθε σφαίρα της οικονομίας σταθεροποιούνταν από αρμόδιους για τον κρατικό σχεδιασμό. Ενώ αυτό συνέβαλλε στον σχεδιασμό της σταθερής ανάπτυξης της κινεζικής οικονομίας, την ίδια στιγμή υπέσκαπτε την ζωτικότητα της και περιόριζε την ανάπτυξή της. Οι οικονομικές μεταρρυθμίσεις άρχισαν από τις αγροτικές περιοχές το 1978 και επεκτάθηκαν στις πόλεις το 1984. Το 1992, μετά από 10 χρόνια μεταρρυθμίσεων προς την κατεύθυνση της καθιέρωσης μιας σοσιαλιστικής οικονομίας της αγοράς, η κυβέρνηση καθόρισε τις βασικές αρχές της οικονομικής αναδόμησης.

Πίνακας 4: Κύρια μεγέθη της Κινεζικής Οικονομίας⁴³

	2009	2010	2011
Ονομαστικό ΑΕΠ	33,5 τρις γουάν	39,798 τρις γουάν	47,16 τρις γουάν
Σύνθεση ΑΕΠ	Πρωτογενής τομέας: 10,6% Δευτερογενής τομέας: 46,8%	Πρωτογενής τομέας: 10,17% Δευτερογενής τομέας: 46,86%	Πρωτογενής τομέας: 10,1% Δευτερογενής τομέας: 46,8%

⁴³ Πηγή: Γραφείο ΟΕΥ Ελλάδος στο Πεκίνο, «Επιχειρηματικός Οδηγός για τη Λαϊκή Δημοκρατία της Κίνας, 2012».

	Τριτογενής τομέας: 42,6%	Τριτογενής τομέας: 42,97%	Τριτογενής τομέας: 43,1%
ΑΕΠ – Μεταβολή	8,7%	10,3%	9,2%
Δείκτης τιμών καταναλωτή	-0,7%	4,6%	5,4%
Κατά κεφαλήν διαθέσιμο εισόδημα	Αστικά κέντρα: 17.175 γούαν Ύπαιθρος: 5.153 γούαν	Αστικά κέντρα: 19.109 γούαν Ύπαιθρος: 5.919 γούαν	Αστικά κέντρα: 21.810 γούαν Ύπαιθρος: 6.977 γούαν
Κατά κεφαλήν καταναλωτική δαπάνη	Αστικά κέντρα: 12.265 γούαν Ύπαιθρος: μ/δ	Αστικά κέντρα: 13.471 γούαν Ύπαιθρος: 4.382	Αστικά κέντρα: 15.161 γούαν Ύπαιθρος: 5.221
Συναλλαγματικά αποθέματα	2,3992 τρις δολάρια ΗΠΑ 23,28% μεταβολή	2,85 τρις δολάρια ΗΠΑ 18,7% μεταβολή	3.18 τρις δολάρια ΗΠΑ
Προσφορά χρήματος – μεταβολή	M0: 11,8% M1: 32,4% M2: 27,7%	M0: 16,7% M1: 21,2% M2: 19,7%	M0: 13,8% M1: 7,9% M2: 13,6%
Εισαγωγές	1,0056 τρις δολάρια ΗΠΑ -11,2% μεταβολή	1,3948 τρις δολάρια ΗΠΑ 38,7% μεταβολή	1,74 τρις δολάρια ΗΠΑ 24,9% μεταβολή
Εξαγωγές	1,2017 τρις δολάρια ΗΠΑ 16% μεταβολή	1,5779 τρις δολάρια ΗΠΑ 31,3% μεταβολή	1,9 τρις δολάρια ΗΠΑ 20,3% μεταβολή
Εκροή ΞΑΕ	90,0 δις δολάρια ΗΠΑ -2,6% μεταβολή	105,74 δις δολάρια ΗΠΑ 17,4% μεταβολή	116,01 δις δολάρια ΗΠΑ 9,72% μεταβολή
Εισροή ΞΑΕ	43,3 δις δολάρια ΗΠΑ 6,5% μεταβολή	59 δις δολάρια ΗΠΑ 36,3% μεταβολή	60,07 δις δολάρια ΗΠΑ 1,8% μεταβολή

Έτσι, η μεταρρυθμιστική πολιτική της Κίνας περιλάμβανε:

- α) την ενθάρρυνση της ανάπτυξης διαφοροποιημένων οικονομικών στοιχείων παράλληλα με τη διατήρηση της κυριαρχίας στον δημόσιο τομέα,
- β) τη δημιουργία ενός σύγχρονου επιχειρηματικού συστήματος, κατάλληλο να ανταπεξέρχεται στις απαιτήσεις της οικονομίας της αγοράς,
- γ) την ανάπτυξη ενός ενοποιημένου και ανοικτού συστήματος αγοράς πέρα από την Κίνα, που να συνδέει τις εσωτερικές με τις διεθνείς αγορές και να προωθεί την βελτιστοποίηση των πόρων,

- δ) τον μετασχηματισμό της κυβερνητικής οικονομικής διαχείρισης με στόχο την καθιέρωση ενός ολοκληρωμένου συστήματος μακροοικονομικού ελέγχου,
- ε) την ενθάρρυνση συγκεκριμένων ομάδων πίεσης και περιοχών να επιδιώξουν τον πλουτισμό τους, δίνοντάς τους έτσι την δυνατότητα να βοηθήσουν τρίτους με στόχο την γενικότερη ευημερία,
- στ) τη διατύπωση κατάλληλου συστήματος κοινωνικής ασφάλισης για τους πολίτες τόσο των αστικών όσο και των αγροτικών περιοχών, ώστε να προάγεται η συνολική οικονομική ανάπτυξη και η εξασφάλιση της κοινωνικής σταθερότητας.

Το 1997, η κυβέρνηση τόνισε τη σημασία του ιδιωτικού παράγοντα στην κινεζική εθνική οικονομία, η συμβολή του οποίου εξασφαλίζει την αποδοτικότητα της παραγωγής καθώς και την εξασφάλιση περαιτέρω προόδου στην οικονομική μεταρρύθμιση.

Το 2004, η κυβέρνηση βελτίωσε και ενίσχυσε περαιτέρω τον μακροοικονομικό της έλεγχο και η οικονομία εισήλθε στην περίοδο της μεγαλύτερης της ανάπτυξης τα τελευταία χρόνια. Το Ακαθάριστο Εγχώριο Προϊόν (ΑΕΠ) για το 2004 ανήλθε στα 13,687.59 γουάν, αυξημένο κατά 9.5% σε σχέση με την προηγούμενη χρονιά. Η Κίνα υιοθέτησε ένα πενταετές σχέδιο στρατηγικής για την οικονομική ανάπτυξη με βασικούς στόχους:

- α) τη στήριξη της ταχείας ανάπτυξης, τη στρατηγική της αναδιάρθρωσης, βελτιώνοντας την ποιότητα και τα πλεονεκτήματα της οικονομικής ανάπτυξης ώστε να θέσει γερά θεμέλια για τον διπλασιασμό του ΑΕΠ μέσα στην πρώτη δεκαετία μεταξύ 2000 και 2010,
- β) το ΑΕΠ να φτάσει περίπου τα 12,500 δισεκατομμύρια γουάν και ανά κεφάλαιο τα 9,400 γουάν μέχρι το 2005,
- γ) τη βελτιστοποίηση και την αναβάθμιση της βιομηχανικής δομής για την ενίσχυση της ανταγωνιστικότητας της Κίνας. Οι περισσότεροι από αυτούς τους στόχους επετεύχθησαν πολύ πριν από το πέρας της προθεσμίας.

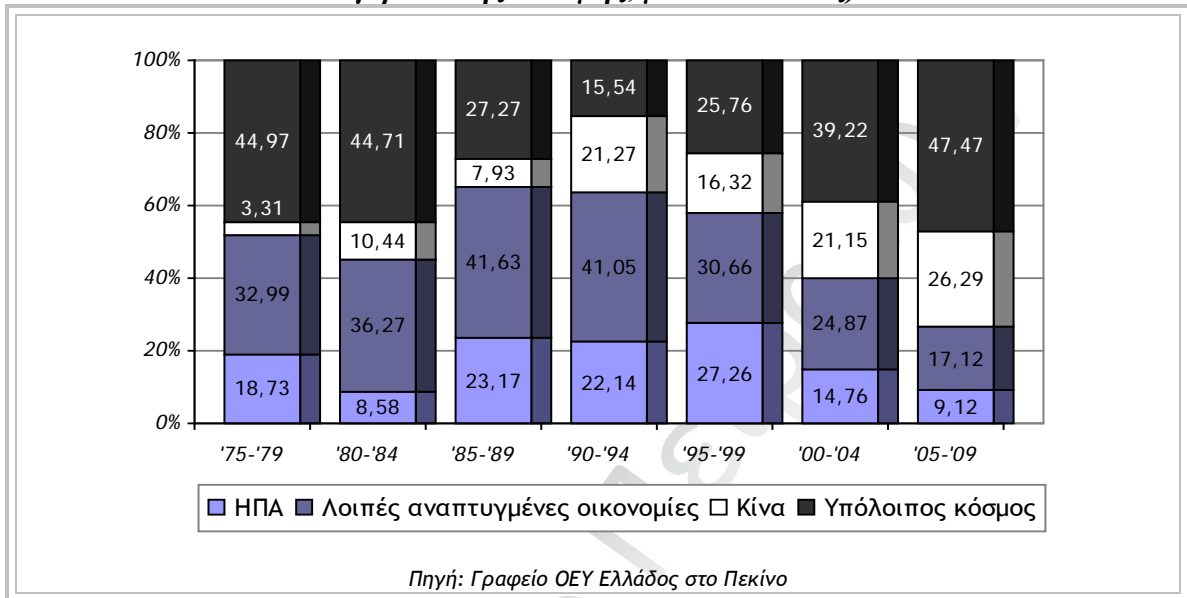
Σήμερα η Κίνα, με 12.26 τρις δολάρια ΗΠΑ ονομαστικό ΑΕΠ⁴⁴ είναι η τρίτη μεγαλύτερη οικονομία στον κόσμο⁴⁵, από τη δέκατη θέση στην παγκόσμια κατάταξη που κατείχε

⁴⁴ Η μέτρηση αφορά το 2012, βάσει των στοιχείων του ΠΟΕ (WTO).

⁴⁵ Μέχρι πρόσφατα θεωρούνταν τέταρτη οικονομία στον κόσμο σε όρους ονομαστικού ΑΕΠ μετά τις ΗΠΑ, την Ιαπωνία και τη Γερμανία. Μετά την αναθεώρηση των στοιχείων του ΑΕΠ της χώρας το 2007, θεωρείται τρίτη, μετά τις ΗΠΑ και την Ευρωπαϊκή Ένωση (Πηγή: <http://www.ft.com/cms/s/0/8d9337be-e245-11dd-b1dd-0000779fd2ac.html>) και παραμένει δεύτερη σε όρους αγοραστικής δύναμης μετά τις ΗΠΑ (2007, IMF και WB).

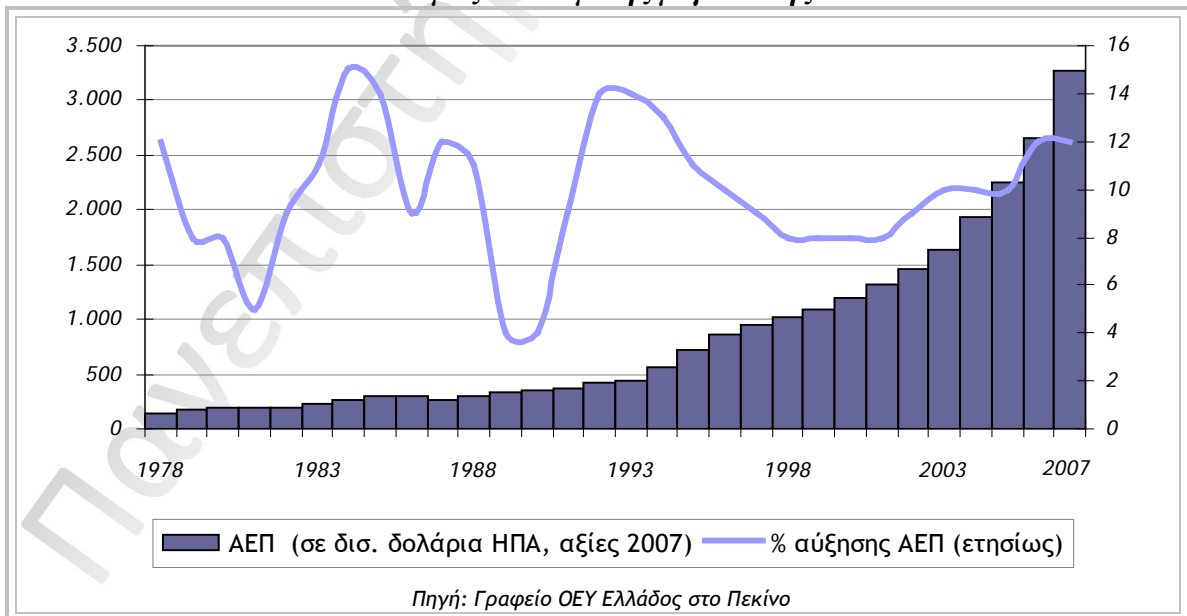
πριν από 30 χρόνια⁴⁶. Η συνεισφορά της χώρας στο παγκόσμιο ΑΕΠ αυξήθηκε στο 6% το 2007 από 1,8% το 1978⁴⁷, στην παγκόσμια αύξησή του δε, συνεισέφερε το 2007 κατά περισσότερο από 26%⁴⁸.

Γράφημα 1: Συμβολή στην παγκόσμια αύξηση του ΑΕΠ (σε όρους ισοτιμίας αγοραστικής δύναμης, μ.ο. πενταετίας)

Επιπλέον, στο χρονικό αυτό διάστημα των τριάντα χρόνων, η Κίνα πέτυχε μέση ετήσια αύξηση του ΑΕΠ της κατά 9.9%,

Γράφημα 2: Εξέλιξη ΑΕΠ Κίνας (σε δις. δολάρια ΗΠΑ, αξίες 2007), Ρυθμός οικονομικής μεγέθυνσης

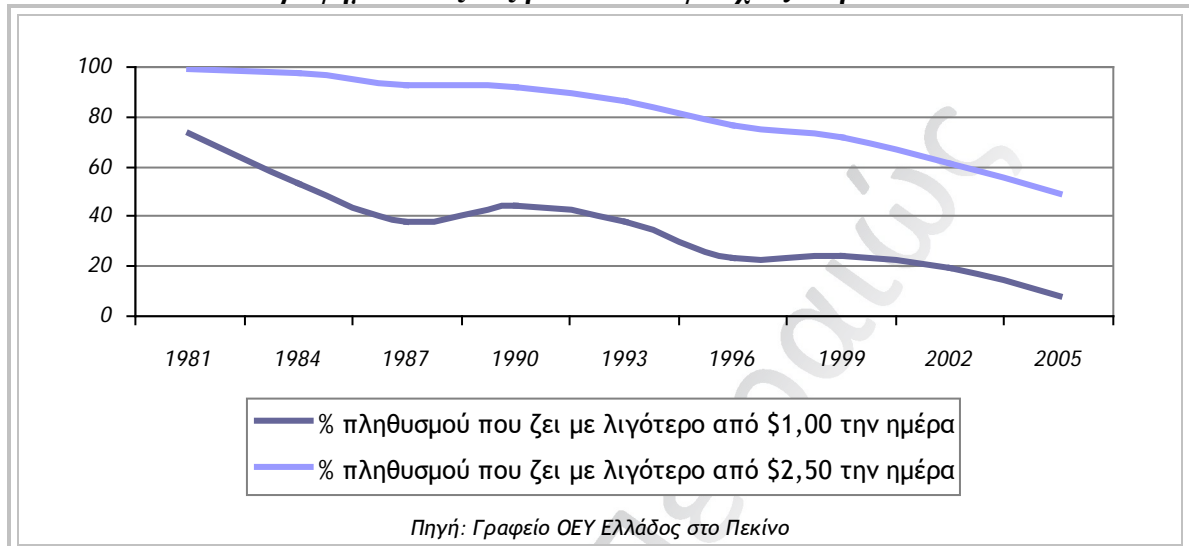
⁴⁶ China Daily 19/12/2008, “We’ll forge ahead with reforms: Hu”.

⁴⁷ China Daily 27/10/2008 “NBS: China accounts for 6% of worlds GDP in 2007”.

⁴⁸ International Monetary Fund (IMF) “Global Growth Estimates Trimmed After PPP Revisions”, by Selim Elekdag and Subir Lall.

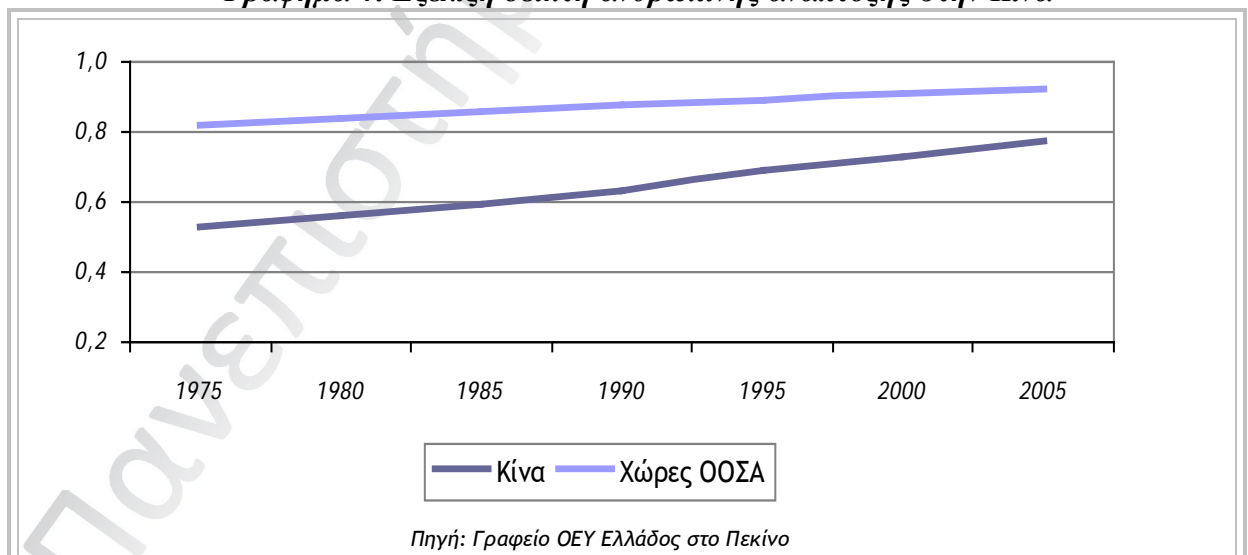
ενώ παράλληλα κατόρθωσε να μειώσει τον αριθμό των πολιτών που ζουν κάτω από το όριο της φτώχειας κατά 340 εκατομμύρια⁴⁹

Γράφημα 3: Εξέλιξη ποσοστού φτώχειας στην Κίνα

και να βελτιώσει σημαντικά τη θέση της στην παγκόσμια κατάταξη ανθρώπινης ανάπτυξης⁵⁰.

Γράφημα 4: Εξέλιξη δείκτη ανθρώπινης ανάπτυξης στην Κίνα

⁴⁹ Για το διάστημα 1981-2005. Όριο φτώχειας: \$2,5 την ημέρα. Πηγή: «The Developing World Is Poorer Than We Thought, But No Less Successful in the Fight against Poverty», The World Bank Development Research Group, August 2008

⁵⁰ http://hdrstats.undp.org/countries/country_fact_sheets/cty_fs_CHN.html και China Daily 18/12/2008: “On the population scale of social development”. Ο δείκτης ανθρώπινης ανάπτυξης της Κίνας είναι 0,777 (2005) και την κατατάσσει 81^η σε σύνολο 177 χωρών. Το 1990 η Κίνα κατείχε την 105^η θέση. Ο δείκτης ανθρώπινης ανάπτυξης (HDI) εξετάζει τρεις παραμέτρους της ανθρώπινης ανάπτυξης: μακροζωία και υγεία, εκπαίδευση και επίπεδο ποιότητας ζωής.

Καθοριστικό ρόλο στην επίτευξη των επιδόσεων αυτών διαδραμάτισαν η ένταση της βιομηχανικής παραγωγής, ο εξαγωγικός της προσανατολισμός και οι επενδύσεις που πραγματοποιήθηκαν στη χώρα.

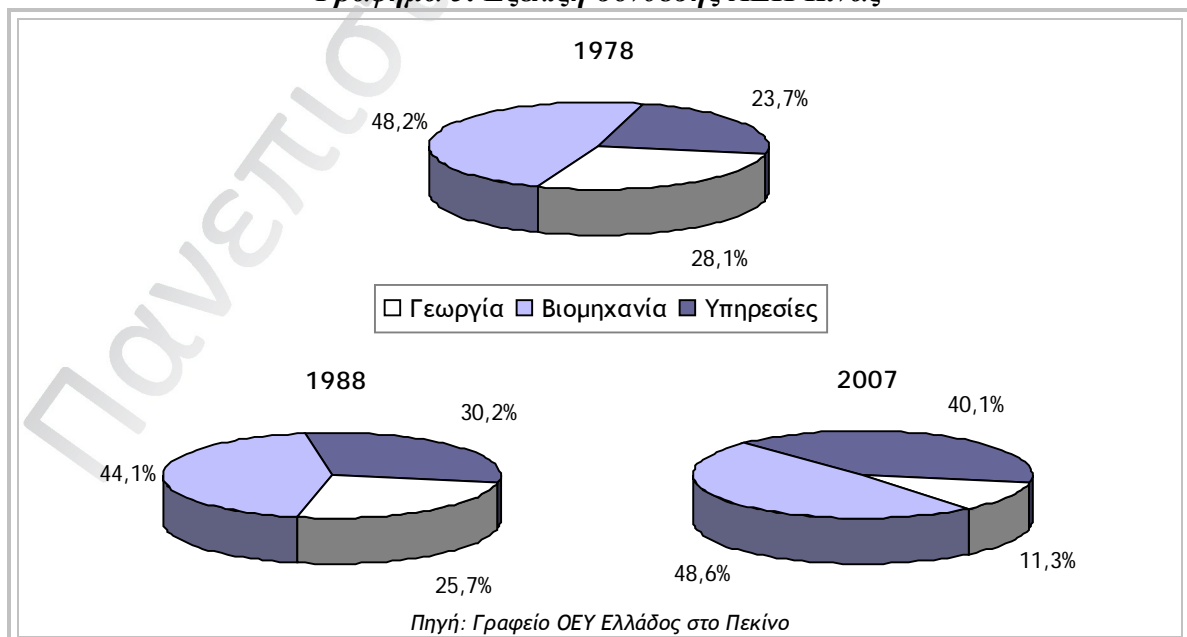
Όπως αποδεικνύεται κι από τα ανωτέρω, το σύστημα της σοσιαλιστικής οικονομίας της αγοράς έχει πλέον μορφοποιηθεί, έχοντας ως βασικό του ρόλο την βελτίωση της κατανομής των πόρων. Παράλληλα, την ίδια στιγμή, το σύστημα μακροοικονομικού ελέγχου συνεχίζει να βελτιώνεται. Το σχέδιο έχει βασικά διαμορφωθεί στη λογική του ότι ο δημόσιος τομέας αποκτά πρωταρχικό ρόλο παράλληλα με τον ιδιωτικό τομέα ώστε ατομικές και ιδιωτικές εταιρίες να επιτύχουν κοινή ανάπτυξη. Σύμφωνα με τις προβλέψεις, η σοσιαλιστική οικονομία της Κίνας θα καταφέρει να ωριμάσει μέχρι την έλευση του 2020.

Ο συνολικός στόχος είναι να ολοκληρωθεί και να αναπτυχθεί το σοσιαλιστικό σύστημα με κινεζικά χαρακτηριστικά και να προωθηθεί ο εκσυγχρονισμός του συστήματος διακυβέρνησης.⁵¹

2.2 Σύνθεση ΑΕΠ – Ένταση Βιομηχανικής Παραγωγής:

Η συνεχής μεγέθυνση της οικονομίας σε συνδυασμό με τις οικονομικές μεταρρυθμίσεις οδήγησε διαχρονικά στη μεταβολή της σύνθεσης του ΑΕΠ με συρρίκνωση του πρωτογενούς τομέα και διεύρυνση των υπηρεσιών.

Γράφημα 5: Εξέλιξη σύνθεσης ΑΕΠ Κίνας

⁵¹ Financial Times, έκδοση 12/11/2013

Έτσι, οι υπηρεσίες αντιπροσωπεύουν σήμερα το 40% του ΑΕΠ, από 24% το 1978, ποσοστό ακόμα χαμηλό σε σχέση με τον παγκόσμιο μέσο όρο (64%). Ο πρωτογενής τομέας συρρικνώθηκε σχεδόν στο 1/3, η παραγωγή σιτηρών ωστόσο, αυξήθηκε σχεδόν κατά 70%, κυρίως αφού διαλύθηκαν επίσημα οι κολεκτίβες το 1984 και δόθηκαν κίνητρα στους αγρότες για αύξηση της παραγωγής τους. Αυτό είχε σαν αποτέλεσμα τον πενταπλασιασμό του πραγματικού κατά κεφαλήν εισοδήματος στις αγροτικές περιοχές μεταξύ 1978 και 2001, ενώ και τα συνεχιζόμενα μέτρα ενίσχυσης των αγροτών με επιδοτήσεις και η σταδιακή μείωση της φορολογίας, οδήγησαν σε αύξηση του αγροτικού εισοδήματος κατά 51,9% μεταξύ 2000 και 2007⁵².

Η συνεισφορά του δευτερογενή τομέα στο ΑΕΠ της χώρας παρέμεινε πρακτικά αμετάβλητη, η δομή του, ωστόσο, άλλαξε σημαντικά στην πορεία των 30 τελευταίων χρόνων. Τη δεκαετία του '80 η έμφαση δόθηκε στην ελαφρά βιομηχανία έντασης εργασίας, κυρίως στην κλωστοϋφαντουργία. Τη δεκαετία του '90, καθώς η χώρα αποκτούσε τεχνολογία και τεχνογνωσία μέσω των ξένων επενδύσεων, η παραγωγή στράφηκε στις ηλεκτρικές μηχανές και συσκευές και στη συνέχεια στα προϊόντα υψηλής τεχνολογίας. Όσον αφορά την οργάνωση της βιομηχανικής παραγωγής, ως το 1978 κυριαρχούνταν από κρατικές επιχειρήσεις (77% του συνολικού προϊόντος). Ακολούθησε μια περίοδος ακμής για τις «συλλογικές εταιρίες» που τελούσαν υπό την αιγίδα των τοπικών κυβερνήσεων. Μετά τη μεταρρύθμιση του 1993, με την οποία ξεκίνησε η ιδιωτικοποίηση των κρατικών επιχειρήσεων, ο ρόλος τους σταδιακά μειώθηκε με το προϊόν τους να αντιπροσωπεύει, το 1998, το 49,6% της συνολικής βιομηχανικής παραγωγής. Μεταξύ 2001 και 2006 ο αριθμός των κρατικών επιχειρήσεων μειώθηκε από 370.000 σε 120.000, ενώ υπολογίζεται ότι σήμερα, τα δύο τρίτα του βιομηχανικού προϊόντος παράγονται από μη κρατικές επιχειρήσεις⁵³.

2.3 Εξωτερικό Εμπόριο:

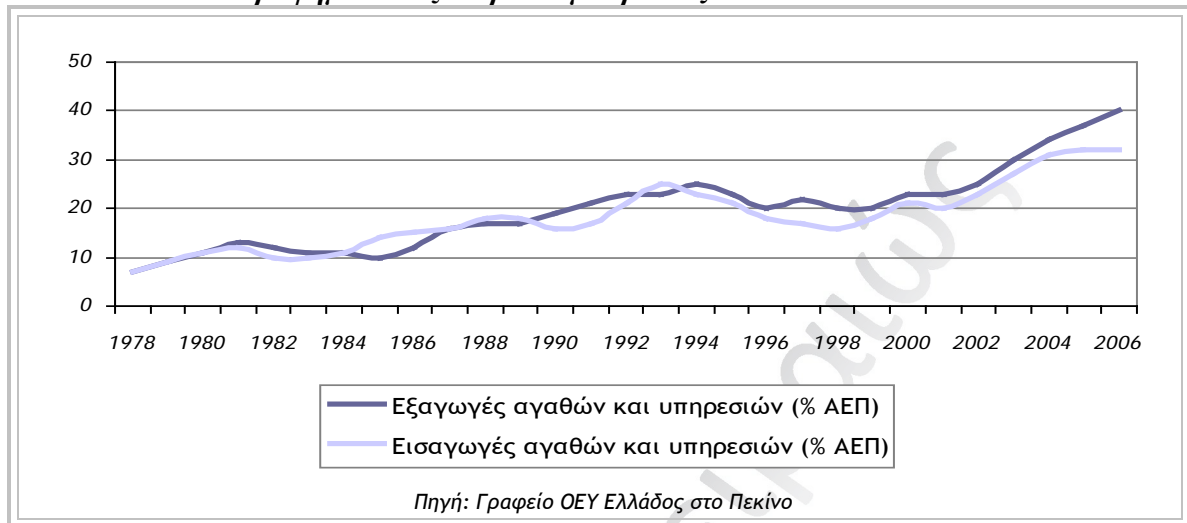
Και η δομή των εξαγωγών της χώρας άλλαξε σημαντικά στην πορεία των 30 τελευταίων χρόνων. Ως το 1985 το κύριο εξαγωγίμο προϊόν της Κίνας ήταν το πετρέλαιο. Σταδιακά η σημασία των φυσικών πόρων στην εξαγωγική δραστηριότητα μειώθηκε από το 49% το 1985, στο 15% των εξαγωγών το 1995. Αντίθετη ήταν η πορεία για τα έντασης εργασίας αγαθά, που αύξησαν τη συνεισφορά τους από 37% το

⁵² Economist Intelligence Unit, Country Profile, China, 2009

⁵³ <http://www.entrepreneur.com/tradejournals/article/184643235.html>, The Economist, China's Reform, The second Long March, 11/12/2008 και Economist Intelligence Unit, Country Profile, China, 2009

1984 σε 54% των συνολικών εξαγωγών το 1995⁵⁴. Επιπλέον, το 2006 οι εξαγωγές αγαθών και υπηρεσιών της Κίνας αντιπροσώπευαν το 40% του ΑΕΠ, από 7% το 1978,

Γράφημα 6: Εξωτερικό εμπόριο ως ποσοστό του ΑΕΠ

γεγονός που καταδεικνύει τη σημασία των εξαγωγικών επιδόσεων στη μεγέθυνση της κινεζικής οικονομίας, αλλά και εξηγεί την εξάρτησή της από αυτές. Σε παγκόσμιο επίπεδο, το 1978 η χώρα συνεισέφερε στις παγκόσμιες εξαγωγές αγαθών με 1%, ενώ το 2006, ήταν τρίτη δύναμη (μετά τη Γερμανία και τις ΗΠΑ) με μερίδιο 8%⁵⁵.

Αυτή η έντασης εργασίας εξαγωγικού χαρακτήρα ανάπτυξη, ενισχύθηκε με την είσοδο της χώρας στον ΠΟΕ (Δεκέμβριος 2001) και κατέστη εφικτή χάρη στην αφθονία και στην κινητικότητα του ανθρώπινου δυναμικού, που, εκτός των άλλων, με τα εμβάσματά του στα μέλη των οικογενειών τα οποία παρέμειναν στην κινεζική ύπαιθρο, συνέβαλε σημαντικά και στον περιορισμό της φτώχειας.

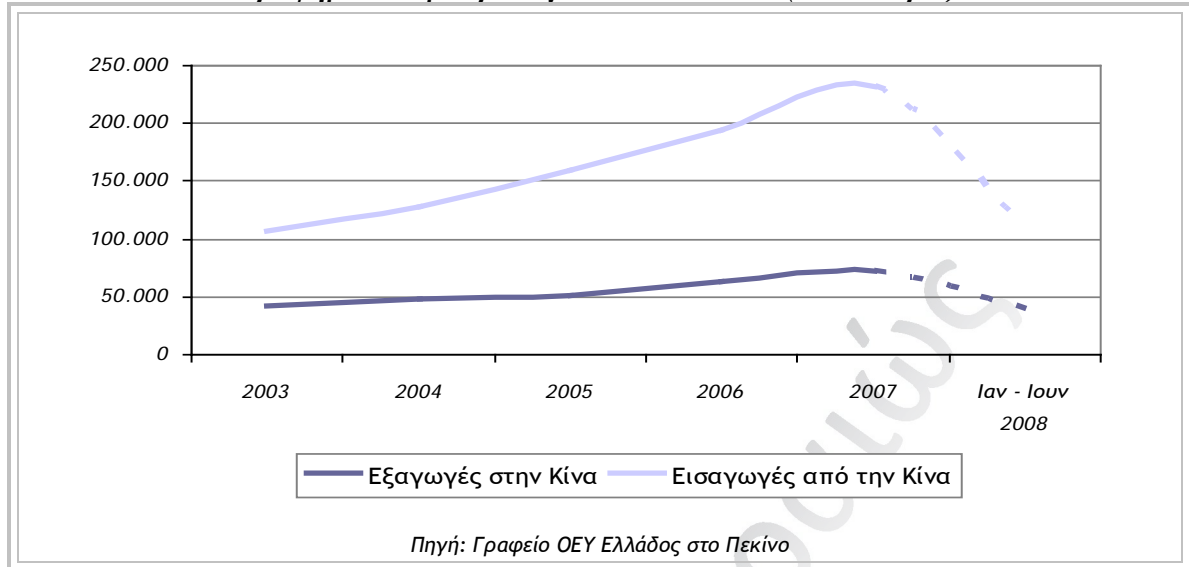
Σ' αυτό το σημείο θα πρέπει να σημειωθεί ότι και οι εισαγωγές της χώρας ακολούθησαν αντίστοιχη πορεία (βλέπε γράφημα 6). Έτσι, με μέσο ετήσιο ρυθμό αύξησής τους κοντά στο 6% τα τελευταία 30 χρόνια, η Κίνα είναι σήμερα τρίτη δύναμη και στις εισαγωγές (παγκόσμια συνεισφορά 6,38%) και πρώτη μεταξύ των ασιατικών χωρών, δημιουργώντας, κατά δήλωση του Προέδρου της, κ. Hu Jintao, περίπου 10 εκ. θέσεις εργασίας στους εμπορικούς της εταίρους⁵⁶. Το 2007 η Ευρωπαϊκή Ένωση ήταν ο δεύτερος σε μέγεθος προμηθευτής της Κίνας, μετά την Ιαπωνία, και ο πρώτος προορισμός για τις εξαγωγές της, εμφανίζοντας, πάντως, εμπορικό έλλειμμα της τάξης των 160 δισ. ευρώ.

⁵⁴ <http://www.entrepreneur.com/tradejournals/article/184643235.html>

⁵⁵ WTO, Trade Profiles 2007 και <http://english.peopledaily.com.cn/90001/90776/90882/6510350.html>

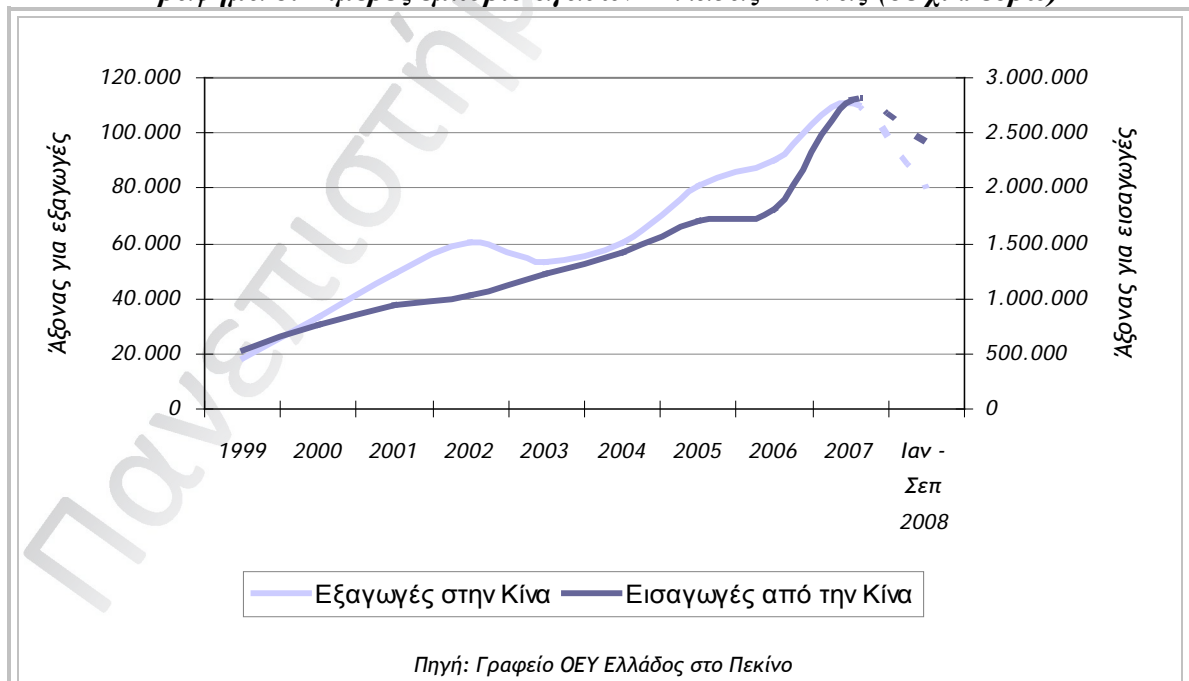
⁵⁶ People's Daily, Changes and Challenges with China's 30 years reform and opening up, 6/10/2008.

Γράφημα 7: Εμπόριο αγαθών ΕΕ – Κίνα (σε εκ. ευρώ)

Αντίθετα στις υπηρεσίες, η Ευρωπαϊκή Ένωση των 27 κρατών-μελών είχε το 2006 πλεόνασμα ύψους 1,3 δισ. ευρώ⁵⁷. Αντίστοιχη είναι η εικόνα και με την Ελλάδα, σε διαφορετική, βέβαια, κλίμακα. Μεταξύ 1999 και 2007 οι ελληνικές εξαγωγές παρουσίασαν ρυθμό ανάπτυξης της τάξης του 25% κατά έτος, λίγο υψηλότερο από αυτόν των εισαγωγών (περίπου 23%), οι οποίες όμως ξεκινούν από πολύ υψηλότερο επίπεδο. Έτσι, το εμπορικό έλλειμμα ανήλθε το 2007 στα 2,68 δισ. ευρώ.

Γράφημα 8: Διμερές εμπόριο αγαθών Ελλάδας – Κίνας (σε χιλ. ευρώ)

Για την Ελλάδα, η Κίνα είναι σημαντικός εμπορικός εταίρος, ο πέμπτος σε μέγεθος προμηθευτής το 2007, αλλά μόλις ο 30ος εξαγωγικός της προορισμός. Τα προϊόντα

⁵⁷ European Commission, DG Trade 10/09/2008, EU Bilateral Trade and Trade with the World – China

που κυριαρχούν στις εξαγωγές μας προς την Κίνα είναι απορρίμματα μετάλλων – πλαστικών – χαρτιού, μάρμαρα, έλαια πετρελαίου και ελαιόλαδο⁵⁸. Οι ελληνικές εξαγωγές ακολουθούν, εν γένει, το εισαγωγικό πρότυπο της Κίνας (βιομηχανικά προϊόντα – 73%, ορυκτά και τα καύσιμα – 20% και αγροτικά προϊόντα – 6,5%⁵⁹).

2.4 Επενδύσεις - Κρατική δαπάνη:

Σημαντικό ρόλο στη μεγέθυνση της κινεζικής οικονομίας, διαδραμάτισαν οι μαζικές επενδύσεις σε υποδομές, κυρίως μεταφορών, στις οποίες επιδόθηκαν οι κυβερνήσεις των τελευταίων 30 χρόνων. Στο διάστημα αυτό κατασκευάστηκαν περισσότερα από 54.000 χλμ. δρόμων ταχείας κυκλοφορίας και 27.000 χλμ. σιδηροδρόμων.

Οι υποδομές αυτές και η κινητικότητα του ανθρώπινου δυναμικού επιτάχυναν τη διαδικασία της αστικοποίησης, δημιουργώντας ένα νέο πλέγμα αναγκών για υποδομές βιώσιμης οικιστικής ανάπτυξης, μεταφορών, κλπ., κύκλος που χαρακτηρίζει όλη την πορεία των 30 ετών της κινεζικής μεταρρύθμισης⁶⁰.

Άλλωστε, αυτή η δοκιμασμένη στρατηγική στήριξης της ανάπτυξης εξακολουθεί ως σήμερα, καθώς για την αντιμετώπιση των επιπτώσεων της επιβράδυνσης της παγκόσμιας οικονομίας, η Κυβέρνηση ανακοίνωσε πακέτο 4 τρις. γουάν (586 δισ. δολάρια ΗΠΑ) που θα διατεθούν, κυρίως, σε έργα υποδομής.

Πέραν του εν λόγω πακέτου τόνωσης, το οποίο αναμένεται να αυξηθεί με πρόσθετα επιμέρους ποσά, η Κυβέρνηση έχει ήδη λάβει, αλλά και σχεδιάζει, επιπλέον μέτρα ενίσχυσης των εξαγωγών, προώθησης της εξωστρέφειας των κινεζικών επενδύσεων, υποστήριξης των εισαγωγών τεχνολογικών προϊόντων, καθώς και ανάπτυξης αυτόνομων καινοτομιών. Τα παραπάνω στοχεύουν στην προετοιμασία της κινεζικής οικονομίας για την «επόμενη μέρα», όταν η παγκόσμια οικονομία εισέλθει πάλι σε φάση ανάκαμψης. Εκείνη την περίοδο, η Κίνα θα «παίξει» στο διεθνές σκηνικό με διαφορετικούς όρους.

2.5 Εισροή Ξένων Άμεσων Επενδύσεων

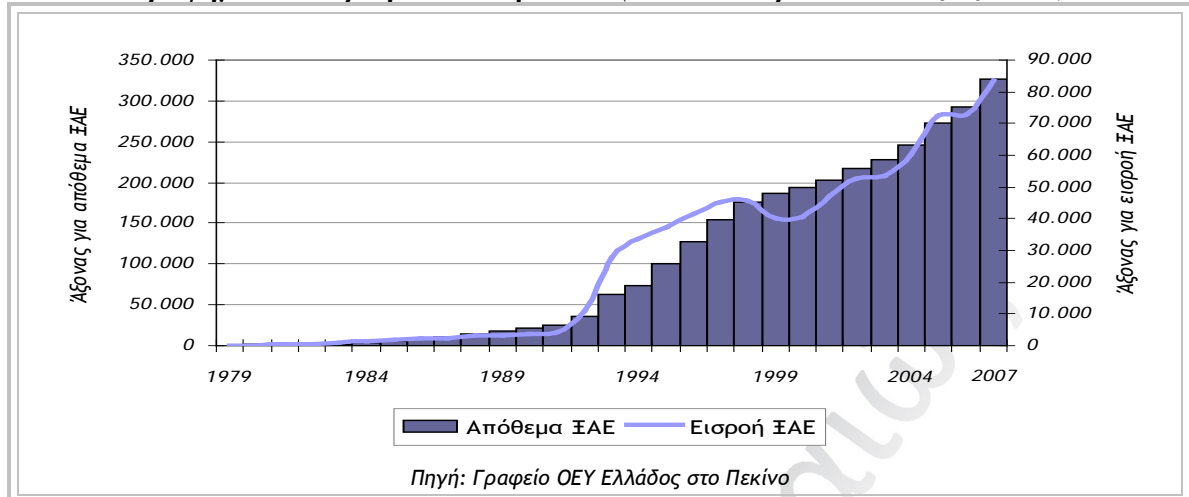
Εκτός της κρατικής δαπάνης για επενδύσεις, καθοριστικός ήταν και ο ρόλος των ξένων άμεσων επενδύσεων (ΞΑΕ),

⁵⁸ Γραφείο ΟΕΥ Ελλάδος στο Πεκίνο, «Ετήσια Έκθεση 2007 για τις εξελίξεις στην οικονομία της Λ.Δ. Κίνας και τις διμερείς οικονομικές και εμπορικές σχέσεις Ελλάδας - Λ.Δ. Κίνας».

⁵⁹ WTO, Trade Profiles 2007.

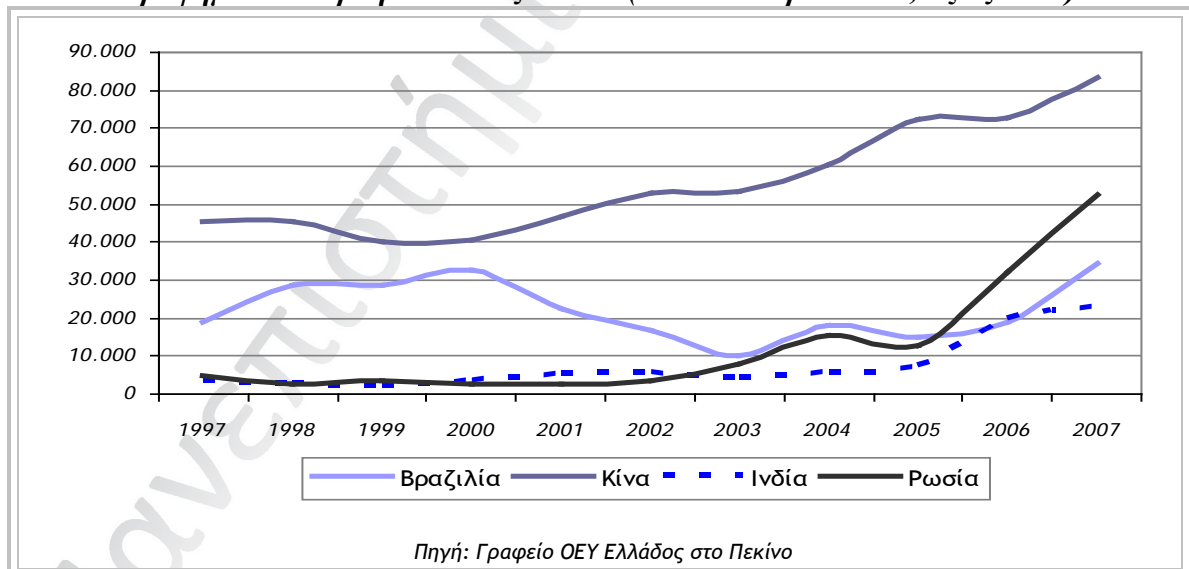
⁶⁰ China Daily 6/10/2008, “How China used growth to reshape social justice”.

Γράφημα 1: Εισροή ΞΑΕ στην Κίνα (σε εκ. δολάρια ΗΠΑ, αξίες 2007)

τόσο για το ύψος των κεφαλαίων, την τεχνολογία και την τεχνογνωσία που εισέρρευσαν στη χώρα, όσο και για τη συνεισφορά των ξένων επιχειρήσεων στην απασχόληση (15,83 εκ. θέσεις εργασίας το 2007 από 60.000 το 1985⁶¹) και στις εξαγωγές (57% του συνόλου το 2007⁶²). Με αφετηρία το 1979 και τον πρώτο νόμο που επέτρεπε τη σύσταση μεικτών κινεζικών και ξένων επιχειρήσεων, ως σήμερα, η Κίνα έγινε ένας από τους ελκυστικότερους προορισμούς ξένων κεφαλαίων στον κόσμο.

Γράφημα 2: Εισροή ΞΑΕ στις BRICs (σε εκ. δολάρια ΗΠΑ, αξίες 2007)

Παρόλη τη μείωση της ροπής προς επενδύσεις και τη μετακίνηση κεφαλαίων που παρατηρούνται σήμερα, εν μέσω επιβράδυνσης της παγκόσμιας οικονομίας, η Κίνα εξακολουθεί να παραμένει ο ελκυστικότερος προορισμός ξένων κεφαλαίων. Την «επόμενη μέρα» αναμένεται ότι, στην εισροή ξένων κεφαλαίων θα επέλθει ποιοτική

⁶¹ China Daily 9/10/2008, “China needs to expand foreign investment scale”.

⁶² Economist Intelligence Unit, Country Profile, China, 2009

αναβάθμιση, καθώς οι ανάγκες της χώρας θα εντοπίζονται περισσότερο στην εξασφάλιση «πράσινης ενέργειας», στην προστασία του περιβάλλοντος, στις υπηρεσίες και στην παραγωγή προϊόντων υψηλής τεχνολογίας.

Ιστορικά, το πρώτο βήμα για την προσέλκυση ξένων επενδύσεων, αλλά και για την ενίσχυση του εξαγωγικού εμπορίου, έγινε στις αρχές της δεκαετίας του '80, με τη θέσπιση 5 Ειδικών Οικονομικών Ζωνών. Ακολούθησε το άνοιγμα στις ξένες επενδύσεις 22 ακόμα πόλεων μέχρι το 1992, οπότε το ίδιο προνομιακό καθεστώς ίσχυε για την πλειοψηφία των παράκτιων πόλεων και των πρωτευουσών των επαρχιών. Σήμερα, λειτουργούν ακόμα 15 Ζώνες Ελεύθερου Εμπορίου, 32 Ζώνες Οικονομικής και Τεχνολογικής Ανάπτυξης και 54 Εθνικές Ζώνες Βιομηχανικής Ανάπτυξης και Υψηλής Τεχνολογίας⁶³. Το 2005 (τελευταία επίσημα διαθέσιμα στοιχεία) μόνο στις 54 Εθνικές Ζώνες οφείλονταν το 4,49% του ΑΕΠ της χώρας και το 14,93% των εξαγωγών της. Την ίδια χρονιά ιδρύθηκαν εντός των Ζωνών αυτών 2.747 νέες ξένες επιχειρήσεις, φτάνοντας το συνολικό τους αριθμό σε 19.966. Σύμφωνα με στοιχεία του Υπουργείου Εμπορίου⁶⁴, συνολικά σήμερα λειτουργούν στην Κίνα 635.000 ξένες επιχειρήσεις, 480 εκ των οποίων ανήκουν στη λίστα «Fortune 500», ενώ περίπου 40 έχουν και την περιφερειακή τους έδρα στη χώρα.

Η σταδιακή χαλάρωση των περιορισμών στις αγορές κεφαλαίου και επενδύσεων, η βελτίωση του επιχειρηματικού και επενδυτικού περιβάλλοντος, από τη μείωση των διαδικασιών για την ίδρυση επιχείρησης, ως την εφαρμογή ενιαίου συστήματος φορολόγησης κερδών για τις επιχειρήσεις⁶⁵, αλλά και οι 121 συμφωνίες αμοιβαίας προστασίας και προώθησης επενδύσεων που έχουν μέχρι στιγμής συνάψει οι κινεζικές κυβερνήσεις, συνέβαλλαν στο να αναδειχθεί η χώρα στην έρευνα της A.T. Kearney, ως ο προτιμητέος επενδυτικός προορισμός διεθνώς για πέμπτη συνεχόμενη χρονιά παρά τις επιφυλάξεις των επενδυτών, κυρίως όσον αφορά ζητήματα διαφύλαξης δικαιωμάτων διανοητικής ιδιοκτησίας⁶⁶.

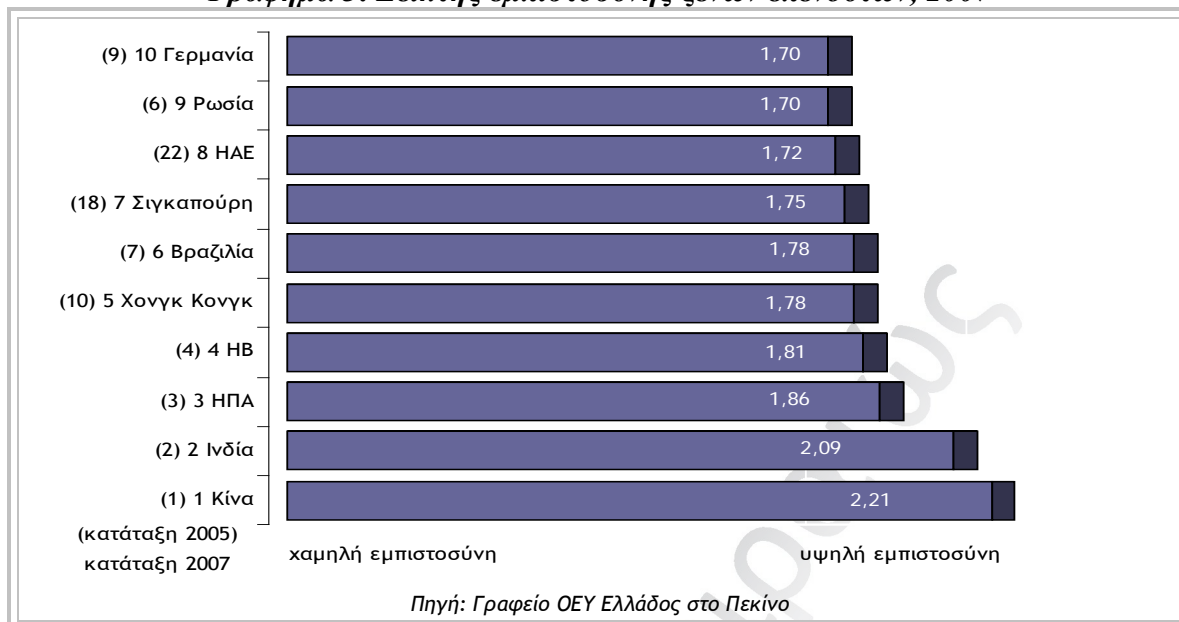
⁶³http://www.fdi.gov.cn/pub/FDI_EN/StateDevelopmentZone/Profile/DevelopmentReport/DevelopmentReport2005/t20070406_76732.htm και <http://www.china.org.cn/e-china/openingup/sez.htm>

⁶⁴ http://www.fdi.gov.cn/pub/FDI_EN/News/Focus/Subject/wzzgxe/wzfzjj/t20081210_100108.htm

⁶⁵ <http://www.doingbusiness.org/ExploreEconomies/?economyid=42>

⁶⁶ New Concerns in an Uncertain World, 2007 A.T. Kearney Foreign Direct Investment Confidence Index

Γράφημα 3: Δείκτης εμπιστοσύνης ξένων επενδυτών, 2007

Σύμφωνα με στοιχεία του κινεζικού Υπουργείου Εμπορίου, η Κίνα αποτελεί δεύτερο επενδυτικό προορισμό διεθνώς μετά τις ΗΠΑ, με την εισροή ΑΞΕ να φτάνει τα 111,7 δισ. δολάρια το 2012, παρουσιάζοντας μείωσή κατά -3,6% σε σχέση με το προηγούμενο έτος. Το 2012 ιδρύθηκαν 24.925 νέες επιχειρήσεις ξένων κεφαλαίων, μειωμένες κατά -10%, σε σχέση με το 2011. Βασικές πηγές επενδυτικών κεφαλαίων ήταν το Χόνγκ Κόνγκ (71,3 δισ. δολάρια), η Ιαπωνία (7,4 δισ. δολάρια), η Σιγκαπούρη (6,5 δισ. δολάρια) η Ταϊβάν (6,2 δισ. δολάρια), η Ε.Ε. (6,1 δισ. δολάρια), και οι ΗΠΑ (3,1 δισ. δολάρια).

Πίνακας 5: Εισροή ΞΑΕ στη Λ.Δ. Κίνας (2012)⁶⁷

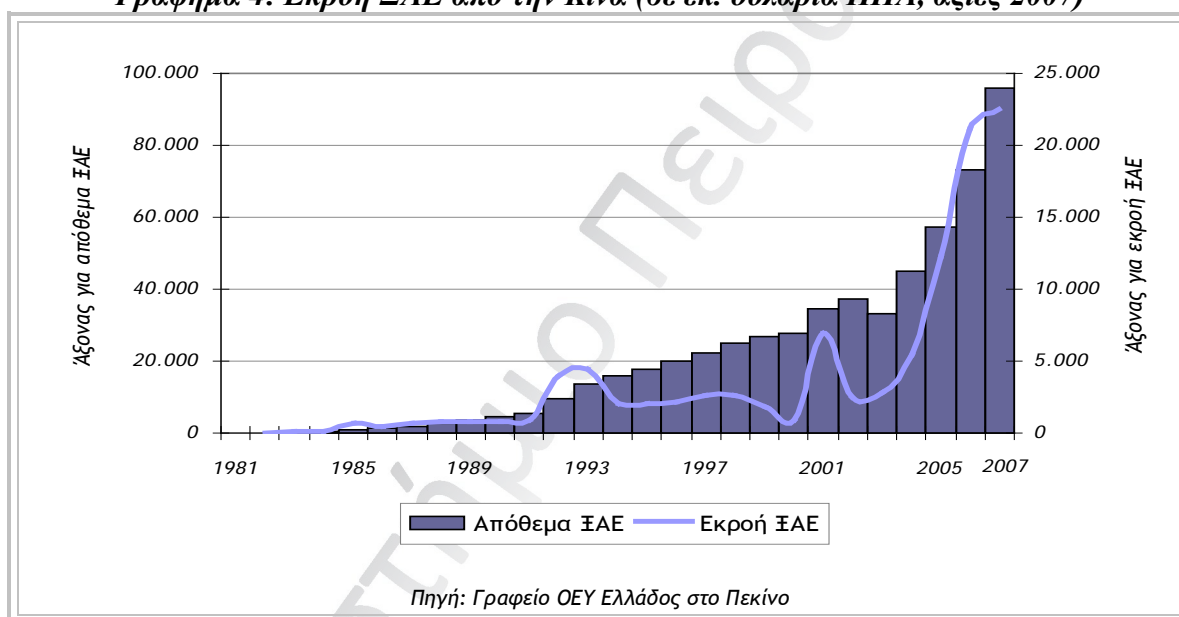
Χώρα/Περιοχή	Αξία σε εκατ. \$	Χώρα/Περιοχή	Αξία σε εκατ. \$
Χόνγκ Κόνγκ	71.289	Ταϊβάν	6.183
Ιαπωνία	7.380	Η.Π.Α.	3.130
Σιγκαπούρη	6.539	Νότια Κορέα	3.066

⁶⁷ Γραφείο ΟΕΥ Ελλάδος στο Πεκίνο, «Ετήσια Έκθεση 2012 για την Οικονομία της Λ.Δ. της Κίνας και τις Διμερείς Οικονομικές και Εμπορικές Σχέσεις Ελλάδας – Λ.Δ. Κίνας».

2.6 Εκροή Ξένων Άμεσων Επενδύσεων

Μια σημαντική εξέλιξη των 30 τελευταίων χρόνων, υπήρξε και η ανάδειξη της Κίνας ως δυνητικά σημαντικής πηγής επενδυτικών κεφαλαίων, της έκτης ως προς το απόθεμα εκροής ΞΑΕ μεταξύ των αναπτυσσόμενων χωρών, αλλά υπεύθυνης μόλις για το 0,6% των ΞΑΕ παγκοσμίως. Σημαντική αύξηση των κινεζικών επενδύσεων στο εξωτερικό επήλθε από το 2000 και μετά,

Γράφημα 4: Εκροή ΞΑΕ από την Κίνα (σε εκ. δολάρια ΗΠΑ, αξίες 2007)

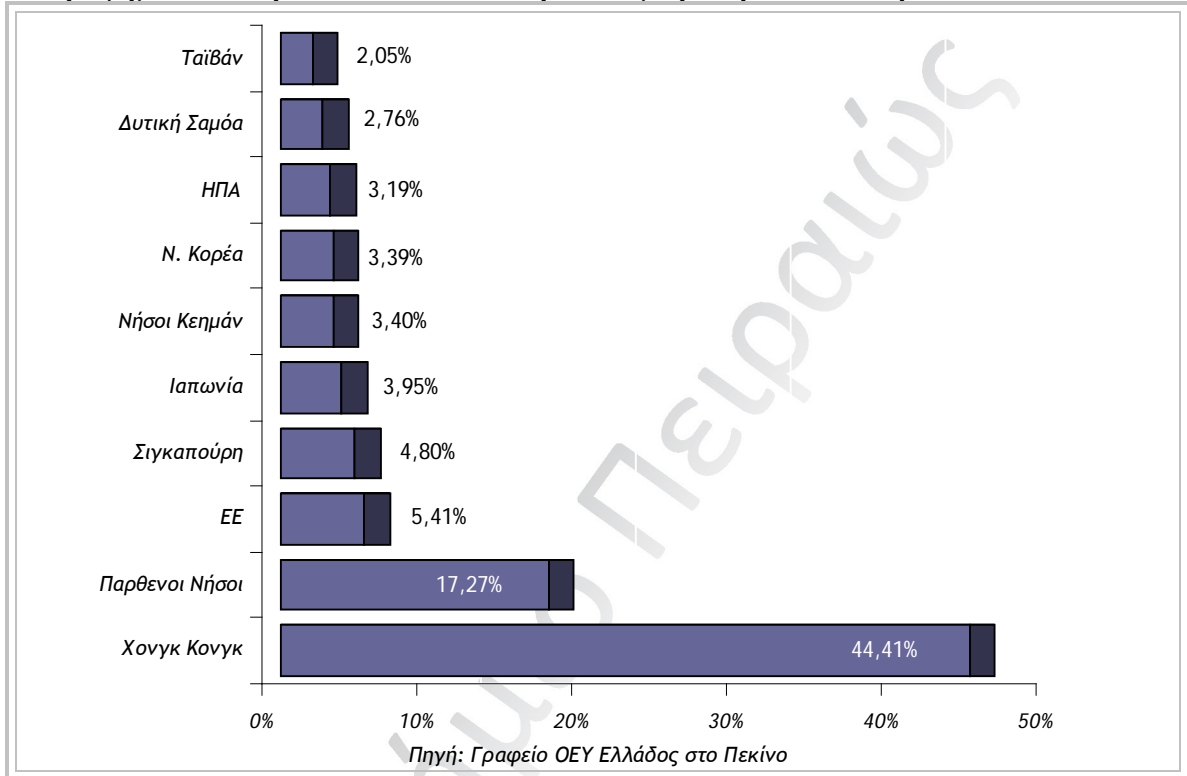
οπότε και εφαρμόστηκε επίσημα η πολιτική «go global», που πρόσθεσε τη διάσταση της εκροής ΞΑΕ στην εξωτερική πολιτική της Κίνας. Η εξέλιξη αυτή κατέστη εφικτή χάρη στα αστρονομικά συναλλαγματικά αποθέματα της χώρας, που δημιούργησε το επί σειρά ετών εμπορικό πλεόνασμα και υλοποιήθηκε, κυρίως, μέσω κρατικών επιχειρήσεων. Έτσι, οι δέκα μεγαλύτερες πολυεθνικές κινεζικές εταιρίες είναι κρατικές, ενώ οι περισσότερες δραστηριοποιούνται στον τομέα της εξόρυξης – αξιοποίησης φυσικών πόρων.

Τα τελευταία χρόνια, η Αφρική προσελκύει σημαντικό ποσοστό των κινεζικών επενδύσεων, αν και συνολικά, στην Κίνα αναλογεί λιγότερο από το 1% των ξένων επενδύσεων στην ήπειρο. Η μεγαλύτερη συγκέντρωση παρατηρείται στις πλούσιες σε φυσικούς πόρους χώρες, δηλαδή στις Αλγερία, Νιγηρία, Νότια Αφρική, Σουδάν και Ζάμπια⁶⁸. Η σχέση της Κίνας με την αφρικανική ήπειρο επεκτάθηκε και ενδυναμώθηκε

⁶⁸ OECD Investment News, March 2008, Issue 6.

με την πρόσφατη περιοδεία του Κινέζου Προέδρου, κ. Hu Jintao, συγκεκριμένα στο Μαλί, στη Σενεγάλη, στην Τανζανία και στο Μαυρίκιο (12-17/2/2009). Στο ταξίδι αυτό η Κίνα δεσμεύτηκε με χορήγηση επιπλέον αναπτυξιακής βοήθειας προς αφρικανικές χώρες.

Γράφημα 5: 10 πρώτοι επενδυτές στην Κίνα με βάση τις υλοποιηθείσες ΞΑΕ, 2008

Σημειώνεται ακόμα, ότι η συστηματική άσκηση της πολιτικής «go global» οδήγησε, το 2007, στην ίδρυση της China Investment Corporation, κρατικής επιχείρησης διαχείρισης μέρους των κινεζικών συναλλαγματικών αποθεμάτων, πρακτικά, της επένδυσής τους στο εξωτερικό, υπό τη μορφή συμμετοχής στο μετοχικό κεφάλαιο επιχειρήσεων, άμεσων επενδύσεων, επενδύσεων σε ακίνητα, κ.α. Το κεφάλαιο της China Investment Corporation ανέρχεται σε 200 εκ. δολάρια ΗΠΑ, που την κατατάσσει στις πρώτες θέσεις των Κρατικών Επενδυτικών Ταμείων (Sovereign Wealth Funds) παγκοσμίως.

Η εκροή επενδύσεων από τη Λ.Δ. Κίνας το 2012⁶⁹ παρουσίασε σημαντική αύξηση κατά 17,6%, σε σχέση με το προηγούμενο έτος. Η Κίνα πλέον συγκαταλέγεται μεταξύ των τριών σημαντικότερων επενδυτών παγκοσμίως, καθώς την τελευταία δεκαετία 2002-2012 παρουσιάζει μέσο ετήσιο ρυθμό αύξησης 41% των επενδύσεων στο εξωτερικό.

⁶⁹ Γραφείο ΟΕΥ Ελλάδος στο Πεκίνο, «Ετήσια Έκθεση 2012 για την Οικονομία της Λ.Δ. της Κίνας και τις Διμερείς Οικονομικές και Εμπορικές Σχέσεις Ελλάδας – Λ.Δ. Κίνας»

Ειδικότερα, οι επενδύσεις εκτός χρηματοοικονομικού τομέα ανήλθαν στα 77,73 δισ. δολάρια (+13,3% y-o-y), ενώ οι επενδύσεις στον χρηματοοικονομικό τομέα στα 10,07 δισ. δολάρια. Μέχρι το τέλος του 2012, είχαν ιδρυθεί περίπου 22.000 επιχειρήσεις κινεζικών κεφαλαίων σε 179 χώρες/περιοχές, ενώ το απόθεμα ΑΞΕ ανήλθε στα 532 δισ. δολάρια (13ο υψηλότερο παγκοσμίως). Οι σημαντικότεροι κλάδοι προορισμού των κινεζικών επενδύσεων στο εξωτερικό ήταν ο κλάδος της μεταποίησης, η ενέργεια (εξόρυξη, ηλεκτρισμός), οι τηλεπικοινωνίες και οι μεταφορές.

2.7 Δημοσιονομικά και τραπεζικά ζητήματα (Αναμόρφωση του δημοσιονομικού συστήματος):

Μέσα στις τελευταίες δεκαετίες, η Τράπεζα της Κίνας διαθέτει την ισχύ μιας κεντρικής τράπεζας, έχοντας τη δυνατότητα να ασκεί λειτουργίες, όπως για παράδειγμα τη διαχείριση των βιομηχανικών και εμπορικών οικονομικών πιστώσεων και τις εργασίες ταμιευτηρίου. Στην πραγματικότητα δεν αποτελούσε κεντρική τράπεζα με την ακριβή σημασία της λέξης ούτε μια εμπορική οντότητα που συμμορφώνονταν στους νόμους της οικονομίας της αγοράς. Μετά τη μεταρρύθμιση και το άνοιγμα της οικονομίας κατά το 1979, η Κίνα έχει πραγματοποιήσει μια σειρά σημαντικών μεταρρυθμίσεων στο τραπεζικό της σύστημα, ενισχύοντας με αυτόν τον τρόπο το άνοιγμά της προς τον έξω κόσμο.

Η βιομηχανία χρηματοδότησης έχει πραγματοποιήσει σταθερή ανάπτυξη. Σήμερα η Κίνα έχει ουσιαστικά δημιουργήσει ένα δημοσιονομικό σύστημα βάσει του οποίου η κεντρική τράπεζα προβαίνει στη διατήρηση των κανονισμών αλλά και στον έλεγχο και την επίβλεψη των εργασιών, έχοντας παράλληλα ως στήριγμα τις κρατικές τράπεζες. Το 1984, η Τράπεζα της Κίνας σταμάτησε να χειρίζεται εργασίες πιστώσεων και ταμιευτηρίου και άρχισε επίσημα να πραγματοποιεί λειτουργίες κεντρικής τράπεζας, μέσω της άσκησης μακροοικονομικού ελέγχου σε ολόκληρο το εθνικό τραπεζικό σύστημα. Το 1994, η Βιομηχανική και Εμπορική Τράπεζα της Κίνας, η Τράπεζα της Κίνας, η Αγροτική Τράπεζα της Κίνας και η Κατασκευαστική Τράπεζα της Κίνας μεταβλήθηκαν σε εμπορικές τράπεζες, ελεγχόμενες από το κράτος.

Ταυτόχρονα δημιουργήθηκαν τρεις ακόμη τράπεζες, η Τράπεζα Αγροτικής Ανάπτυξης της Κίνας, η Τράπεζα Εθνικής Ανάπτυξης και η Τράπεζα Εισαγωγών και Εξαγωγών της Κίνας. Το 1995, θεσπίστηκε το δίκαιο των εμπορικών τραπεζών, δημιουργώντας τις συνθήκες για την διαμόρφωση του εμπορικού τραπεζικού συστήματος και της

οργανωτικής δομής, παρέχοντας επίσης τη νομική βάση για την αλλαγή των τραπεζών σε εμπορικές τράπεζες που ελέγχονται από το κράτος. Το 1996, η οργάνωση του οικονομικού συστήματος βρίσκονταν στο στάδιο της τελειοποίησης. Οι παραδοσιακές κρατικές εμπορικές τράπεζες μετατράπηκαν σε σύγχρονες δημοσιονομικές επιχειρήσεις που διαχειρίζονταν ισοτιμίες. Περισσότερες από 120 εμπορικές τράπεζες μεσαίου ή μικρού μεγέθους με εταιρική συμμετοχή οργανώθηκαν ή αναδιοργανώθηκαν. Τον Απρίλιο του 2003 ιδρύθηκε η Επιτροπή Τραπεζικών Ρυθμίσεων Κίνας.

Τρεις είναι οι βασικές αλλαγές στην Κίνα, που αποδυναμώνουν ήδη τις μεγάλες κρατικές τράπεζες⁷⁰. Πρώτον, η στασιμότητα των κρατικών επιχειρήσεων που έρχεται σε ευθεία αντίθεση με τους αποκαλούμενους «καπιταλιστές του μπαμπού», ήτοι του ιδιωτικού τομέα. Υπολογίζεται ότι την τελευταία δεκαετία, οι δημόσιες επιχειρήσεις -που στηρίζονται από τις κρατικές τράπεζες- κατέστρεψαν τόσο πολύ «αξία», ώστε συνολικά οι αποδόσεις των κεφαλαίων τους να είναι αρνητικές. Αντιθέτως, οι ιδιωτικές βιομηχανίες, που δημιουργούν τις περισσότερες θέσεις εργασίας και τονώνουν την ανάπτυξη, πετυχαίνουν εξαιρετικά υψηλές αντίστοιχες αποδόσεις. Η επιβράδυνση της κινεζικής οικονομίας θέτει τις κρατικές τράπεζες σε δίλημμα, να σταματήσουν να κατασπαταλούν τους πόρους τους. Αυτή δείχνει να είναι και η επίσημη θέση του Πεκίνου, όμως ορισμένες κρατικές επιχειρήσεις μάλλον θα κριθούν πολύ μεγάλες για να αφεθούν στην τύχη τους. Δεύτερον, η ανάπτυξη της σκιώδους τραπεζικής δραστηριότητας πλήττει τις τράπεζες, καθώς όσοι θέλουν να αποταμιεύσουν στρέφονται σε εναλλακτικές «λύσεις». Υπενθυμίζεται ότι το Πεκίνο διατηρεί πλαφόν στα επιτόκια καταθέσεων, το οποίο αν καταργηθεί, αποτελώντας μια επανάσταση για την τραπεζική αγορά, θα πλήξει τουλάχιστον βραχυπρόθεσμα τα περιθώρια κέρδους όλων των κινεζικών τραπεζών.

Η τρίτη αλλαγή που θα επηρεάσει τις κινεζικές τράπεζες είναι η από μακρού αναμενόμενη μετατόπιση της αναπτυξιακής ατμομηχανής της χώρας από τις επενδύσεις στην εγχώρια κατανάλωση. Την τελευταία διετία, η πραγματική κατανάλωση συνεισφέρει περισσότερο στην ανάπτυξη απ' ό,τι οι ακαθάριστες επενδύσεις παγίων κεφαλαίων. Οι υπηρεσίες που παρέχονται στη διευρυνόμενη μεσαία τάξη αυξάνονται με ταχύτερους ρυθμούς από τη βιομηχανική παραγωγή, της οποίας τα προϊόντα προορίζονται για εξαγωγές. Αν επιταχυνθούν αυτές οι τάσεις, οι τράπεζες θα ενθαρρυνθούν να αρχίσουν να χορηγούν περισσότερο δανεισμό στις μικρομεσαίες επιχειρήσεις και στους καταναλωτές της μεσαίας τάξης.

⁷⁰ The Economist, 3/9/2013

2.8: Αποτίμηση - Συμπεράσματα:

Μέσα σ' ένα άναρχο διεθνές σύστημα, όπου το κράτος καθίσταται ως ο κυριότερος παίκτης της διεθνούς πολιτικής, η οικονομική ανάπτυξη μιας χώρας αποτελεί το βασικότερο εργαλείο για την κατοχύρωση της εθνικής ασφάλειας και την μεγιστοποίηση της ανεξαρτησίας αυτής. Όπως έχει ήδη αναφερθεί, η ασφάλεια ενός κράτους και η μεγιστοποίηση αυτής εξαρτάται από τη «δύναμη» και τον «πλούτο»⁷¹. Ταυτόχρονα, η ασφάλεια ενός κράτους είναι αναγκαία προϋπόθεση για την οικονομική και πολιτική ευημερία αυτού, μέσα στο άναρχο και ανταγωνιστικό κρατικό σύστημα⁷², γεγονός που καθιστά αλληλένδετες τις έννοιες της εθνικής ασφάλειας και της οικονομικής ανάπτυξης. Όπως αναφέρει χαρακτηριστικά και ο Gilpin μέσα από την κρατικοκεντρική του ρεαλιστική ερμηνεία των διεθνών υποθέσεων⁷³, η εθνική ασφάλεια είναι και θα είναι πάντα το βασικότερο μέλημα των κρατών. Σε ένα διεθνές σύστημα «αυτοβοήθειας»⁷⁴ τα κράτη πρέπει διαρκώς να προφυλάσσονται από πραγματικές ή πιθανές απειλές κατά της πολιτικής και οικονομικής ανεξαρτησίας τους.

Η μελέτη, επομένως, των οικονομικών πτυχών ενός κράτους είναι απαραίτητη για την αποτίμηση του επιπέδου της συνολικής ανταγωνιστικότητας του κράτους μέσα στο διεθνές σύστημα.

Η περίπτωση της Κίνας δεν αποτελεί εξαίρεση αυτού του κανόνα. Όπως διαπιστώνεται από τα στοιχεία που παρατέθηκαν, η Κίνα έχει παρουσιάσει μια αλματώδη οικονομική ανάπτυξη μέσα στις τελευταίες δεκαετίες. Σταδιακά, από μια αναπτυσσόμενη χώρα που έδινε το βάρος της εξολοκλήρου στα εσωτερικά ζητήματα, μια χώρα που βρισκόταν σε διαρκή απομόνωση, με το βλέμμα στραμμένο αποκλειστικά και μόνο εντός των τειχών της, μεταβλήθηκε στη χώρα των «ανοικτών θυρών» και των μεταρρυθμίσεων που θα μπορούσαν να δώσουν μια ώθηση στην νέα οικονομική πολιτική που εφαρμόζει, απογαλακτισμένη από το σοβιετικό μοντέλο⁷⁵, δίνοντας έμφαση στο άνοιγμα της αγοράς και κατ' επέκταση στην οικονομική αλληλεξάρτηση μεταξύ των κρατών.

⁷¹ Αθανάσιος Πλατιάς, ό.π., σελ. 28-29.

⁷² Robert Gilpin, *Η Πολιτική Οικονομία των Διεθνών Σχέσεων*, 1995.

⁷³ Robert Gilpin, *Παγκόσμια Πολιτική Οικονομία, Η διεθνής οικονομική τάξη*, 2007, ΣΤ' Έκδοση, σελ. 28-38.

⁷⁴ Βλ. «αρχή της αυτοβοήθειας», Kenneth Waltz, *Θεωρία Διεθνούς Πολιτικής*.

⁷⁵ Βασίστηκε σε ένα σύστημα οργανωμένο βάση της κρατικής ιδιοκτησίας και του διοικητικού προγραμματισμού και της απουσίας ιδιωτικών επιχειρήσεων.

Τοιουτοτρόπως, η Κίνα προέβη σε μια σειρά μεταρρυθμίσεων της οικονομικής της πολιτικής, με κύριο στόχο την μεγιστοποίηση της ισχύος της και την ενσωμάτωση της στον χάρτη της παγκόσμιας οικονομίας. Η αύξηση της παραγωγικότητας οδήγησε σταδιακά στην άνοδο του βιοτικού επιπέδου της χώρας καθώς και στην μείωση της ανεργίας και του κρατικού ελλείμματος. Παράλληλα, οι μεταρρυθμίσεις του αγροτικού σκέλους της χώρας, με το άνοιγμα της οικονομικής πολιτικής στην συμμετοχή των ιδιωτών, αύξησε την γεωργική παραγωγή και τα εισοδήματα των αγροτών και δημιούργησε τις κατάλληλες συνθήκες για την υποδοχή ξένων επενδύσεων αλλά και τη αύξηση των εγχώριων επενδύσεων.

Η οικονομική πολιτική των «ανοικτών θυρών» είχε αντίκτυπο και στη βιομηχανική ανάπτυξη. Μέσα στις τελευταίες δεκαετίες σημειώθηκε σημαντική άνοδος της βιομηχανικής παραγωγής και σταδιακή αύξηση των εισαγωγών και των εξαγωγών από και προς τις ξένες αγορές. Η αξιοποίηση των παράκτιων περιοχών αλλά και ο εκσυγχρονισμός των λιμανιών της Κίνας (βλ. Σαγκάη⁷⁶ και Χόνγκ-Κόνγκ⁷⁷) δημιούργησαν τις κατάλληλες προϋποθέσεις για το άνοιγμα της Κίνας προς τις ξένες αγορές, μέσα από την φιλελευθεροποίηση του εμπορικού της συστήματος⁷⁸ και τη δημιουργία μιας πληθώρας οικονομικών ζωνών⁷⁹ που είχε ως αποτέλεσμα τη διεύρυνση των συνθηκών αλληλεξάρτησης μεταξύ των κρατών, γεγονός που αποτελούσε κυρίαρχο στόχο της κινεζικής πολιτικής.

Βέβαια, ορισμένοι επικριτές του κινεζικού μοντέλου ανάπτυξης της οικονομίας σχολιάζουν ότι, παρά τις μεταρρυθμίσεις των τελευταίων 30 χρόνων και τις θεαματικές αυτές επιδόσεις, η χώρα απέχει πολύ από το να χαρακτηρίζεται οικονομία της αγοράς. Η ροή κεφαλαίων από και προς την Κίνα είναι ελεγχόμενη, όπως και η διακύμανση του νομίσματος (RMB – γουάν). Οι τιμές βασικών αγαθών καθορίζονται κεντρικά, ενώ οι κρατικές επιχειρήσεις εξακολουθούν να κυριαρχούν, ή να ελέγχουν σε μεγάλο βαθμό, στρατηγικούς κλάδους όπως ο τραπεζικός, οι τηλεπικοινωνίες, η ενέργεια και τα μέσα

⁷⁶ Η Σαγκάη είναι η μεγαλύτερη πόλη και λιμένας της Κίνας. Θεωρείται κύριος φορέας της σύγχρονης οικονομίας της Κίνας, καθώς επίσης και ένα από τα σημαντικότερα πολιτιστικά, εμπορικά, οικονομικά και βιομηχανικά της κέντρα.

⁷⁷ Το Χόνγκ-Κόνγκ είναι παραθαλάσσια περιοχή και σημαντικός λιμένας της Κίνας και αποτελεί ένα από τα λιμάνια με την μεγαλύτερη κίνηση παγκοσμίως.

⁷⁸ Οι μεταρρυθμίσεις περιλάμβαναν την κατάργηση του μονοπωλιακού καθεστώτος στο εξωτερικό εμπόριο, την αλλαγή στην τιμολογιακή πολιτική των εισαγωγών και εξαγωγών καθώς και την αλλαγή του δασμολογικού συστήματος. Βλ. Evan S. Medeiros, *Chasing the Dragon, Assessing China's System of Export Controls for WMD-Related Goods and Technologies*, 2005, σελ. 5-13 και 43-46.

⁷⁹ Περιλάμβανε την ίδρυση περισσότερων από εκατό οικονομικών ζωνών με στόχο το άνοιγμα των αγορών και την προσέλκυση ξένων επενδύσεων.

μαζικής ενημέρωσης, όπως και να διαχειρίζονται περιουσιακά στοιχεία της τάξης των 1,3 τρις δολαρίων ΗΠΑ⁸⁰.

Επίσης, σημαντικό αγκάθι για την Κίνα αποτελεί η τεράστια εξάρτηση της χώρας από τους φυσικούς πόρους, που προέρχονται κατά κύριο λόγο από το εξωτερικό. Η Κίνα συγκαταλέγεται στον μεγαλύτερο καταναλωτή άνθρακα στον κόσμο και στον δεύτερο μεγαλύτερο καταναλωτή πετρελαίου και φυσικού αερίου παγκοσμίως⁸¹. Σημειώνεται ότι οι ανάγκες της χώρας σε πετρέλαιο διπλασιάστηκαν μέσα στην τελευταία δεκαετία και αναμένεται να τετραπλασιαστούν μέσα στις επόμενες δύο δεκαετίες. Παρ' όλα αυτά, είναι γεγονός δεδομένο ότι οι μεταρρυθμίσεις των τελευταίων 30 χρόνων είχαν θετική επίδραση στην κινεζική οικονομία.

Μετά, λοιπόν, από τριάντα χρόνια μεταρρυθμίσεων και οικονομικών επιτευγμάτων, η Κίνα βρίσκεται περισσότερο από ποτέ στο επίκεντρο της παγκόσμιας προσοχής, συγκεντρώνοντας ταυτόχρονα θαυμασμό και επικρίσεις για το ρόλο της ως «ατμομηχανής» της παγκόσμιας ανάπτυξης, ως μεγάλου καταναλωτή πόρων που τους αναζητά σε ασταθείς περιοχές του κόσμου⁸², ή ακόμα και ως πιθανού επενδυτή των αστρονομικών της συναλλαγματικών αποθεμάτων και ρυθμιστή της παγκόσμιας οικονομίας εν μέσω κρίσης.

Το ζητούμενο είναι εάν τελικά η Κίνα θα καταφέρει, εν μέσω παγκόσμιας οικονομικής κρίσης, να ανταπεξέλθει στις προκλήσεις που αντιμετωπίζει, ώστε μακροπρόθεσμα (ή ακόμη και βραχυπρόθεσμα) να καταστεί όχι απλώς μια περιφερειακή οικονομική δύναμη, ασκώντας μεγάλη επιρροή στην Ανατολική Ασία, αλλά μια ηγεμονική δύναμη, παγκόσμιας εμβέλειας, στο επίπεδο των Ηνωμένων Πολιτειών της Αμερικής.

Όπως διαπιστώνεται και από τα ανωτέρω, ο δρόμος που καλείται να διανύσει η Κίνα δεν είναι σε καμία περίπτωση εύκολος, όπως όμως εξίσου δύσκολη ήταν και η πορεία που έχει χαράξει έως σήμερα. Οι υψηλοί στόχοι που έχει θέσει η Κίνα προϋποθέτουν την εφαρμογή ακόμη περισσότερων μεταρρυθμίσεων, ειδικότερα όσον αφορά στο εσωτερικό της χώρας. Όσο κι αν τα στοιχεία που παρουσιάζονται έως σήμερα είναι ιδιαίτερα εντυπωσιακά, η Κίνα καλείται να αντιμετωπίσει αρκετούς σκοπέλους ώστε να αναδειχθεί σε ηγέτιδα δύναμη στο διεθνές σύστημα.

⁸⁰ The Economist, China's Reform, The second Long March, 11/12/2008.

⁸¹ Robyn Meredith, The Elephant and the Dragon, The Rise of India and China and what it means for all of US, 2007, σελ. 159-187.

⁸² Chatham House 2008, Thirty Years On – China Celebrates the Reform Process, Dr Kerry Brown, Senior Fellow, Asia Program.

3. ΣΤΡΑΤΙΩΤΙΚΕΣ ΤΑΣΕΙΣ:

3.1 Το νέο περιβάλλον ασφαλείας:

Η έλευση του νέου αιώνα σηματοδότησε μια περίοδο τεράστιων αλλαγών και προσαρμογών που λαμβάνουν χώρα σε παγκόσμια κλίμακα. Η ειρήνη και η ανάπτυξη παραμένουν θεμελιώδη ζητήματα της εποχής. Η αναζήτηση της ειρήνης, της ανάπτυξης και της συνεργασίας έχουν καταστεί θεμελιώδεις τάσεις των καιρών. Εντούτοις, οι αλλαγές σε παγκόσμιο επίπεδο γίνονται όλο και πιο αισθητές ενώ οι απειλές που εγείρει το νέο περιβάλλον ασφαλείας αυξάνονται ολοένα και περισσότερο.

Από την πλευρά της, η Κίνα, φαίνεται να υιοθετεί ένα περισσότερο φιλελεύθερο μοντέλο ανάλυσης των διεθνών σχέσεων⁸³. Σύμφωνα με αυτό, η οικονομική παγκοσμιοποίηση και η μετατροπή της ισορροπίας ισχύος στο διεθνές σύστημα⁸⁴ σηματοδοτούν μια πλειάδα σημαντικών αλλαγών. Η πρόοδος της βιομηχανοποίησης και της παγκοσμιοποίησης της πληροφορίας αυξάνεται και η οικονομική συνεργασία βρίσκεται σε πλήρη δράση, οδηγώντας τα κράτη σε αυξανόμενη οικονομική αλληλεξάρτηση, αλληλοσύνδεση και αλληλεπίδραση μεταξύ τους. Η άνοδος και η πτώση διεθνών στρατηγικών δυνάμεων επιταχύνεται⁸⁵, κυρίαρχες δυνάμεις επιταχύνουν τις προσπάθειες τους με σκοπό την μεταξύ τους συνεργασία. Έτσι, συνεχίζουν να ανταγωνίζονται μεταξύ τους, προσπαθώντας ταυτόχρονα να ελέγχουν η μία την άλλη, έχοντας όμως την ίδια στιγμή το βλέμμα τους στραμμένο προς νέες αναδυόμενες δυνάμεις, οι οποίες αναπτύσσονται με γοργούς ρυθμούς. Αυτές οι παρατηρήσεις δείχνουν την ύπαρξη μιας βαθιάς αναπροσαρμογής του διεθνούς συστήματος. Επιπλέον, παράγοντες που συμβάλλουν στη διατήρηση της ειρήνης και την αποτροπή του πολέμου⁸⁶ βρίσκονται σε άνοδο και τα κοινά συμφέροντα των χωρών στον τομέα της ασφάλειας έχουν αυξηθεί και η θέλησή τους για συνεργασία έχει ενισχυθεί, κρατώντας χαμηλά τα επίπεδα του κινδύνου σε παγκόσμια κλίμακα.

⁸³ Βλ. Michael L.R. Smith and Nicolas Khoo, "A Concert of Asia". Σύμφωνα με το άρθρο η Κίνα επίσημα απορρίπτει την ιδέα της αναγωγής της σε μεγάλη δύναμη στηριζόμενη στον έντονο αντι-ηγεμονισμό της κατά τη διάρκεια του ψυχρού πολέμου.

⁸⁴ Από διπολικό σε μονοπολικό ή πολύ-πολικό αντίστοιχα.

⁸⁵ Βλέπε το παράδειγμα της δημιουργίας της Ευρωπαϊκής Ένωσης, της πτώσης της Σοβιετικής Ένωσης και της παγκόσμιας επικράτησης των Ηνωμένων Πολιτειών σε ρόλο παγκόσμιου ηγεμόνα.

⁸⁶ Σύμφωνα με την φιλελεύθερη προσέγγιση.

Στην πραγματικότητα, η παγκόσμια ειρήνη και η ανάπτυξη αντιμετωπίζουν ποικίλες δυσκολίες και προκλήσεις⁸⁷. Οι προσπάθειες για στρατηγικούς πόρους, στρατηγικές θέσεις και στρατηγική κυριαρχία έχουν ενταθεί. Παράλληλα, ο ηγεμονισμός⁸⁸ και η πολιτική των μεγάλων δυνάμεων συνεχίζουν να υφίστανται μέσα σε ένα διεθνές σύστημα κατά βάση ανταγωνιστικό, οι περιφερειακές αναταράξεις συνεχίζουν να διαχέονται και οι τοπικές συγκρούσεις και οι πόλεμοι συνεχίζουν να εμφανίζονται. Ο αντίκτυπος της παγκόσμιας οικονομικής κρίσης ασκεί τεράστιες πιέσεις στις οικονομίες των κρατών. Από την πλευρά της παγκόσμιας οικονομικής ανάπτυξης, ζητήματα όπως η ενέργεια, η τροφή και το νερό γίνονται όλο και πιο σοβαρά, υπογραμμίζοντας κατ' αυτόν τον τρόπο βαθύτερες αντιφάσεις. Οι οικονομικοί κίνδυνοι καταδεικνύουν μια φύση διασύνδεσης, συστηματικότητας και παγκόσμιας μορφής. Ζητήματα όπως η τρομοκρατία⁸⁹, η καταστροφή του περιβάλλοντος σε συνδυασμό με την εξάρτηση των ανεπτυγμένων και αναπτυσσόμενων κρατών από την ενέργεια, η κλιματική αλλαγή, οι σοβαρές επιδημίες, το διεθνές έγκλημα και η πειρατεία αποκτούν όλο και περισσότερο προεξέχουσα σημασία.

Η επιρροή των παραγόντων που διέπουν την στρατιωτική ασφάλεια αυξάνεται στις διεθνείς σχέσεις. Οδηγούμενος από τον διεθνή ανταγωνισμό μεταξύ των κρατών και από την ανάπτυξη της επιστήμης και της τεχνολογίας, ο διεθνής στρατιωτικός ανταγωνισμός γίνεται όλο και περισσότερο έντονος και η παγκόσμια επανάσταση στις στρατιωτικές σχέσεις αγγίζει νέα επίπεδα ανάπτυξης. Οι κυρίαρχες δυνάμεις του πλανήτη επανευθυγραμμίζουν την στρατιωτική στρατηγική τους και τη στρατηγική ασφαλείας των κρατών τους, αυξάνοντας τις στρατιωτικές τους δαπάνες, επισπεύδοντας τον εκσυγχρονισμό των ενόπλων δυνάμεων, αναπτύσσοντας προηγμένη στρατιωτική τεχνολογία, όπλα και εξοπλισμούς⁹⁰. Οι στρατηγικές πυρηνικές δυνάμεις⁹¹, η στρατιωτική αστροναυτική, τα συστήματα αντιπυραυλικής άμυνας, η παγκόσμια και σε πεδίο μάχης αναγνώριση και τα συστήματα παρακολούθησης έχουν καταστεί προτεραιότητες κορυφαίας σημασίας στις προσπάθειες για την ενίσχυση των ενόπλων δυνάμεων. Ορισμένες αναπτυσσόμενες χώρες αναζητούν προηγμένα όπλα

⁸⁷ Σ' αυτές περιλαμβάνονται η εξάπλωση της τρομοκρατίας μέσα στα τελευταία χρόνια και η επιρροή της διεθνούς οικονομικής κρίσης στις αγορές.

⁸⁸ Κυρίως σε ότι αφορά τις Ηνωμένες Πολιτείες.

⁸⁹ Βλ. Aaron L. Friedberg, 11th September and the future of Sino-American Relations.

⁹⁰ Αυτές οι ενέργειες έρχονται σε αντίθεση με τη φιλελεύθερη προσέγγιση ανάλυσης των διεθνών σχέσεων.

⁹¹ Χώρες που διαθέτουν πυρηνικά είναι οι Ηνωμένες Πολιτείες, χώρες της πρώην Σοβιετικής Ένωσης, η Μεγάλη Βρετανία, η Γαλλία, η Κίνα, η Ινδία, το Πακιστάν και η Βόρειος Κορέα.

και εξοπλισμούς για να αυξήσουν την στρατιωτική τους δύναμη⁹². Όλες οι χώρες προσδίδουν μεγαλύτερη σημασία στην εφαρμογή της διπλωματίας, υποστηριζόμενης πάντα από στρατιωτικά μέσα. Ως αποτέλεσμα, η κούρσα των εξοπλισμών σε ορισμένες περιοχές αυξάνει την ένταση, θέτοντας παράλληλα σοβαρές προκλήσεις στον διεθνή έλεγχο των εξοπλισμών και στο καθεστώς περιορισμού αυτών⁹³.

Οι συνθήκες ασφαλείας της περιοχής Ασίας-Ειρηνικού βρίσκονται κατά το σύνολό τους σε, φαινομενικά τουλάχιστον, σταθερό επίπεδο⁹⁴. Η περιφερειακή οικονομία βρίσκεται σε άνθιση, οι μηχανισμοί για περιφερειακή οικονομική και αμυντική συνεργασία αποτελούν το ζητούμενο της εποχής αλλά και το κύριο συστατικό επίλυσης των διαφορών μεταξύ των κρατών. Πιο συγκεκριμένα, τα κράτη-μέλη του Shanghai Cooperation Organization (SCO) υπέγραψαν την συνθήκη Μακροχρόνιων Σχέσεων Καλής Γειτονίας, Φιλίας και Συνεργασίας (Long-Term Good Neighborly Relations, Friendship and Cooperation) διευκολύνοντας τη συνεργασία σε επίπεδο οικονομίας και ασφάλειας. Τα συμπεράσματα του Χάρτη της ASEAN, έθεσαν ένα νέο βήμα προς την ολοκλήρωση του οργανισμού. Σημαντική όμως επιτυχία έλαβε χώρα κατά τη συνεργασία της Κίνας με την ASEAN, όσο και με χώρες όπως η Ιαπωνία και η Νότιος Κορέα. Επίσης, η συνεργασία στο πλαίσιο της Συνόδου Κορυφής χωρών της Ανατολικής Ασίας (East Asia Summit) και η Ένωση για τη Συνεργασία των χωρών της Νότιας Ασίας (South Asia Association for Regional Cooperation-SAARC) συνεχίζουν να σημειώνουν πρόοδο.

Παρ' όλα αυτά, υπάρχουν ακόμη πολλοί παράγοντες που αναταράσσουν την ασφάλεια στην περιοχή Ασίας-Ειρηνικού⁹⁵. Οι διακυμάνσεις της παγκόσμιας οικονομίας επιδρούν

⁹² Μέσα σ' αυτές τις χώρες συγκαταλέγεται και η Κίνα, η οποία φιλοδοξεί να εκσυγχρονίσει τις Ένοπλες Δυνάμεις της.

⁹³ Ήδη από το 1982 έχουν υπάρξει σαφείς προσπάθειες ιδίως μεταξύ ΗΠΑ και Ρωσίας για τον έλεγχο των πυρηνικών εξοπλισμών, με διαπραγματεύσεις όπως οι START (Strategic Arms Reduction Talks, βλ. Γ.Βαληνάκης-Κ.Μπότσιου «Διεθνείς Σχέσεις και Στρατηγική στην Πυρηνική Εποχή», 2000, σελ. 211) επιστέγασμα των οποίων υπήρξε η συμφωνία της 8ης Απριλίου 2010 μεταξύ των δύο χωρών για τη μείωση των πυρηνικών τους οπλοστασίων. Βέβαια μένει να αποδειχθεί το κατά πόσο μια τέτοια συμφωνία θα είναι βιώσιμη, καθόσον η ιστορία έχει αποδείξει ότι η μείωση περιλαμβάνει εξοπλισμούς παλαιάς τεχνολογίας, οι οποίοι στο σύνολό τους δεν μπορούν να χρησιμοποιηθούν ούτως ή άλλως.

⁹⁴ China's National Defense in 2008, http://www.gov.cn/english/official/2009-01/20/content_1210227.htm (επίσημη ιστοσελίδα της Κυβέρνησης της Λαϊκής Δημοκρατίας της Κίνας).

⁹⁵ Βασικότερο «αγκάθι» για την Κίνα αποτελεί η περίπτωση της Ταϊβάν, η λεγόμενη «Δημοκρατία της Κίνας», η οποία αποτελεί κομμάτι της Κίνας που αποσχίσθηκε. (Βλ. αναφορές πιο πάνω). Αποτελεί οντότητα επισήμως μη αναγνωρισμένη από την διεθνή κοινότητα, η οποία αξιώνει όμως να λειτουργεί ανεξάρτητα από τη Λαϊκή Δημοκρατία της Κίνας. Η περίπτωση της Ταϊβάν αποτελεί ζήτημα ζωτικής σημασίας για την Κίνα, ενώ οι συνεχείς εφοδιασμοί που παρέχουν οι ΗΠΑ προς την Ταϊβάν από το 1947 μέχρι και σήμερα καταφέρνουν να καθιστούν το θέμα έτι ακόμη δυσεπίλυτο. (βλ. Michael Levin – The Great Next Clash, China, Russia and the U.S. σελ. 51-59). Ένα ακόμη εμπόδιο για την διατήρηση της ειρήνης και ασφάλειας στην περιοχή καθίσταται η Βόρειος Κορέα, αφού κύριο σημείο τριβής με τη

σημαντικά στην περιφερειακή οικονομική ανάπτυξη και οι πολιτικές αναταράξεις ωθούν ορισμένες χώρες προς οικονομικές και κοινωνικές αλλαγές. Την ίδια στιγμή οι ΗΠΑ έχουν αυξήσει την προσοχή τους στην στρατηγική σημασία της περιοχής Ασίας-Ειρηνικού, παγιώνοντας τις στρατιωτικές τους συμμαχίες και ενισχύοντας τις στρατιωτικές τους δυνατότητες στην περιοχή. Επιπλέον, οι τρομοκρατικές, αυτονομιστικές και εξτρεμιστικές δυνάμεις βρίσκονται στις επάλξεις⁹⁶, ενώ μη παραδοσιακά ζητήματα ασφαλείας, όπως οι σοβαρές φυσικές καταστροφές ανακύπτουν συχνά. Η συνεργασία για την ασφάλεια μεταξύ των χωρών και των περιοχών χρειάζεται μεγαλύτερη ενίσχυση και η δυνατότητα αντιμετώπισης περιφερειακών απειλών ασφαλείας με συστηματικές προσπάθειες χρειάζεται ακόμη πολλές βελτιώσεις.

Το καθεστώς ασφαλείας της Κίνας βελτιώνεται με σταθερούς ρυθμούς. Οι επιτυχίες μέσα από την κίνηση εκσυγχρονισμού της Κίνας έχουν στρέψει την παγκόσμια προσοχή προς την χώρα⁹⁷. Η εθνική ισχύς της Κίνας έχει αυξηθεί σημαντικά, το βιοτικό επίπεδο των πολιτών συνεχίζει να βελτιώνεται, η κοινωνία παραμένει σταθερή και ενωμένη και οι δυνατότητες εθνικής ασφαλείας ενισχύονται συνεχώς. Οι προσπάθειες των αυτονομιστικών δυνάμεων για την «ανεξαρτησία της Ταϊβάν» που αναζητούν «de jure ανεξαρτησία της Ταϊβάν» έχουν ανατραπεί, με το συγκεκριμένο ζήτημα να παίρνει θετική κατεύθυνση⁹⁸, με τις δύο πλευρές να έχουν σημειώσει πρόοδο στις μεταξύ τους διαβουλεύσεις.

Εν τω μεταξύ, η Κίνα έχει σημειώσει σημαντική πρόοδο στις σχέσεις της με τις αναπτυσσόμενες χώρες, ενισχύοντας την πολιτική καλής γειτονίας με τα όμορα κράτη, διατηρώντας βαθιά την παραδοσιακή φιλία με τις αναπτυσσόμενες χώρες⁹⁹. Η Κίνα

διεθνή κοινότητα καθίσταται η εξέλιξη του προγράμματος κατασκευής πυρηνικών όπλων. (βλ. Navigating the Taiwan Strait Deterrence, Escalation Dominance and U.S.-China Relations & China's Stake in a nonnuclear North Korea www.rand.org/commentary/2005/02/17/CSM.hotmail .

⁹⁶ Μαίρη Μπόση «Ζητήματα Ασφαλείας στη Νέα Τάξη Πραγμάτων», 1999.

⁹⁷ Δεν είναι τυχαίο το γεγονός ότι υπάρχει μια μεγάλη αρθρογραφία γύρω από την ανάπτυξη της Κίνας. (βλ. Jusuf Wanandi, “ASEAN’s China Strategy – Towards Deeper Engagement”. Σύμφωνα με το άρθρο η Κίνα έχει καταστεί το κέντρο της προσοχής στην περιοχή Ασίας-Ειρηνικού μετά το τέλος του ψυχρού πολέμου.)

⁹⁸ Η Κίνα επιθυμεί την επίλυση του ζητήματος στη βάση του διεθνούς δικαίου. Παράλληλα έχει κατορθώσει να αναπτύξει σημαντικές σχέσεις οικονομικής αλληλεξάρτησης με την Ταϊβάν, θεωρώντας ότι μια ήπια προσέγγιση θα καταφέρει τελικά να φέρει το ζήτημα πιο κοντά σε μια επίλυση. (βλ. William Overholt – Asia, America and the Transformation of Geopolitics, σελ. 139-154).

⁹⁹ Σημαντική παράμετρος για την Κίνα αποτελεί το ζήτημα των πρώτων υλών. Η χώρα παρουσιάζει σημαντικές ανάγκες πρώτων υλών για την συνέχιση των βιομηχανικών της δραστηριοτήτων, με αποτέλεσμα να επιχειρεί να βελτιώσει σημαντικά τις διπλωματικές της σχέσεις με χώρες που την τροφοδοτούν με πρώτες ύλες, όπως είναι η Σαουδική Αραβία, το Ιράν, το Ιράκ και το Σουδάν, δημιουργώντας προβληματισμό στις ΗΠΑ, δεδομένου ότι η τελευταία θεωρεί ότι η Κίνα θα ενδώσει στις πιέσεις αυτών των χωρών για προμήθεια σε όπλα μαζικής καταστροφής, πρόβλημα το οποίο

διαδραματίζει έναν ενεργό και εποικοδομητικό ρόλο σε πολυμερές επίπεδο, προάγοντας την θέση και την επιρροή της στο διεθνές σύστημα.

Η Κίνα έχει ακόμη να αντιμετωπίσει μακροχρόνιες, πολύπλοκες και ποικίλες απειλές και προκλήσεις στον τομέα της ασφάλειας. Η ασφάλεια κάθε οντότητας και η ασφάλεια της ανάπτυξης, οι παραδοσιακές απειλές ασφαλείας καθώς και η εγχώρια ασφάλεια αλλά και η διεθνής ασφάλεια αποτελούν ζητήματα υψίστης σημασίας για τη χώρα. Η Κίνα καλείται να αντιμετωπίσει την υπεροχή των ανεπτυγμένων χωρών στην οικονομία, στην έρευνα και τεχνολογία, ακόμη και στις στρατιωτικές υποθέσεις. Παράλληλα αντιμετωπίζει στρατηγικούς ελιγμούς τρίτων χωρών την ίδια στιγμή που βιώνει τη διάσπαση και τις δολιοφθορές που προκαλούνται από αυτονομιστές και εχθρικές δυνάμεις που δρουν στο εσωτερικό της χώρας. Βρισκόμενη στο στάδιο της οικονομικής και κοινωνικής μετάβασης, η Κίνα αντιμετωπίζει πολλές νέες καταστάσεις και νέα ζητήματα στην διατήρηση της κοινωνικής σταθερότητας.

Οι αυτονομιστικές δυνάμεις εργάζονται για την «ανεξαρτησία της Ταϊβάν», την «ανεξαρτησία του Ανατολικού Τουρκιστάν» και την «ανεξαρτησία του Θιβέτ», θέτοντας κινδύνους στην ενότητα και ασφάλεια της Κίνας. Οι φθορές που προκαλούνται από μη παραδοσιακές απειλές ασφαλείας όπως η τρομοκρατία, οι φυσικές καταστροφές, η οικονομική ανασφάλεια και η ανασφάλεια στον τομέα της πληροφορίας βρίσκονται σε παγκόσμια έξαρση. Την ίδια στιγμή υπάρχουν παράγοντες από το εξωτερικό περιβάλλον ασφαλείας που προκαλούν ιδιαίτερη αβεβαιότητα και αποσταθεροποίηση στο εσωτερικό της Κίνας. Είναι έκδηλο το παράδειγμα των Ηνωμένων Πολιτειών, οι οποίες -όπως αναφέρθηκε¹⁰⁰- συνεχίζουν να προμηθεύουν με εξοπλισμούς την Ταϊβάν, προκαλώντας σοβαρά πλήγματα στις Σινο-αμερικανικές σχέσεις και θέτοντας σε κίνδυνο την ειρήνη, τη σταθερότητα και την ασφάλεια στην περιοχή.

Υπό το βλέμμα πρωτόγνωρων ευκαιριών και προκλήσεων, η Κίνα διαμηνύει ότι θα κρατήσει ψηλά τη σημαία της ειρήνης, της ανάπτυξης και της συνεργασίας, με επιμονή στο να ακολουθήσει τον δρόμο της ειρηνικής ανάπτυξης, την στρατηγική της ανοικτής αγοράς με κοινά κέρδη και την προώθηση της οικοδόμησης ενός διεθνούς συστήματος που θα έχει ως βάση του τις αρμονικές και ειρηνικές σχέσεις μεταξύ των κρατών. Η Κίνα υποστηρίζει με σθένος ότι δεν θα αναζητήσει ποτέ την αναγωγή της σε ηγεμονική

αντιμετώπισαν τόσο οι ΗΠΑ όσο και η Ευρώπη τα τελευταία χρόνια. (βλ. Amy Myers Jaffe and Steven W. Lewis, "Beijing's Oil Diplomacy").

¹⁰⁰ Βλ. υποσημείωση 95 και Michael Levin ό.π. και σελ. 51-59.

δύναμη ούτε θα προωθήσει την εξάπλωση των στρατιωτικών της δυνατοτήτων στο μέλλον, όσο ανεπτυγμένη δύναμη κι αν καταστεί¹⁰¹.

3.2 Πολιτική Εθνικής Ασφάλειας:

Η Κίνα, όπως υποστηρίζει και από την Λευκή Βίβλο για την Εθνική της Ασφάλεια, ακολουθεί μια πολιτική, η οποία σε αυτόν τον τομέα είναι καθαρά αμυντική¹⁰² στη φύση της. Θέτει την προστασία της εθνικής κυριαρχίας, της ασφάλειας, της εδαφικής ακεραιότητας, της διασφάλισης των εθνικών συμφερόντων και των συμφερόντων του κινεζικού λαού πέρα και πάνω από όλα τα άλλα θέματα. Η Κίνα προσπαθεί να οικοδομήσει μια ενισχυμένη εθνική ασφάλεια και ισχυρές στρατιωτικές δυνάμεις, συμβατές με την εθνική ασφάλεια και τα εθνικά συμφέροντα, να εμπλουτίσει την χώρα και να ενισχύσει το στρατιωτικό της μέρος καθώς θα εγκαθιδρύει μια συγκρατημένα ακμάζουσα κοινωνία σε όλους τους τομείς.

Η πολιτική εθνικής ασφαλείας της Κίνας για το νέο στάδιο του νέου αιώνα βασικά περιλαμβάνει¹⁰³:

- α) την υποστήριξη της εθνικής ασφάλειας και της ενότητας και τη διασφάλιση των εθνικών συμφερόντων,
- β) την επίτευξη της συνολικής, συντονισμένης και βιώσιμης ανάπτυξης της εθνικής ασφάλειας και των ενόπλων δυνάμεων της Κίνας,
- γ) την ενίσχυση της απόδοσης των ενόπλων δυνάμεων με την εισαγωγή της πληροφορίας ως βασικού μέσου,
- δ) την εφαρμογή της στρατιωτικής στρατηγικής στην ενεργό άμυνα,
- ε) την αναζήτηση αυτοάμυνας στην πυρηνική στρατηγική και
- στ) την ενθάρρυνση ενός περιβάλλοντος ασφάλειας που θα συμβάλλει στην ειρηνική ανάπτυξη της Κίνας.

¹⁰¹ Η Κίνα έχει αποκηρύξει το ηγεμονικό μοντέλο από την εποχή του ψυχρού πολέμου, καθώς είχε ταχθεί ανοικτά εναντίον της πολιτικής που εφήρμοσαν οι μεγάλες δυνάμεις (Λευκή Βίβλος για την Κινεζική Άμυνα του 1998 «ο ηγεμονισμός και η πολιτική των μεγάλων δυνάμεων αποτελούν την κύρια απειλή για την παγκόσμια ειρήνη και σταθερότητα), βλ. Robert A. Manning and James J. Przytup, “Asia’s Transition Diplomacy Hedging Against Future Shock” και Michael L.R. Smith and Nicolas Khoo ό.π..

¹⁰² Θα πρέπει να λάβουμε υπ’ όψη μας το γεγονός ότι η Κίνα προβαίνει στον εκσυγχρονισμό των ενόπλων της δυνάμεων, στοχεύοντας στην ένταξη της τεχνολογίας στα οπικά της συστήματα. Εκτός όμως από αμυντικά μέσα, έχει αναπτύξει και το σκέλος των επιθετικών της δυνάμεων, γεγονός που έρχεται σε αντίθεση με την καθαρά αμυντική πολιτική την οποία υποστηρίζει ότι υιοθετεί. Από την άλλη πλευρά, ο ισχυρισμός ότι οι επιθετικές δυνάμεις της υφίστανται αποκλειστικά για την αποτρεπτική τους ισχύ είναι βάσιμος, πλην όμως επιδέχεται σημαντικής αμφισβήτησης.

¹⁰³ Η πολιτική εθνικής ασφαλείας της Κίνας για το νέο στάδιο του νέου αιώνα περιλαμβάνεται στην Λευκή Βίβλο για την Εθνική Ασφάλεια της Κίνας 2008.

Σύμφωνα με τις απαιτήσεις της εθνικής ασφάλειας και το επίπεδο της οικονομικής και κοινωνικής ανάπτυξης, η Κίνα αναζητεί μια αναπτυξιακή στρατηγική τριών σημείων για τον εκσυγχρονισμό της εθνικής ασφάλειας και των ενόπλων δυνάμεων. Αυτό το στρατηγικό πλαίσιο ορίζεται ως εξής¹⁰⁴:

α) Προώθηση της πληροφορίας στην εθνική ασφάλεια και τις ένοπλες δυνάμεις της Κίνας. Η ενίσχυση της χρήσης της πληροφορίας για στρατιωτικούς σκοπούς αποτελεί βασικό στόχο του εκσυγχρονισμού του κινεζικού στρατιωτικού σκέλους. Η Κίνα πιέζει σημαντικά την επανάσταση στις στρατιωτικές σχέσεις με κινεζικά χαρακτηριστικά. Έχει διατυπώσει με επιστημονικό τρόπο στρατηγικά σχέδια για την οικοδόμηση της εθνικής ασφάλειας και των ενόπλων δυνάμεων και στρατηγικές για την ανάπτυξη των υπηρεσιών και των όπλων, σύμφωνα με τις οποίες μέσα στο 2010 θα έχουν τεθεί ισχυρά θεμέλια στην κινεζική εθνική ασφάλεια και μέχρι το 2020 θα έχει επιτευχθεί σημαντική πρόοδος στην χρήση της πληροφορίας για στρατιωτικούς σκοπούς.

β) Γενικός προγραμματισμός αφενός της οικονομικής ανάπτυξης και αφετέρου της εγκαθίδρυσης εθνικής ασφάλειας. Η Κίνα, εμμένοντας στην αρχή της συντονισμένης ανάπτυξης της οικονομίας και της εθνικής ασφάλειας, δημιουργεί γενικά σχέδια για την χρήση των εθνικών της πόρων και πετυχαίνει μια ισορροπία ανάμεσα στον πλουτισμό της χώρας και την ενδυνάμωση του στρατιωτικού σκέλους, έτσι ώστε να διασφαλίσει ότι η στρατηγική της για την οικοδόμηση της εθνικής ασφάλειας και των ενόπλων δυνάμεων είναι συμβατή με τη στρατηγική για την εθνική ανάπτυξη. Καθιστά την οργάνωση της εθνικής ασφάλειας ένα οργανικό μέρος της κοινωνικής και οικονομικής ανάπτυξης, προσπαθώντας να καθιερώσει επιστημονικούς μηχανισμούς για την συντεταγμένη ανάπτυξη της οικονομίας και της εθνικής ασφάλειας και κατά συνέπεια παρέχει πλούσιες πηγές και βιώσιμες κινητήριες δυνάμεις για τον εκσυγχρονισμό της εθνικής ασφάλειας και των ενόπλων δυνάμεων. Στην οικοδόμηση της εθνικής ασφάλειας, η Κίνα δεν παραλείπει να προβεί στον συσχετισμό αυτής με την οικονομική και κοινωνική ανάπτυξη, θεωρώντας τα δύο σκέλη, τόσο το κοινωνικο-οικονομικό όσο και το στρατιωτικό αλληλένδετα μεταξύ τους.

γ) Εμβάθυνση της μεταρρύθμισης στον τομέα της στρατιωτικής στρατηγικής της Κίνας. Η Κίνα προσπαθεί να προσαρμόσει και να μεταρρυθμίσει την οργάνωση, τη δομή και τις πολιτικές των ενόπλων δυνάμεων και να προωθήσει βήμα προς βήμα τον εκσυγχρονισμό της οργανωτικής μορφής και του προτύπου των ενόπλων δυνάμεων

¹⁰⁴ Κεντρική Στρατιωτική Επιτροπή Κίνας, Central Military Commission of China (CMC). Αποτελεί το κορυφαίο στρατιωτικό όργανο, την ανώτατη στρατιωτική διοίκηση και το κατ' εξοχήν όργανο λήψης αποφάσεων, μέσω του οποίου το κινεζικό Κομμουνιστικό Κόμμα ηγείται των ενόπλων δυνάμεων της χώρας.

ώστε να κατορθώσει να αναπτύξει μέχρι το 2020 ένα ολοκληρωμένο σύνολο επιστημονικών μεθόδων οργάνωσης και τρόπων λειτουργίας της κινεζικής άμυνας. Η Κίνα επιχειρεί να ρυθμίσει και να μεταρρυθμίσει τα συστήματα της αμυντικής βιομηχανίας και την προμήθεια όπλων και εξοπλισμών, επιλέγοντας την οδό της κατασκευής στρατιωτικών εξοπλισμών και όχι της απόκτησης από άλλα κράτη-προμηθευτές. Η Κίνα επιχειρεί να καθιερώσει και να βελτιώσει τα συστήματα εξοπλισμού και την αναζήτηση και κατασκευή εξοπλισμών, την εκπαίδευση και διοικητική υποστήριξη του στρατιωτικού προσωπικού. Επίσης, η Κίνα προσπαθεί να καθιερώσει και να βελτιώσει ένα σύστημα κινητοποίησης εθνικής ασφαλείας, το οποίο θα είναι συγκεντρωμένο και ενοποιημένο, καλά δομημένο, ταχύτατο σε αντίδραση, αυταρχικό και αποτελεσματικό.

δ) Επιλογή της ένταξης της επιστήμης και της τεχνολογίας στην στρατιωτική στρατηγική. Η μηχανοκίνηση αποτελεί το θεμέλιο της εθνικής ασφάλειας και η χρήση της πληροφορίας για στρατιωτικούς λόγους το σημείο εστίασης. Η Κίνα επιμένει στην ενίσχυση του στρατού με επιστημονικά και τεχνολογικά μέσα και προσπαθεί να αναπτύξει εξοπλισμούς υψηλής τεχνολογίας, να πραγματοποιήσει το στρατηγικό πρόγραμμα της εκπαίδευσης ταλαντούχων ατόμων, να διεξάγει στρατιωτική εκπαίδευση για την χρήση της πληροφορίας και να συνθέσει ένα σύστημα σύγχρονης διοικητικής μέριμνας, ώστε να αλλάξει τον τρόπο διαμόρφωσης των στρατιωτικών δυνατοτήτων σε εμπόλεμη κατάσταση. Η Κίνα εμμένει στην οικοδόμηση των ενόπλων δυνάμεων με επιμέλεια και οικονομία, δίνοντας σημασία στην επιστημονική διαχείριση ώστε να κάνει την πληρέστερη χρήση των περιορισμένων αμυντικών της πόρων.

Η Κίνα εφαρμόζει μια στρατιωτική στρατηγική ενεργούς άμυνας¹⁰⁵. Στρατηγικά, εμμένει στην αρχή του σχεδιασμού αμυντικών επιχειρήσεων, αυτοάμυνας και την τακτική του να επιτεθείς και να έχεις όσο το δυνατόν καλύτερο αποτέλεσμα ενάντια του αντιπάλου σου, όταν όμως εκείνος έχει ξεκινήσει την επίθεση πρώτος. Απαντώντας στις νέες τάσεις της παγκόσμιας στρατιωτικής ανάπτυξης και των απαιτήσεων της εθνικής ασφάλειας και της αναπτυξιακής στρατηγικής, η Κίνα έχει διατυπώσει μια οδηγία στρατιωτικής στρατηγικής ενεργούς άμυνας για τη νέα περίοδο.

Αυτή η οδηγία στοχεύει στην νίκη τοπικών πολέμων σε συνθήκες χρήσης της πληροφορίας. Λαμβάνει υπόψη την εξέλιξη των σύγχρονων εχθροπραξιών και τους βασικούς κινδύνους ασφάλειας που αντιμετωπίζει η Κίνα και προετοιμάζει αμυντικές επιχειρήσεις κάτω από τις πιο δύσκολες και πολύπλοκες καταστάσεις.

¹⁰⁵ Harold Brown, Joseph W. Prueher, Adam Segal, "Chinese Military Power", Council on Foreign Relations, 2003, σελ. 24-26.

Η οδηγία προσδίδει έμφαση στην αποτροπή των κρίσεων και των πολέμων. Εργάζεται για τον στενό συντονισμό ανάμεσα στη στρατιωτική προσπάθεια και την πολιτική, διπλωματική, οικονομική, πολιτιστική και νομική προσπάθεια, επιχειρώντας να ενθαρρύνει ένα ευνοϊκό περιβάλλον ασφαλείας και να λάβει την πρωτοβουλία να αποτρέψει και να εξουδετερώσει τις κρίσεις αλλά και να αποτρέψει τις συγκρούσεις ή τους πολέμους. Υποστηρίζει σθεναρά την αυτοάμυνα, εξασκεί την σύνεση στη χρήση της ισχύος, επιδιώκει τον αποτελεσματικό έλεγχο των πολεμικών καταστάσεων και προσπαθεί να μειώσει τους κινδύνους και το κόστος ενός πολέμου. Καλείται να θέσει τα θεμέλια μιας αποτελεσματικής δύναμης αποτροπής και μιας ευέλικτης χρήσης άλλων μέσων αποτροπής. Η Κίνα παραμένει προσηλωμένη στην πολιτική μη πρώτης χρήσης των πυρηνικών όπλων, στην πυρηνική στρατηγική αυτοάμυνας και δεν θα μπει ποτέ σε μια διαδικασία ανταγωνισμού των πυρηνικών εξοπλισμών με άλλες χώρες.

Η οδηγία εστιάζει στην ενίσχυση των δυνατοτήτων των ενόπλων δυνάμεων στην αντιμετώπιση ποικίλων κινδύνων ασφαλείας και στην πραγματοποίηση ποικίλων στρατιωτικών στόχων. Εστιάζοντας στον εκσυγχρονισμό των ενόπλων δυνάμεων, η Κίνα εργάζεται στο να αυξήσει τις ικανότητες της χώρας στο να διατηρήσει την ναυτική, διαστημική και ηλεκτρομαγνητική διαστημική ασφάλεια και να πραγματοποιήσει τους στόχους απέναντι στην εξάλειψη της τρομοκρατίας, την διατήρηση της σταθερότητας και την παγκόσμια διατήρηση της ειρήνης. Η Κίνα συμμετέχει σε διεθνείς συνεργασίες για την ασφάλεια, διεξάγει διάφορες μορφές στρατιωτικών ανταλλαγών και προωθεί την εγκαθίδρυση μηχανισμών οικοδόμησης στρατιωτικής εμπιστοσύνης.

Η Κίνα βασίζεται πάντα στους πολίτες για την οργάνωση της εθνικής ασφάλειας και των ενόπλων δυνάμεων. Εργάζεται για την δημιουργία ενός μηχανισμού ολοκληρωμένης και αποτελεσματικής κινητοποίησης της εθνικής ασφάλειας, επιτείνοντας την κινητοποίηση στην οικονομία, την επιστήμη και την τεχνολογία, την χρήση της πληροφορίας και των συστημάτων μεταφοράς. Η Κίνα προσπαθεί να εισάγει καινοτομίες στο περιεχόμενο και τη μορφή των πολέμων, εξερευνώντας νέες προσεγγίσεις για τη συμμετοχή των ανθρώπων σε ένοπλες συγκρούσεις και αναπτύσσοντας νέες στρατηγικές και τακτικές πολέμου με συγκρούσεις που θα έχουν ως κύριο χαρακτηριστικό τους την χρήση της πληροφορίας.

3.3 Ο Στρατός Ξηράς:

Ο στρατός αποτελεί μια υπηρεσία κυρίως για την διεξαγωγή χερσαίων επιχειρήσεων. Περιλαμβάνει το πεζικό, τα τεθωρακισμένα, το πυροβολικό, την αεροπορική άμυνα, την αεροπορία στρατού, την εφαρμοσμένη μηχανική, το σώμα διαβιβάσεων, την χημική άμυνα και τα ηλεκτρονικά αντίμετρα, όπως ακόμη και άλλες μονάδες εξειδικευμένων υπηρεσιών.

Ο Λαϊκός Απελευθερωτικός Στρατός (Peoples Liberation Army-PLA¹⁰⁶) αποτελεί μια ενοποιημένη στρατιωτική οργάνωση όλων των χερσαίων, θαλάσσιων και αεροπορικών δυνάμεων της Λαϊκής Δημοκρατίας της Κίνας. Ιδρύθηκε την 1^η Αυγούστου του 1927. Για ένα μεγάλο διάστημα ο Στρατός αποτελούνταν κυρίως από πεζικό. Κατά τη διάρκεια του Αγροτικού Επαναστατικού Πολέμου (1927-1937) προστέθηκε ένας μικρός αριθμός από ιππικό, πυροβολικό, μηχανικούς και διαβιβάστες. Ο Απελευθερωτικός Πόλεμος (1946-1949) σήμανε την εμφάνιση αρμάτων μάχης και δυνάμεων χημικής άμυνας. Στη δεκαετία του '50 ο Στρατός όρισε επικεφαλείς στο πυροβολικό, τα τεθωρακισμένα, την εφαρμοσμένη μηχανική και την χημική άμυνα. Από το 1980 η δομή του Στρατού έχει αλλάξει σημαντικά¹⁰⁷, με την δημιουργία πολεμικής αεροπορίας και εξοπλισμών ηλεκτρονικών αντίμετρων αλλά και την εγκαθίδρυση το 1985 ενός Στρατού από συνδυασμένα σώματα. Μετά από οκτώ δεκαετίες ανάπτυξης, ο Στρατός έχει εξελιχθεί σε έναν σύγχρονο στρατό ποικίλων όπλων. Έχει αναχθεί σε μια ισχυρή υπηρεσία, ικανή να διεξάγει τόσο ανεξάρτητες όσο κοινές επιχειρήσεις με το Ναυτικό, την Αεροπορία και το Πυροβολικό.

3.3.1 Δομή και Οργάνωση:

Ο Στρατός δεν αποτελεί ανεξάρτητο σώμα όσον αφορά στη διαχείριση του. Διευθύνεται από τα τέσσερα γενικά επιτελεία. Ο Στρατός περιλαμβάνει μονάδες ευέλικτων επιχειρήσεων, φρουρά, συνοριακή και παράκτια άμυνα και στρατεύματα επιφυλακής. Η οργανωτική σειρά αυτών των μονάδων είναι τα συνδυασμένα σώματα, η μεραρχία (ταξιαρχία), το σύνταγμα, το τάγμα, ο λόχος, το απόσπασμα και η διμοιρία.

¹⁰⁶ Harold Brown, Joseph W. Prueher, Adam Segal, ό.π σελ. 29-42..

¹⁰⁷ http://www.gov.cn/english/official/2009-01/20/content_1210227_5.htm

3.3.2 Εξέλιξη του Στρατού Ξηράς - Force building:

Τα τελευταία χρόνια, σύμφωνα με τις στρατηγικές απαιτήσεις ευέλικτων επιχειρήσεων, ο Στρατός κινείται από την άμυνα σε περιφερειακό επίπεδο στην άμυνα σε δια-περιφερειακό επίπεδο. Οι μονάδες γίνονται μικρές και πολυλειτουργικές και η οργάνωση προωθεί τις απαραίτητες αλλαγές για την συρρίκνωσή τους και την αλλαγή στη δομή τους. Ενισχύεται η ανάπτυξη της αεροπορίας στρατού, ελαφρών μηχανοκίνητων δυνάμεων και δυνάμεων αντίμετρων πληροφοριών ενώ δίδεται η προτεραιότητα στην κατασκευή επιχειρησιακών πυραύλων και πυραύλων μικρού ή μέσου βεληνεκούς, πυραύλων εδάφους αέρος καθώς και η δημιουργία δυνάμεων ειδικών αποστολών έτσι ώστε να αυξηθούν οι δυνατότητες για κοινές επιχειρήσεις εδάφους-αέρος, για ελιγμούς μεγάλης απόστασης, ταχύτατες επιθέσεις και ειδικές επιχειρήσεις.

Ο Στρατός έχει παρουσιάσει σημαντική πρόοδο μέσα από τις διαδικασίες εκσυγχρονισμού του. Στα Τεθωρακισμένα διενεργούνται εργασίες για την ολοκλήρωση πληροφοριακών συστημάτων με πλατφόρμες όπλων, για την εξασφάλιση νέων αρμάτων μάχης και για την ανάπτυξη βαρέων, αμφίβιων και ελαφρών μηχανοκίνητων δυνάμεων. Η αναλογία μεταξύ των μηχανοκίνητων μονάδων και των επιχειρησιακών έχει αυξηθεί περαιτέρω. Στο Πυροβολικό αναπτύσσεται ένα επιχειρησιακό σύστημα εντολών τριών επιπέδων και επεκτείνεται μια σειρά από εξελιγμένα όπλα ενώ εισάγονται νέοι τύποι πυρομαχικών, όπως επιχειρησιακοί και τακτικοί πύραυλοι και αυτοπροωθούμενα, μεγάλου διαμετρήματος οβιδοβόλα. Έχει εγκατασταθεί ένα προκαταρκτικό σύστημα ακριβείας για πλήγματα σε στόχους ανεξαρτήτως βεληνεκούς. Στην Αεροπορική Άμυνα αναπτύσσεται μια σειρά προηγμένων πυραύλων εδάφους-αέρος και νέων τύπων ραντάρ και συστημάτων ελέγχου στρατιωτικών πληροφοριών, ενώ παράλληλα βελτιώνεται το σύστημα επιχειρήσεων αεροπορικής άμυνας ώστε να συνδυάζει την δυνατότητα αναγνώρισης, έγκαιρης προειδοποίησης, ελέγχου, χρήσης αντίμετρων πληροφοριών και αναχαίτισης. Στην εφαρμοσμένη μηχανική επιχειρείται η εγκατάσταση ενός συστήματος ειδικευμένων και πολυλειτουργικών δυνάμεων υποστήριξης εφαρμοσμένης μηχανικής που χρησιμοποιούνται τόσο σε καιρό ειρήνης όσο και σε περίοδο πολέμου. Έχουν αναπτυχθεί ισχυρές δυνατότητες στους τομείς συνοδευτικής υποστήριξης, ταχείας παραβίασης των συνόρων, εκτενούς προστασίας, εξουδετέρωσης τρομοκρατικού εκρηκτικού υλικού, διάσωσης έκτακτης ανάγκης και ανακούφισης μετά από καταστροφή. Στην Χημική Άμυνα αναπτύσσονται νέες μορφές δυνάμεων προστασίας. Εισάγεται προκαταρκτικό ενιαίο σύστημα έγκαιρης

προειδοποίησης, αναγνώρισης, ελέγχου και προστασίας από πυρηνική, βιολογική ή χημική επίθεση.

Η αεροπορία στρατού αποτελεί ένα από τα επιθετικά μέσα του Στρατού και αποτελείται από σύστημα διοίκησης τριών επιπέδων (γενικά επιτελεία / θέατρα επιχειρήσεων / συνδυασμένα σώματα). Τα τελευταία χρόνια γίνεται προσπάθεια να αναβαθμισθεί από βοηθητική δύναμη που αποτελεί σήμερα, με προσφορά κυρίως σε αποστολές μεταφορών, σε μια δύναμη που θα εστιάζει σε αποστολές εναέριας επίθεσης. Ταυτόχρονα επιταχύνεται η εκπαίδευση σε επίθεση πυρκαγιάς, εναέρια κινητικότητα και υποστήριξη εναέριων υπηρεσιών. Στόχος καθίσταται η δημιουργία αποτελεσματικής και καλά εξοπλισμένης πολεμικής αεροπορίας.

Η συνοριακή και παράκτια άμυνα του Στρατού, κάτω από την καθοδήγηση των γενικών επιτελείων αποτελεί το στήριγμα για την προστασία της εθνικής κυριαρχίας, της εδαφικής ακεραιότητας και της διατήρησης της ασφάλειας και της σταθερότητας στα σύνορα και τις παράκτιες περιοχές. Τα τελευταία χρόνια, το συγκεκριμένο σκέλος της κινεζικής άμυνας εμμένει στις αρχές που προσδίδουν ίση έμφαση στη στεριά και τη θάλασσα, ενισχύοντας την άμυνα των συνόρων με τεχνολογικά μέσα, δίνοντας προτεραιότητα σε βασικά προγράμματα και προωθώντας μια συντονισμένη ανάπτυξη που εστιάζει στην πολεμική ετοιμότητα και την βελτίωση των συστημάτων αναγνώρισης και παρακολούθησης.

Κατά συνέπεια, ενισχύεται η άμυνα και η προστασία βασικών στόχων και ευαίσθητων περιοχών, κοιτών και θαλάσσιων υδάτων, έχοντας ως αποτέλεσμα την σημαντική συμβολή στην διατήρηση της ειρήνης και της σταθερότητας αλλά και της κοινωνικής και οικονομικής προόδου στις συνοριακές και παράκτιες περιοχές.

3.4 Το Ναυτικό:

Το Ναυτικό αποτελεί τμήμα του Λαϊκού Απελευθερωτικού Στρατού και καθίσταται η κύρια δύναμη για ναυτικές επιχειρήσεις. Είναι υπεύθυνο για αποστολές όπως η προστασία της κινεζικής ναυτικής ασφάλειας και η διατήρηση της κυριαρχίας των χωρικών υδάτων, μαζί με τα ναυτικά δικαιώματα και συμφέροντα. Το Ναυτικό αποτελείται κυρίως από το σώμα υποβρυχίων, τα πολεμικά πλοία, την ναυτική αεροπορία, το Στράτευμα Πεζοναυτών και το σώμα παράκτιας άμυνας.

Το Ναυτικό ιδρύθηκε στις 23 Απριλίου του 1949. Από το '49 έως το '55 οργάνωσε την δύναμη των πολεμικών πλοίων, την δύναμη της παράκτιας άμυνας, την ναυτική αεροπορία, την υποβρύχια δύναμη και το ναυτικό σώμα και έθεσε τα θεμέλια για την χρήση ελαφρού ναυτικού σε συνθήκες σύγκρουσης. Από το '55 έως το '60 δημιούργησε τον Στόλο του Donghai, τον Στόλο του Nanghai και τον Στόλο του Beihai. Από την δεκαετία του '50 έως το τέλος της δεκαετίας του '70 βασικός στόχος του Ναυτικού ήταν να διεξάγει παράκτιες αμυντικές επιχειρήσεις. Μέχρι το 1980, το Ναυτικό πραγματοποίησε την στρατηγική μετατροπή των παράκτιων αμυντικών επιχειρήσεων. Από την αρχή του νέου αιώνα, με την εισαγωγή της πληροφορικής στον στρατιωτικό τομέα, το Ναυτικό καταβάλλει προσπάθειες να βελτιώσει γενικά τις δυνατότητες των ενιαίων παράκτιων επιχειρήσεων, της στρατηγικής της αποτροπής και της στρατηγικής της αντεπίθεσης ώστε να αναπτύξει βαθμιαία την ικανότητα διεξαγωγής συνεργασιών στην ανοιχτή θάλασσα αλλά και για να αντιμετωπίσει μη παραδοσιακές απειλές ασφαλείας, ώστε να προωθηθεί περαιτέρω ο εκσυγχρονισμός των υπηρεσιών που παρέχει. Μέσα σε λιγότερο από έξι δεκαετίες ανάπτυξης σχηματίσθηκε μια σύγχρονη δύναμη ναυτικών επιχειρήσεων, η οποία περιλαμβάνει τόσο συμβατικά όσο και πυρηνικά μέσα.

3.4.1 Δομή και Οργάνωση:

Σε περίοδο ειρήνης, το Ναυτικό υιοθετεί ένα σύστημα λειτουργίας που συνδυάζει τον επιχειρησιακό έλεγχο με την οργάνωση και τη διοίκηση, η οποία περιλαμβάνει κυρίως τα Ναυτικά Επιτελεία, τους Στόλους, τις βάσεις εξετάσεις, τα εκπαιδευτικά ιδρύματα και την ακαδημία εξοπλισμών. Όπως αναφέρθηκε υπάρχουν τρεις ναυτικοί Στόλοι, ο Στόλος του Donghai, ο Στόλος του Nanghai και ο Στόλος του Beihai. Κάθε στόλος έχει υπό τις διαταγές του τον στόλο της ναυτικής αεροπορίας, τις βάσεις υποστήριξης, τους στολίσκους, τη ναυτική φρουρά, τις μοίρες των στόλων και τις ναυτικές μεραρχίες. Μέχρι σήμερα, η Κίνα διαθέτει οκτώ εκπαιδευτικά ιδρύματα για το Ναυτικό, το Κολέγιο Ναυτικής Διοίκησης (Naval Command College), το Πανεπιστήμιο Ναυτικής Μηχανικής (Naval Engineering University), το Κολέγιο Αεροναυτικής Μηχανικής (Naval Aeronautical Engineering College), την Ναυτική Ακαδημία του Dalian (Dalian Naval Academy), το Κολέγιο Υποβρύχιου Ναυτικού (Naval Submarine College), το Κολέγιο Διοίκησης Ναυτικών Εξοπλισμών (Naval Arms Command College), το Κολέγιο Ναυτικής Αεροπορίας (Naval Flying College) και την Ναυτική Σχολή μη μόνιμων αξιωματικών / υπαξιωματικών του Bengbu (Bengbu Naval School for Non-commissioned Officers).

Η υποβρύχια ισχύς είναι εξοπλισμένη με υποβρύχιους στρατηγικούς πυραύλους πυρηνικής ισχύος, υποβρύχια για επιθέσεις με την χρήση πυρηνικής ισχύος και συμβατικά υποβρύχια, όλα οργανωμένα σε υποβρύχιες βάσεις και υποβρύχιους στολίσκους. Η ισχύς των πολεμικών πλοίων περιλαμβάνει κυρίως αντιτορπιλικά, φρεγάτες, πλοία εκτόξευσης πυραύλων, ναρκαλιευτικά σκάφη, πλοία με διάδρομο προσγείωσης και επανδρωμένα πλοία και είναι οργανωμένη σε στολίσκους αντιτορπιλικών, ταχύπλοα, πλοία με διάδρομο προσγείωσης και πολεμικά πλοία. Η ναυτική αεροπορία αποτελείται κυρίως από πολεμικά αεροσκάφη, βομβαρδιστικά, αναγνωριστικά αεροσκάφη, αεροσκάφη περιπόλου και ελικόπτερα, όλα οργανωμένα σε μοίρες. Το Στράτευμα Πεζοναυτών είναι οργανωμένο σε ναυτικές ταξιαρχίες και αποτελείται κυρίως από πεζοναύτες, αμφίβιες τεθωρακισμένες δυνάμεις, στρατεύματα πυροβολικού, μηχανικούς και αμφίβια αναγνωριστικά στρατεύματα. Η παράκτια άμυνα είναι οργανωμένη κατά κύριο λόγο σε παράκτια πυροβολικά συντάγματα και αντιαεροπορικά πυροβολικά συντάγματα, τα οποία διαθέτουν κυρίως πυραύλους εκτόξευσης από την ακτή σε εχθρικό πλοίο, αντιαεροπορικό πυροβολικό και στρατεύματα παράκτιου πυροβολικού.

3.4.2 Εξέλιξη του Ναυτικού - Force Building:

Το Ναυτικό λαμβάνει την συνδρομή της πληροφορικής ως βασικό προσανατολισμό και την στρατηγική προτεραιότητα για τον επιτυχή εκσυγχρονισμό του και την διάθεση του να χτίσει ένα ισχυρό ναυτικό. Εμβαθύνει τις μεταρρυθμίσεις και τις καινοτομίες με προγράμματα και μεθόδους εκπαίδευσης, υπογραμμίζει την εκπαίδευση σε ενιαίες ναυτικές επιχειρήσεις και ενισχύει την δυνατότητα διεξαγωγής παράκτιων επιχειρήσεων αλλά και την δυνατότητα πυρηνικής αντεπίθεσης. Οργανώνει κατά έναν επιστημονικό τρόπο την εκπαίδευση σε επιχειρησιακό και τακτικό επίπεδο αλλά και σε επίπεδο εξειδικευμένων δεξιοτήτων, εστιάζει στην συνδυασμένη εκπαίδευση για κοινές επιχειρήσεις σε καθεστώς χρήσης των μεθόδων της πληροφορικής και εξερευνά μεθόδους εκπαίδευσης σε σύνθετο ηλεκτρομαγνητικό περιβάλλον. Επίσης προσδίδει ιδιαίτερη σημασία σε στρατιωτικές επιχειρήσεις εκτός από τον πόλεμο (Military Operations Other Than War-MOOTW¹⁰⁸), στην εκπαίδευση και την ενεργό συμμετοχή σε διμερείς ή πολυμερείς εκπαιδευτικές επιχειρήσεις.

¹⁰⁸ Στρατιωτικές Επιχειρήσεις Εκτός Πολέμου, Military Operations Other Than War (MOOTW). Δίνεται έμφαση στην αποτροπή του πολέμου, την επίλυση συγκρούσεων, την προώθηση της ειρήνης, και την υποστήριξη των πολιτικών αρχών για την αντιμετώπιση εσωτερικών κρίσεων. Η φράση και το

Η βελτίωση των οπλικών συστημάτων και των εξοπλισμών αποτελεί σημαντικό στόχο για το κινεζικό ναυτικό. Γίνονται προσπάθειες για τη δημιουργία νέων τύπων υποβρυχίων, αντιτορπιλικών, φρεγατών και αεροσκαφών, οργανώνοντας ένα προκαταρκτικό οπλικό σύστημα με εξοπλισμούς δεύτερης γενιάς ως τον πυρήνα και τρίτης γενιάς ως τη σπονδυλική στήλη του ναυτικού. Οι υποβρύχιες δυνάμεις διαθέτουν δυνατότητες υποβρύχιας επίθεσης εναντίον εχθρικού πολεμικού πλοίου και εχθρικού υποβρυχίου, δυνατότητες τοποθέτησης ναρκών καθώς και δυνατότητες πυρηνικής αντεπίθεσης. Η ισχύς των πολεμικών πλοίων έχει αναπτύξει επιθετικές δυνάμεις που κοσμούνται από αντιτορπιλικά και φρεγάτες νέου τύπου, με δυνατότητες προσβολής στόχων τόσο στην επιφάνεια όσο και υποβρυχίως, αλλά και αντιαεροπορικές, ναρκαλιευτικές και άλλων ειδών δυνατότητες. Η ναυτική αεροπορία έχει αναπτύξει μια επιθετική από αέρος δύναμη που περιλαμβάνει αεροσκάφη για θαλάσσιες επιθέσεις, αναγνωριστικά αεροσκάφη καθώς και αεροσκάφη που αποφέρουν πλήγμα σε στόχους που βρίσκονται στην επιφάνεια ή υποβρυχίως. Το Σώμα Πεζοναυτών έχει αναπτύξει δυνάμεις αμφίβιων επιχειρήσεων που εκφράζονται μέσα από αμφίβια τεθωρακισμένα οχήματα, με δυνατότητα να ενεργούν σε αμφίβιες επιχειρήσεις. Η παράκτια άμυνα εκπροσωπείται από πυραύλους νέου τύπου, οι οποίοι πλήττουν θαλάσσιους στόχους από ξηράς, και διαθέτει εξελιγμένη αντιπυραυλική ασπίδα στις παράκτιες περιοχές.

Παράλληλα, το Ναυτικό ασχολείται με τη βελτιστοποίηση του συστήματος διοικητικής μέριμνας και των δυνατοτήτων ενιαίας ναυτικής υποστήριξης. Στοιχεύοντας στην ενίσχυση των δυνατοτήτων ενιαίας διοικητικής μέριμνας, το Ναυτικό έχει σε προκαταρκτικό στάδιο οικοδομήσει ένα σύστημα διοικητικής μέριμνας παράκτιας υποστήριξης. Έχει προωθήσει την κατασκευή ναυτικών βάσεων, περιοχών προσόρμισης, σημείων ανεφοδιασμού, λιμανιών και αεροδρομίων. Αυτό έχει ως αποτέλεσμα τη δημιουργία ενός παράκτιου συστήματος υποστήριξης που συμπληρώνεται με την ανάπτυξη οπλικών συστημάτων και εξοπλισμών κατάλληλων σε περιόδους πολέμου. Το Ναυτικό έχει επεκτείνει σταδιακά νέους τύπους μεγάλων πλοίων ανεφοδιασμού, πλοίων ιατροφαρμακευτικής περίθαλψης και νοσοκομειακών ελικοπτέρων και έχει επιτύχει στην ανάπτυξη εξοπλισμών ναυτικής υποστήριξης νέου τύπου καθώς και έναν αριθμό από βασικές τεχνολογίες, σημειώνοντας κατ' επέκταση σημαντική πρόοδο στον εκσυγχρονισμό της ναυτικής ισχύος.

ακρωνύμιο επινοήθηκε από τον στρατό των Ηνωμένων Πολιτειών κατά τη διάρκεια της δεκαετίας του 1990, αλλά έκτοτε η χρήση του όρου έχει περιορισθεί.

Το Ναυτικό εμμένει στην ενίσχυση των δυνατοτήτων και της ποιότητας των αξιωματικών του πολεμικού ναυτικού και των ναυτών καθώς και στην εξειδικευμένη εκπαίδευση του ναυτικού προσωπικού. Το Ναυτικό έχει υιοθετήσει ένα μοντέλο εκπαίδευσης προσωπικού, σύμφωνα με το οποίο οι υποψήφιοι αξιωματικοί λαμβάνουν εκπαίδευση για τα ακαδημαϊκά τους προσόντα αλλά και ξεχωριστή προανατεθείσα εκπαίδευση, ενώ γίνονται προσπάθειες για τη βελτίωση της προανατεθείσας εκπαίδευσης των υποψήφιων αξιωματικών. Η εκπαίδευση του ναυτικού προσωπικού υπογραμμίζει τη μοναδικότητα αυτών των υπηρεσιών και τονίζει την καλλιέργεια πρακτικών δυνατοτήτων. Για την ενίσχυση της ικανότητας των αξιωματικών ώστε να μπορούν να θέσουν εις πέρας ότι τους ανατεθεί, το Ναυτικό προσπαθεί να βελτιώσει το πρόγραμμα εκπαίδευσης προσωπικού και τα εκπαιδευτικά του ιδρύματα. Προσπαθεί τέλος να επεκτείνει την κλίμακα εκπαίδευσης των υπαξιωματικών και να ενθαρρύνει υπαξιωματικούς ανώτερου και ανώτατου επιπέδου να ειδικευθούν σε τεχνικά σύνθετες θέσεις.

3.5 Η Πολεμική Αεροπορία:

Η Πολεμική Αεροπορία αποτελεί μια στρατηγική υπηρεσία του Λαϊκού Απελευθερωτικού Στρατού και την κύρια δύναμη για την διεξαγωγή αεροπορικών επιχειρήσεων. Ευθύνεται για την προστασία του εθνικού εναέριου χώρου και την διατήρηση της εδαφικής κυριαρχίας. Περιλαμβάνει κυρίως την αεροπορία, την επίγεια αεροπορική άμυνα, τις αερομεταφορές, το σώμα διαβιβάσεων, τα ραντάρ, το σύστημα ηλεκτρονικών αντίμετρων¹⁰⁹ (Electronic Countermeasures-ECM), την τεχνική αναγνώρισης και τον τομέα χημικής άμυνας.

Η Πολεμική Αεροπορία ιδρύθηκε στις 11 Νοεμβρίου του 1949. Κατά το διάστημα μεταξύ 1949 και 1953 δημιουργήθηκαν τα κύρια όργανα της Πολεμικής Αεροπορίας στην Κεντρική Στρατιωτική Επιτροπή¹¹⁰ (Centre Military Commission-CMC) και σε κάθε περιοχή στρατιωτικής διοίκησης. Παράλληλα, την ίδια εποχή κατασκευάστηκαν μαχητικά, βομβαρδιστικά, επιθετικά, αναγνωριστικά και μεταφορικά αεροσκάφη, αερομεταφερόμενες δυνάμεις και ένας σημαντικός αριθμός από εκπαιδευτικά ιδρύματα.

¹⁰⁹ Σύστημα Ηλεκτρονικών Αντίμετρων (Electronic Countermeasures-ECM). Πρόκειται για μια ηλεκτρική ή ηλεκτρονική συσκευή η οποία έχει σχεδιαστεί για να ξεγελά ή να εξαπατά ραντάρ, σόναρ ή άλλα συστήματα ανίχνευσης, όπως το υπέρυθρο (IR) ή λέιζερ. Μπορεί να χρησιμοποιηθεί τόσο επιθετικά όσο και αμυντικά, να αρνηθεί στοχοθέτηση της ενημέρωσης σε έναν εχθρό. Το σύστημα μπορεί να εμφανίσει πολλούς ξεχωριστούς στόχους στον εχθρό, να εξαφανίσει τον πραγματικό στόχο από τον εχθρό, ή να τον εμφανίζει να μετακινείται σε τυχαία σειρά. Χρησιμοποιείται αποτελεσματικά για την προστασία των αεροσκαφών από κατευθυνόμενα βλήματα. Οι περισσότερες αεροπορικές δυνάμεις χρησιμοποιούν το σύστημα ECM για να προστατεύσουν τα αεροσκάφη τους από την επίθεση.

¹¹⁰ Βλ. υποσημείωση 104.

Ακόμη δημιουργήθηκε ο οργανισμός για την Πολεμική Αεροπορία από τους Κινέζους Εθελοντές¹¹¹ (Chinese People's Volunteers) για να συμμετάσχει στον πόλεμο αντίστασης στην αμερικανική επιθετικότητα και βοήθειας προς την Κορέα (1950-1953).

Η Πολεμική Αεροπορία συγχωνεύθηκε με την Δύναμη Αεροπορικής Άμυνας (Air Defense Force) το 1957, υιοθετώντας ένα σύστημα που συνδύαζε τη δυνατότητα αεροπορικών επιχειρήσεων και αεράμυνας. Στις δεκαετίες του 1960 και 1970 η Πολεμική Αεροπορία όρισε τις βασικές αρχές της δίνοντας προτεραιότητα στην ανάπτυξη δυνάμεων αεροπορικής άμυνας και βαθμιαία αναπτύχθηκε σε μια πολεμική αεροπορία για εδαφική αεροπορική άμυνα. Από το 1990, η Πολεμική Αεροπορία έχει μπει σε μια φάση ταχείας ανάπτυξης. Έχει εφοδιαστεί με μαχητικά αεροσκάφη τρίτης γενιάς, πυραύλους εδάφους-αέρος τρίτης γενιάς και μια σειρά από σχετικά προηγμένα και αυτοματοποιημένα οπλικά συστήματα και εξοπλισμούς. Προχώρησε την ανάπτυξη στρατιωτικών θεωριών, εφαρμόζοντας την χρήση της στρατηγικής ως θεμέλιο και εισήγαγε την στρατηγική έννοια ότι η Πολεμική αεροπορία πρέπει να είναι ικανή τόσο για επιθετικές όσο για αμυντικές επιχειρήσεις.

Ως αποτέλεσμα, η Πολεμική Αεροπορία μεταβάλλεται σταδιακά από δύναμη για την εδαφική αεροπορική άμυνα σε δύναμη για επιθετικές και αμυντικές επιχειρήσεις. Μετά από περισσότερες από έξι δεκαετίες ανάπτυξης η Πολεμική Αεροπορία είναι αρχικά ανεπτυγμένη σε μια στρατηγική υπηρεσία που συμπεριλαμβάνει πολλά περισσότερα από μια απλή προστασία. Σήμερα έχει ισχυρές δυνατότητες για την διεξαγωγή αμυντικών και επιθετικών αεροπορικών επιχειρήσεων, συγκεκριμένες δυνατότητες να εκτελεί χτυπήματα εναντίον μακρινών στόχων με μεγάλη ακρίβεια και επιχειρήσεις με στρατηγικές εκτοξεύσεις πυραύλων.

3.5.1 Δομή και Οργάνωση:

Σε περιόδους ειρήνης, η Πολεμική Αεροπορία εφαρμόζει ένα σύστημα διοίκησης που συνδυάζει τον επιχειρησιακό έλεγχο με την οργάνωση και τη διοίκηση, η οποία περιλαμβάνει κυρίως τα Επιτελείο της Πολεμικής Αεροπορίας, τις αεροπορικές διοικήσεις κάτω από τις στρατιωτικές εναέριες διοικήσεις, τα επίπεδα των σωμάτων, τα διοικητήρια, τις μοίρες και τα συντάγματα. Η Πολεμική Αεροπορία διαθέτει αεροπορικές

¹¹¹ Οι ένοπλες δυνάμεις των Κινέζων Εθελοντών αναπτύχθηκαν από τη Λαϊκή Δημοκρατία της Κίνας κατά τη διάρκεια του πολέμου της Κορέας. Ο ξεχωριστός εθελοντικός αυτός στρατός είχε συσταθεί ξεχωριστά για να αποφευχθεί ένας επίσημος πόλεμος με τις ΗΠΑ. Ο στρατός άρχισε τις εργασίες του στις 19 Οκτωβρίου 1950 και αποσύρθηκε πλήρως στα τέλη του Οκτωβρίου του 1958.

διοικήσεις και στις επτά στρατιωτικές εναέριες διοικήσεις (Shenyang, Beijing, Lanzhou, Jinan, Nanjing, Guangzhou και Chengdu). Διαθέτει επίσης αερομεταφερόμενο σώμα και διάφορα εκπαιδευτικά, ερευνητικά και πειραματικά ιδρύματα. Κάτω από κάθε αεροπορική διοίκηση υπάρχουν αεροπορικές μοίρες, μοίρες και συντάγματα πυραύλων εδάφους-αέρος, αντιαεροπορικές ταξιαρχίες και συντάγματα πυροβολικού, ταξιαρχίες και συντάγματα ραντάρ, ταξιαρχίες και συντάγματα ηλεκτρονικών αντίμετρων και άλλες ακόμη εξειδικευμένες μονάδες. Σε περιοχές κλειδιά υπάρχουν ξεχωριστά διοικητήρια. Η Πολεμική Αεροπορία έχει ακόμη έναν σημαντικό αριθμό από εκπαιδευτικά ιδρύματα, στα οποία συμπεριλαμβάνονται το Κολέγιο Διοίκησης Πολεμικής Αεροπορίας (Air Force Command College), το Πανεπιστήμιο Εφαρμοσμένης Μηχανικής της Πολεμικής Αεροπορίας (Air Force Engineering University) το Πανεπιστήμιο της Πολεμικής Αεροπορίας (Air Force Aviation University), το Κολέγιο των Ραντάρ της Πολεμικής Αεροπορίας (Air Force Radar College) καθώς και τα Κολέγια της Πολεμικής Αεροπορίας στις περιοχές Guilin και Xuzhou (Air Force College at Guilin and Xuzhou), την Σχολή Υπαξιωματικών Πολεμικής Αεροπορίας στο Dalian (Air Force School for Noncommissioned Officers at Dalian) και έξι σχολές Ικάρων.

Η πτέρυγα χωρίζεται συνήθως σε συντάγματα, μοίρες και σμήνη και διαθέτει διάφορους τύπους αεροσκαφών όπως τα μαχητικά, τα αεροσκάφη που διεξάγουν επιθέσεις, τα μαχητικά-βομβαρδιστικά τα βομβαρδιστικά και τα αεροσκάφη μεταφορών. Το σύνταγμα αποτελεί την βασική τακτική μονάδα. Με τάγματα ως τις βασικές μονάδες επίθεσης, η δύναμη των πυραύλων εδάφους-αέρος είναι συνήθως οργανωμένη σε πτέρυγες και συντάγματα. Οι δυνάμεις αντιαεροπορικού πυροβολικού και οι δυνάμεις αερομεταφοράς είναι επίσης οργανωμένες σε πτέρυγες και συντάγματα.

3.5.2 Εξέλιξη της Πολεμικής Αεροπορίας - Force Building:

Για να ανταπεξέλθει στις απαιτήσεις τις εποχής που επιζητούν την χρήση της πληροφορικής ως βασικού μέσου για τις πολεμικές συρράξεις, η Πολεμική Αεροπορία εργάζεται ώστε να επιταχύνει την μετάβασή της από δύναμη για την εδαφική αεροπορική άμυνα σε δύναμη για επιθετικές και αμυντικές επιχειρήσεις και ώστε να αυξήσει τις δυνατότητες αναγνωριστικότητας και έγκαιρης προειδοποίησης για από αέρος χτύπημα, αεροπορικής και πυραυλικής άμυνας και στρατηγικής εκτόξευσης πυραύλων, σε μια προσπάθεια να εξελιχθεί σε μια σύγχρονη πολεμική αεροπορία.

Λαμβάνοντας υπόψη τις ανάγκες που προκύπτουν από την προετοιμασία για μάχη και την ανάγκη μεταρρυθμίσεων και ανάπτυξης, η Πολεμική Αεροπορία ερευνά συστήματα εκπαίδευσης και μεθόδους προσαρμογής στην εξέλιξη της τελευταίας γενιάς οπλικών συστημάτων και εξοπλισμών. Παράλληλα τονίζει την ανάγκη τεχνικής και τακτικής εκπαίδευσης σε σύνθετα περιβάλλοντα, τον συνδυασμό εκπαίδευσης διαφορετικών όπλων και αεροσκαφών και την ομαδική εκπαίδευση, ενώ προσδίδει ιδιαίτερη σημασία στην διεξαγωγή προκαθορισμένων αποστολών, την εκπαίδευση για την αντιμετώπιση μιας σύγκρουσης και την εκπαίδευση σε προσομοιωτές.

Η Πολεμική Αεροπορία εργάζεται για τη βελτιστοποίηση του τριμερούς συστήματος εκπαίδευσης πιλότων, που αποτελείται από σχολές ιπταμένων, βάσεις εκπαίδευσης και μάχιμες μονάδες και εντείνει την εκπαίδευση στις αεροπορικές μονάδες σε αντιαεροπορικές επιχειρήσεις, επιθέσεις αέρος-εδάφους και συντονισμένες επιχειρήσεις. Ταυτόχρονα βαθαίνει τη μεταρρύθμιση και τις καινοτομίες στα εκπαιδευτικά ιδρύματα βελτιώνοντας το σύστημα πειθαρχίας και δημιουργώντας καινοτομίες στα προγράμματα διδασκαλίας, τα μέσα και τις μεθόδους. Ακόμη, εξετάζει νέα μοντέλα εκσυγχρονισμού του προσωπικού. Γι' αυτόν τον σκοπό ιδρύθηκε το Στρατιωτικό Επαγγελματικό Πανεπιστήμιο της Πολεμικής Αεροπορίας (Air Force Military Professional University), τον Ιούλιο του 2008.

Για να ικανοποιήσει τις στρατηγικές απαιτήσεις που αναδύονται τόσο από επιθετικές όσο και από αμυντικές επιχειρήσεις, η Πολεμική Αεροπορία προσδίδει σημασία στην κατασκευή νέων τύπων μαχητικών αεροσκαφών, αεροπορικών και αντιπυραυλικών αμυντικών εξοπλισμών και συστημάτων αυτοματοποίησης εντολών. Έχει αναπτύξει ορισμένα σχετικώς προηγμένα αυτοματοποιημένα μέσα, όργανα ελέγχου αέρος-αέρος και αέρος-εδάφους που καθοδηγούν με ακρίβεια, εξελιγμένα συστήματα πληροφοριών και εξελιγμένα βασικά δίκτυα κατασκοπίας και έγκαιρης προειδοποίησης, διοίκησης και ελέγχου, όπως επίσης και επικοινωνιών. Έχει εγκαταστήσει εξελιγμένα οπτικά συστήματα και εξοπλισμούς με δεύτερης και τρίτης γενιάς αεροσκάφη και πυραύλους εδάφους-αέρος.

Η Πολεμική Αεροπορία έχει στραφεί στη βελτίωση των ικανοτήτων και της ποιότητας του προσωπικού, αναζητώντας χαρισματικά άτομα, με κλίση στην υψηλή τεχνολογία, ώστε να προβούν σε σημαντικές ανακαλύψεις σε κρίσιμους τομείς. Σχεδιάζει τη βελτίωση της εκπαίδευσης των αξιωματικών, του προσωπικού, των ιπταμένων και των μηχανικών. Επιδιώκεται ακόμη η πρόσληψη ατόμων εξοικειωμένων με την τεχνολογία πληροφοριών και την επιστημονική και τεχνολογική έρευνα.

Για να αυξήσει τις δυνατότητές της, η Πολεμική Αεροπορία υπογραμμίζει τη σημασία της ανάπτυξης των συστημάτων διοικητικής μέριμνας. Προσπαθεί να βελτιώσει τις εγκαταστάσεις υποστήριξης των αεροδρομίων, να ενισχύσει τις δυνάμεις διοικητικής μέριμνας για την ταχύτερη δημιουργία προγραμμάτων αεροπορικής άμυνας, εξουδετέρωσης βομβών και ταχείας επισκευής των αεροδρομίων που υπέστησαν επίθεση και αεροπορικής ιατρικής υποστήριξης, να αναπτύξει δεύτερης γενιάς εξειδικευμένους εξοπλισμούς διοικητικής μέριμνας, να δημιουργήσει δίκτυα αποθήκευσης και προμηθειών για υλικά ειδικών στόχων και να οργανώσει βήμα προς βήμα βάσεις ικανές να υποστηρίξουν πολλαπλούς τύπους αεροσκαφών.

Η Πολεμική Αεροπορία καταβάλει τέλος προσπάθειες να εξελίξει και την μορφή του εξοπλισμού, βελτιώνοντας τα δίκτυα για την προμήθεια, τη διατήρηση και την τεχνική υποστήριξη των πυρομαχικών και των υλικών που χρησιμοποιεί και δημιουργώντας εξοπλισμούς μικρότερους σε μέγεθος, πιο ευπροσάρμοστους σε λειτουργία και με καλύτερη εφαρμογή για τις χερσαίες επιχειρήσεις.

3.6 Πυρηνική στρατηγική – Όπλα μαζικής καταστροφής¹¹²:

Το πυρηνικό πρόγραμμα της Κίνας, καθίσταται σε μεγάλο βαθμό ένα επτασφράγιστο μυστικό, όχι βέβαια για την ύπαρξη ή όχι πυρηνικού εξοπλισμού στο έδαφος της χώρας, δεδομένου ότι αποτελεί μια από τις χώρες¹¹³ που διαθέτουν στο οπλοστάσιο τους πυρηνικούς εξοπλισμούς. Έτσι, το πυρηνικό πρόγραμμα της Κίνας είναι τόσο κλειστό, που ξεπερνά κατά πολύ τον βαθμό εμπιστευτικότητας των υπολοίπων πυρηνικών δυνάμεων.

Σύμφωνα με τους ισχυρισμούς της κινεζικής κυβέρνησης το πυρηνικό οπλοστάσιο της Κίνας υστερεί κατά πολύ, ως προς τις διαστάσεις του, σε σύγκριση με εκείνα των Ηνωμένων Πολιτειών της Αμερικής αλλά και της Ρωσίας¹¹⁴. Η πρόσβαση σε πραγματικά στοιχεία που να υποστηρίζουν ή να απορρίπτουν αυτούς τους ισχυρισμούς είναι ιδιαίτερα δύσκολη, λόγω της φύσης της κινεζικής εμπιστευτικότητας,

¹¹² Όπλα Μαζικής Καταστροφής (Weapons of Mass Destruction – WMD): Ο όρος αναφέρεται στα πυρηνικά, χημικά και βιολογικά όπλα, ικανά να πλήξουν μεγάλους στόχους. Η χρήση τους προορίζεται για στρατιωτικούς σκοπούς. Βλ. Μαίρη Μπόση, 1999, ό.π., σελ. 170-193.

¹¹³ Σήμερα, 8 χώρες έχουν αναπτύξει πυρηνικό οπλοστάσιο. Αυτές είναι οι ΗΠΑ, η Ρωσία, το Ηνωμένο Βασίλειο, η Γαλλία, το Ισραήλ, η Ινδία, η Κίνα και το Πακιστάν. Το Ιράν και η Βόρειος Κορέα είναι σε φάση ανάπτυξης πυρηνικών όπλων.

¹¹⁴ M. Taylor Fravel – Evan S. Medeiros, China's Search for Assured Retaliation, The Evolution of Chinese Nuclear Strategy and Force Structure, 2010, σελ. 48-87.

όπως αναφέρθηκε και ανωτέρω. Παρ' όλα αυτά σύμφωνα με τα μέχρι σήμερα δημοσιευμένα στοιχεία, υπολογίζεται ότι η Κίνα διαθέτει στο οπλοστάσιό της περί της 250 πυρηνικές κεφαλές¹¹⁵, ποσοστό ιδιαίτερα χαμηλό, που την κατατάσσει στην τέταρτη θέση στην παγκόσμια κλίμακα των πυρηνικών δυνάμεων, με τη Ρωσία να ηγείται διαθέτοντας 8.500 πυρηνικές κεφαλές και τις Ηνωμένες Πολιτείες Αμερικής να ακολουθούν με 7.700 πυρηνικές κεφαλές. Αξίζει να σημειωθεί ότι μόνο Ρωσία και ΗΠΑ έχουν υπογράψει τις Συνθήκες SALT I και II¹¹⁶ για τον έλεγχο των πυρηνικών εξοπλισμών, γεγονός βέβαια που δεν συνεπάγεται και την ουσιαστική μείωση των πυρηνικών των δύο χωρών, αφού οι συγκεκριμένες συμφωνίες περιορίστηκαν στην καταστροφή πυρηνικού εξοπλισμού παλαιάς τεχνολογίας, ο οποίος ούτως ή άλλως είχε αποσυρθεί από την «ενεργό δράση».

Πίνακας 6: Κατάσταση Παγκόσμιων Πυρηνικών Δυνάμεων 2013					
Χώρα	<u>Επιχειρησιακά</u> <u>Στρατηγικά</u>	<u>Επιχειρησιακά</u> <u>Μη-</u> <u>Στρατηγικά</u>	<u>Αποθέματα/</u> <u>Μη χρησιμο-</u> <u>ποιήσιμα</u>	<u>Στρατιωτικά</u> <u>Αποθέματα</u>	<u>Συνολικά</u> <u>Αποθέματα</u>
Ρωσία	1,800	0	2,700	4,500	8,500
ΗΠΑ	1,950	200	2,500	4,650	7,700
Γαλλία	290	μ.δ.	?	300	300
Κίνα	0	?	180	250	250
Ην. Βασίλειο	160	μ.δ.	65	225	225
Ισραήλ	0	μ.δ.	80	80	80
Πακιστάν	0	μ.δ.	100-120	100-120	100-120
Ινδία	0	μ.δ.	90-110	90-110	90-110
Β. Κορέα	0	μ.δ.	<10	<10	<10
Σύνολο:	~4,200	~200	~5,800	~10,200	~17,300

Πηγή: Federation of American Scientists, Status of World Nuclear Forces

Για την Κίνα, η ανάπτυξη πυρηνικού εξοπλισμού είναι απαραίτητη για την άμυνα της χώρας και θα μπορούσε να χρησιμοποιηθεί αποκλειστικά και μόνο στην πιθανότητα

¹¹⁵ Federation of American Scientists, Status of World Nuclear Forces. <http://www.fas.org/programs/ssp/nukes/nuclearweapons/nukestatus.html>

¹¹⁶ Συνθήκες SALT I & II (Strategic Arms Limitation Talks) για τον περιορισμό των στρατηγικών όπλων. Βλ. Γιάννης Βαληνάκης – Κωνσταντίνα Μπότσιοι, ό.π., σελ. 188-210.

επίθεσης. Πιστή στην αρχή της αποτροπής¹¹⁷ (deterrence), η πυρηνική στρατηγική της Κίνας, σύμφωνα με τα λεγόμενα της ίδιας, βασίζεται στην ελαχιστοποίηση οποιασδήποτε απειλής θα μπορούσε να προσβάλει τη χώρα.

Πίνακας 7: Πυρηνικές Δυνάμεις της Κίνας, 2013					
Τύπος	Αριθμός Εκτοξεύσεων	Έτος χρησιμοποίησης	Εμβέλεια (χλμ)	Κεφαλή x Απόδοση (σε κιλοτόνους)	Αριθμός Κεφαλών
Επίγειοι Βαλλιστικοί Πύραυλοι:					
DF-3A	~8	1971	3,000	1 x 3,300	~8
DF-4	~12	1980	5,500+	1 x 3,300	~12
DF-5A	~20	1981	13,000+	1 x 4,000-5,000	~20
Επίγειοι Βαλλιστικοί Πύραυλοι:					
DF-15	~100	1990	600	1 x ?	?
DF-21	~80	1991	2,150	1 x 200-300	~80
DF31	~8	2006	7,000	1 x 200-300?	~8
DF-31A	~20	2007	11,000+	1 x 200-300?	~20
Σύνολο:	248				~148
Βαλλιστικοί Πύραυλοι Εκτόξευσης από Υποβρύχιο:					
JL-1	(12)	1986			μ.δ.
JL-2	(36)	(2013)	1,000+	1 x 200-300	μ.δ.
Σύνολο:	(48)		7,000+	1 x 200-300?	μ.δ.
Αεροσκάφη:					
H-6	~20	1965	3,100+	1 x βόμβα	~20
Μαχητικά	?	?	-	1 x βόμβα	~20
Πύραυλοι Κρουζ:					
DH-10	~250	2006?	1,500?	1 x ?	?
DH-20	?	?	?	1 x ?	?
Γενικό Σύνολο:					~190

Πηγή: Hans M. Kristensen – Robert S. Norris, Bulletin of the Atomic Scientists, Chinese nuclear forces, 2013

¹¹⁷ Έννοια της αποτροπής (deterrence): Αναφέρεται στις ενέργειες και στις στρατιωτικές δυνατότητες μιας χώρας που αποτρέπουν έναν αντίπαλο από στρατιωτική επίθεση εξαιτίας της απειλής να υποστεί απαράδεκτα μεγάλες καταστροφές. Βλ. Γιάννης Βαληνάκης – Κωνσταντίνα Μπότσιοι, ό.π., σελ. 373-374 και 129-134.

Όπως διαπιστώνεται κι από τα ανωτέρω, οι ισχυρισμοί αυτοί είναι ως ένα βαθμό ασαφείς, δεδομένου ότι, μπορεί να παρουσιάζει, φαινομενικά τουλάχιστον, ένα χαμηλής διαθεσιμότητας οπλοστάσιο, πλην όμως δεν μπορούμε να παραβλέψουμε το γεγονός ότι η Κίνα είναι η μόνη χώρα από τις πυρηνικές δυνάμεις που έχει αυξήσει ποσοτικά το πυρηνικό της οπλοστάσιο παρά τον αντίστοιχα αργό ρυθμό ανάπτυξης¹¹⁸. Κυρίως όμως δεν πρέπει να παραβλέπεται το γεγονός ότι η Κίνα έχει από τα μέσα του 1990 ενισχύσει¹¹⁹ την δυνατότητα ανταποδοτικού χτυπήματος (second strike capability¹²⁰).

Οι δυνατότητες της Κίνας, όμως, δεν περιορίζονται στην ύπαρξη πυρηνικού εξοπλισμού. Σύμφωνα με αμερικανικές πηγές, η Κίνα διαθέτει ένα μικρής κλίμακας πρόγραμμα επιθετικών βιολογικών όπλων¹²¹, παρότι η χώρα έχει δηλώσει ότι βρίσκεται σε πλήρη συμμόρφωση με τη Συμφωνία BTWC¹²² (Biological and Toxic Weapons Convention) για τον έλεγχο των βιολογικών όπλων. Από την άλλη πλευρά, η κινεζική κυβέρνηση έχει επιβεβαιώσει την υποστήριξή της στις πολυμερείς προσπάθειες που επιχειρούνται για την ενίσχυση της αποτελεσματικότητας της σύμβασης αυτής και έχει δεσμευθεί¹²³ για την ολοκληρωμένη και αυστηρή εφαρμογή της.

Όσον αφορά στα χημικά όπλα, η Κίνα έχει επικυρώσει από τον Απρίλιο του 1997 την Σύμβαση CWC¹²⁴ (Chemical Weapons Convention) για τον έλεγχο των χημικών όπλων, δηλώνοντας παράλληλα τις τρεις εγκαταστάσεις παραγωγής χημικών όπλων που διατηρούσε¹²⁵ (για την παραγωγή αερίου μουστάρδας, φωσγένιου και λεβισίτη). Έκτοτε, η Κίνα έχει φιλοξενήσει αρκετές επιθεωρήσεις από τον Οργανισμό Απαγόρευσης Χημικών Όπλων (OPCW) στα εδάφη της.

¹¹⁸ Hans M. Kristensen – Robert S. Norris, *Bulletin of the Atomic Scientists*, Chinese nuclear forces, 2013. <http://bos.sagepub.com/content/69/6/79>

¹¹⁹ M. Taylor Fravel – Evan S. Medeiros, *ό.π.*, σελ. 48-87.

¹²⁰ Ανταποδοτικό χτύπημα και δυνατότητα ανταποδοτικού χτυπήματος (second strike & second strike capability). Βλ. Γιάννης Βαληνάκης – Κωνσταντίνα Μπότσιου, *ό.π.*, σελ. 385.

¹²¹ Bill Gertz, "Albright Concedes 'Concern' Over China-Iran Transfers," *Washington Times*, 24 January 1997, σελ. 6, www.washingtontimes.com.

¹²² Σύμβαση για τα Βιολογικά και Τοξικά Όπλα (Biological and Toxic Weapons Convention (BTWC)): Αποτελεί σύμβαση για την απαγόρευση ανάπτυξης, παραγωγής και αποθήκευσης βιολογικών και τοξικών όπλων. Βλ. Nuclear Threat Initiative, <http://www.nti.org/country-profiles/china/>.

¹²³ Information Office, State Council of the People's Republic of China, [China's National Defense in 2010], 31 Μαρτίου 2011, www.news.xinhuanet.com.

¹²⁴ Σύμβαση για τα Χημικά Όπλα (Chemical Weapons Convention (CWC)): Αποτελεί Σύμβαση η οποία απαιτεί την δήλωση και καταστροφή όλων των χημικών όπλων καθώς και των εγκαταστάσεων παραγωγής αυτών, που βρίσκονται υπό τη δικαιοδοσία ή των έλεγχου κάθε κράτους. Βλ. Nuclear Threat Initiative *ό.π.*

¹²⁵ Eric Croddy, "Chinese Chemical and Biological Warfare (CBW) Capabilities," National Intelligence Council Conference: China and Weapons of Mass Destruction: Implications for the United States, 5 Νοεμβρίου 1999, <http://www.dni.gov>.

Μολαταύτα, οι Ηνωμένες Πολιτείες Αμερικής συνεχίζουν να διατηρούν αμφιβολίες για το εάν η χώρα είναι συμμορφωμένη πλήρως με τις επιταγές της σύμβασης για τον έλεγχο των χημικών όπλων, κυρίως εκφράζοντας την άποψη ότι χημικός οπλισμός θα μπορούσε να φιλοξενηθεί από μια τρίτη χώρα¹²⁶, για λογαριασμό της Κίνας.

3.7 Επιστήμη, Τεχνολογία και Βιομηχανία της Εθνικής Ασφαλείας:

Η Κίνα επιταχύνει τις μεταρρυθμίσεις του στρατιωτικού της σκέλους, χρησιμοποιώντας την συνδρομή των επιστημών, της τεχνολογίας και της εξέλιξης της βιομηχανίας, προωθώντας την στρατηγική και εξειδικευμένη αναδιάρθρωση των επιχειρήσεων της αμυντικής βιομηχανίας, ενισχύοντας τις δυνατότητες για εξεύρεση καινοτομιών στα οπτικά συστήματα και τους εξοπλισμούς έρευνας και ανάπτυξης (R&D¹²⁷) και επιχειρώντας να εγκαταστήσει ένα νέο επιστημονικό, τεχνολογικό και βιομηχανικό σύστημα για την άμυνα, το οποίο θα εξυπηρετεί τόσο στρατιωτικές όσο και πολιτικές ανάγκες.

3.8 Προώθηση καινοτομιών στις δομές και τους μηχανισμούς:

Η Κίνα προσπαθεί συνεχώς να αναδιαμορφώσει το σύστημα διαχείρισης που αφορά στο επιστημονικό, τεχνολογικό και βιομηχανικό σύστημα για την άμυνα. Αυτές οι ενέργειες έχουν ως αποτέλεσμα την δημιουργία ανοιχτού σχεδίου ανάπτυξης που να σχετίζεται με αυτόν τον τομέα. Η Κίνα επιταχύνει τον εκσυγχρονισμό των δομών και των μηχανισμών της αμυντικής βιομηχανίας και σχεδιάζει ένα νέο σύστημα αμυντικής τεχνολογίας που θα διαθέτει υψηλές στρατιωτικές δυνατότητες.

3.9 Αποτίμηση - Συμπεράσματα:

«*Si vis pacem, para bellum*» («Εάν επιθυμείς την ειρήνη, προετοιμάσου για πόλεμο»). Με τα λόγια αυτά ο Ιούλιος Καίσαρας θέλησε να καταδείξει την καθοριστική σημασία της στρατιωτικής ισχύος και της δύναμης της αποτροπής που επιτυγχάνει αυτή. Η μελέτη και ανάλυση της σημασίας της στρατιωτικής ισχύος στο διεθνές σύστημα

¹²⁶ U.S. Department of State, "Development, Production, Stockpiling and Use of Chemical Weapons and on Their Destruction Condition, Report: Compliance with the Convention on the Prohibition of the Development, Production, Stockpiling and Use of Chemical Weapons and on Their Destruction," Αύγουστος 2011, www.state.gov.

¹²⁷ Δαπάνες για την Έρευνα και Ανάπτυξη, Research and Development spending. Βλ. Keith Crane, Roger Cliff, Evan Medeiros, James Mulvenon and William Overholt, "Modernizing China's Military, Opportunities and Constraints", 2005, σελ. 16-18 και 253.

συναντάται για πρώτη φορά στα κείμενα του Θουκυδίδη, και δη στην Ιστορία του Πελοποννησιακού Πολέμου. Ο πατέρας του πολιτικού ρεαλισμού αναφέρεται στις δύο επικρατούσες μορφές στρατιωτικής ισχύος της εποχής του, ήτοι την παραδοσιακή χερσαία δύναμη και τη ναυτική δύναμη¹²⁸. Πέρα όμως από το καθαρά υλικό σκέλος της στρατιωτικής ισχύος, για τον Θουκυδίδη σημαντικό ρόλο παίζει η ισχύς πίσω από την ισχύ, δηλαδή το ηθικό των στρατιωτών, το υψηλό τους φρόνημα και η αποφασιστικότητά τους τόσο σε καιρό ειρήνης, όσο πολύ περισσότερο σε καιρό πολέμου.

Όπως έχει ήδη αναφερθεί και ανωτέρω, η αναρχία και η ανταγωνιστικότητα που διακατέχει το διεθνές σύστημα επιβάλλει στα κράτη την κατοχύρωση της ειρήνης, μέσα από την διατήρηση της ισορροπίας δυνάμεων¹²⁹ αυτών. Τα κράτη καλούνται να μεγιστοποιήσουν την ασφάλεια και την ανεξαρτησία τους, έχοντας ως βασικά τους εργαλεία την στρατιωτική, οικονομική και διπλωματική ισχύ.

Η στρατιωτική ισχύς για τον πολιτικό ρεαλισμό, όμως, δε συγκαταλέγεται απλώς ως μια από τις βασικότερες πτυχές που καθορίζουν την δύναμη ενός κράτους, αλλά αποτελεί τον κυρίαρχο δείκτη της ισχύος αυτού μέσα στη διεθνή κοινωνία. Για το λόγο αυτό, όταν γίνεται αναφορά στην ισορροπία ισχύος μεταξύ των κρατών, η χρήση του όρου συνεπάγεται κατά κύριο λόγο τη στρατιωτική ισχύ, χωρίς βέβαια να παραγνωρίζεται και η σημασία των έτερων διαστάσεων της ισχύος.

Η Κίνα εμφανίζει ένα φαινομενικά σοσιαλιστικό και φιλελεύθερο προφίλ ήπιας ισχύος¹³⁰. Έχει γίνει ήδη λόγος και σε προηγούμενα σημεία της παρούσης εργασίας για την πολιτική που εφαρμόζει η Κίνα στο στρατιωτικό της σκέλος. Να θυμίσουμε ότι η χώρα επισήμως υποστηρίζει ότι η ανάπτυξη της στρατιωτικής της ισχύος υπόκειται καθαρά σε αμυντικούς σκοπούς. Η Κίνα απορρίπτει την ιδέα της αναγωγής της σε μεγάλη δύναμη στηριζόμενη στον έντονο αντι-ηγεμονισμό της κατά τη διάρκεια του ψυχρού πολέμου¹³¹. Βασική της επιδίωξη αποτελεί η ανάπτυξη συνθηκών συνεργασίας και αλληλεξάρτησης μεταξύ των κρατών, η οποία, σύμφωνα πάντα με την Κίνα, θα συμβάλει στη διατήρηση της ειρήνης και την αποτροπή του πολέμου.

¹²⁸ Αθανάσιος Πλατιάς, 2007, ό.π. 50-51.

¹²⁹ Hedley Bull, «Η Αναρχία Κοινωνία, Μελέτη της Τάξης στην Παγκόσμια Πολιτική», 2007, σελ. 147-165.

¹³⁰ Ήπια ισχύς (soft power): Η έννοια της ήπιας ισχύος περιγράφει την ικανότητα να διαμορφώνεις τις προτιμήσεις των άλλων, δηλαδή την ικανότητα να κάνεις τους άλλους να επιθυμούν να αποτελέσματα που θέλεις εσύ να επιθυμούν. Μέσω της εφαρμογής της «έλξης» και της «αποπλάνησης» καταφέρνεις τους στόχους που έχεις θέσει, χωρίς να κάνεις χρήση της σκληρής ισχύος (hard power: χρήση στρατιωτικών και οικονομικών μέσων για την επίτευξη των στόχων, βλέπε πολιτική καρότου και μαστίγιου). Βλ. Joseph S. Nye Jr., "Soft Power, The means to success in world politics", 2004, σελ. 5.

¹³¹ Βλ. Michael L.R. Smith and Nicolas Khoo, ό.π.

Παρά τις όποιες διαβεβαιώσεις της Κίνας ότι θα κρατήσει ψηλά τη σημαία της ειρήνης¹³², της ανάπτυξης και της συνεργασίας και την επιμονή της ότι ακολουθεί έναν δρόμο ειρηνικής ανάπτυξης και στρατηγικής της ανοικτής αγοράς, στην πραγματικότητα, υπόκειται κι αυτή με τη σειρά της στις επιταγές που προστάζει η άναρχη δομή του διεθνούς συστήματος.

Τα στοιχεία που παρουσιάσθηκαν ανωτέρω μαρτυρούν ότι η Κίνα, όπως και κάθε κράτος-παίκτης του διεθνούς συστήματος επιζητεί τη μεγιστοποίηση της ασφάλειάς της και της ανεξαρτησίας της. Οι προκλήσεις που καλείται να αντιμετωπίσει, τόσο στην περιοχή γειτονίας της όσο και σε παγκόσμιο επίπεδο είναι δαιδαλώδεις. Από τη μία πλευρά, αντιμετωπίζει ζητήματα που κλονίζουν τη διατήρηση της κοινωνικής σταθερότητας. Οι αυτονομιστικές δυνάμεις για την ανεξαρτησία της Ταϊβάν, του ανατολικού Τουρκιστάν και του Θιβέτ πυροδοτούν προβλήματα στην εσωτερική συνοχή της χώρας. Ταυτόχρονα, η αλληλεξάρτηση που επιδιώκεται σε περιφερειακό επίπεδο δεν αποτελεί εύκολη υπόθεση, καθότι βασίζεται πάνω σε εύθραυστες ισορροπίες, ενώ την ίδια στιγμή, από τη άλλη πλευρά, η χώρα καλείται να αντιμετωπίσει την, ως σήμερα, υπεροχή των ανεπτυγμένων χωρών, στην οικονομία, στην έρευνα και τεχνολογία, αλλά κυρίως στις στρατιωτικές υποθέσεις.

Το ζητούμενο λοιπόν δεν είναι να αποδειχθεί το κατά πόσο η Κίνα εφαρμόζει μια αμυντική ή αμυντική-επιθετική πολιτική των ενόπλων δυνάμεων αλλά το αν μέσα από αυτή την πολιτική που ασκεί θα καταφέρει να αναχθεί μακροπρόθεσμα σε δύναμη παγκόσμιας εμβέλειας. Οι ενδείξεις που δίνονται μέσα από την μέχρι τώρα πορεία της μαρτυρούν ότι αυτός ο ισχυρισμός δεν θα ήταν παράλογος, λαμβάνοντας υπ' όψη ένα ορίζοντα δύο δεκαετιών. Ο εκσυγχρονισμός της στρατιωτικής ισχύος της Κίνας, η χρήση νέων τεχνολογιών και σύγχρονων μέσων, η ανάπτυξη πυρηνικού οπλοστασίου (για αμυντικούς σκοπούς), η ενίσχυση της απόδοσης των ενόπλων δυνάμεων με την εισαγωγή της πληροφορίας ως βασικού μέσου και γενικότερα όλες οι μεταρρυθμίσεις που συντελούνται στο πλαίσιο της ανάπτυξης και διεύρυνσης του στρατιωτικού σκέλους της χώρας, δεν αφήνουν πολλά περιθώρια για υποθέσεις.

Η Κίνα επιδιώκει τον εκμοντερνισμό των ενόπλων δυνάμεών της με το βλέμμα της στραμμένο σε ένα μέλλον στο οποίο θα διαδραματίζει κυρίαρχο ρόλο, τόσο στην Ανατολική Ασία όσο και σε παγκόσμιο επίπεδο. Η πορεία αυτού το σχεδίου θα εξαρτηθεί εν πολλοίς από τη διατήρηση της οικονομικής της ανάπτυξης και την προώθηση των μεταρρυθμίσεων αυτών.

¹³² Βλ. Michael L.R. Smith and Nicolas Khoo, ό.π., Robert A. Manning and James J. Przytup, ό.π. καθώς και τη Λευκή Βίβλο της Κίνας για την Πολιτική Εθνικής Ασφαλείας.

4. ΤΕΧΝΟΛΟΓΙΚΕΣ ΤΑΣΕΙΣ:

4.1 Έρευνα και τεχνολογία:

Το 1900 η Κίνα δεν κατείχε κανενός είδους σύγχρονες επιστήμες και τεχνολογίες, συγκεκριμένα, δεν υπήρχαν περισσότερα από 10 άτομα σε όλη τη χώρα να γνωρίζουν από υπολογισμούς. Σήμερα, στην αρχή του 21^{ου} αιώνα, το χάσμα ανάμεσα στην έλλειψη τεχνολογικών υποδομών της Κίνας και στην χρήση υψηλών τεχνολογιών στις ανεπτυγμένες χώρες της δύσης έχει ουσιαστικά συρρικνωθεί. Το 60% των τεχνολογιών, συμπεριλαμβανομένης της ατομικής ενέργειας, της επιστήμης του διαστήματος, την φυσική υψηλής ενέργειας, τη βιολογία, την τεχνολογία των υπολογιστών και της πληροφορικής, έχουν φτάσει ή τείνουν σημαντικά να φτάσουν το παγκόσμιο προηγμένο επίπεδο. Στις 15 Οκτωβρίου 2003 η επιτυχής εκτόξευση του επανδρωμένου διαστημόπλοιου «Shenzhou V»¹³³ έφερε την Κίνα στη θέση της τρίτης κατά σειρά χώρας που καταφέρνει να αποκτήσει την τεχνολογία που απαιτείται για μια διαστημική πτήση.

Το 2004, η Κίνα θέσπισε το Πρόγραμμα Εξερεύνησης της Σελήνης (Moon Probe Project), ένα πρόγραμμα συνδυασμού ρομποτικών και ανθρώπινων αποστολών στη Σελήνη, μέσω της Εθνικής Υπηρεσίας Διαστήματος της Κίνας, εν πολλοίς σε συνεργασία με τη Ρωσία¹³⁴. Μόλις λίγα χρόνια αργότερα, το Σεπτέμβριο του 2008, η Κίνα εκτόξευσε το «Shenzhou VII», στο οποίο επέβαιναν τρεις ταϊκοναύτες. Κατά τη διάρκεια αυτής της αποστολής, πραγματοποιήθηκε κι ο πρώτος διαστημικός περίπατος της Κίνας¹³⁵, πράξη απαραίτητη έτσι ώστε να αναπτυχθεί η τεχνολογία σύνδεσης δυο διαστημοπλοίων και να δημιουργήσει η Κίνα τον πρώτο της διαστημικό σταθμό την επόμενη δεκαετία, ο οποίος θα κατασκευαστεί και θα εκτοξευθεί το 2020 και θα είναι ένα εργαστήριο μικρής κλίμακας βάρους 20 τόνων και θα αποτελέσει το τρίτο και τελευταίο στάδιο του σημερινού επανδρωμένου διαστημικού προγράμματος της χώρας.

¹³³ Βλέπε κεφάλαιο «Διαστημική Τεχνολογία»

¹³⁴ Ο επικεφαλής της Ρωσικής Ομοσπονδιακής Υπηρεσίας Διαστήματος, Anatoly Perminov, αποκάλυψε τον Σεπτέμβριο του 2006 στο RIA Novosti ότι η Ρωσία και η Κίνα εργάζονται για την εξερεύνηση της Σελήνης ως εταίροι, και ότι προτεραιότητα της ρωσο-κινεζικής υπό-Επιτροπής για το Διάστημα ήταν να συνάψουν συμφωνία κοινής σεληνιακή εξερεύνηση με το τέλος του ίδιου έτους

¹³⁵ Στις 25 Σεπτεμβρίου του 2008.

Η ανάπτυξη της κινεζικής τεχνολογίας και του συστήματος επιχορήγησης βραβείων στον επιστημονικό και τεχνολογικό τομέα υποστηρίζονται από τον Νόμο για την Πρόοδο της Επιστήμης και της Τεχνολογίας (Law on Progress of Science and Technology)* που διακηρύχθηκε τον Ιούλιο του 1993. Οι διατάξεις αυτού του νόμου ορίζουν τους στόχους, τις λειτουργίες και τις πηγές των κονδυλίων αλλά και το σύστημα επιβράβευσης για την ανάπτυξη στους τομείς της έρευνας και τεχνολογίας. Ο Νόμος Εκλαΐκευσης της Επιστήμης και της Τεχνολογίας που θεσπίσθηκε τον Ιούνιο του 2002 αποτελεί έναν κοινωνικό στόχο για την διάδοση της γνώσης της επιστήμης και της τεχνολογίας σε όλους ανεξαιρέτως τους πολίτες.

Από το 1990, οι κρατικές δαπάνες για την έρευνα και την τεχνολογία έχουν αυξηθεί σημαντικά*(βλ. πίνακα). Το 2004, η κατανομή των κονδυλίων για τον τομέα της έρευνας και της τεχνολογίας άγγιξε τα 97.55 δισεκατομμύρια γουάν, σημειώνοντας αύξηση της τάξεως του 19.5% σε σύγκριση με τις αντίστοιχες δαπάνες του 2003. η κυβέρνηση ξόδεψε 184.3 δισεκατομμύρια γουάν για επιστημονική έρευνα και ανάπτυξη, 19.7% περισσότερο από το 2003, σημειώνοντας ποσοστό 1.35% του ΑΕΠ, το μεγαλύτερο στην ιστορία της Κίνας.

Το 2004 υπήρχε προσωπικό κρατικών επιχειρήσεων και ινστιτούτων έρευνας και τεχνολογίας που ανέρχονταν στα 55.75 εκατομμύρια πολίτες και ο αριθμός αυτός αυξήθηκε από τους 870 το 1985 σε 3,900 το 2004 (αναλογία του επιστημονικού προσωπικού σε σύνολο 10,000 εργαζομένων γενικά). Από τον συνολικό αριθμό των ακαδημαϊκών της Κινεζικής Ακαδημίας Εφαρμοσμένης Μηχανικής (Chinese Academy of Engineering) οι μισοί περίπου έχουν ολοκληρώσει τις σπουδές τους στο εξωτερικό και επέστρεψαν στην Κίνα μέσα στις τελευταίες δύο δεκαετίες.

Από το 2002, η εθνική στρατηγική για τη ανάπτυξη του τομέα της επιστήμης και της τεχνολογίας εξελίχθηκε τόσο ώστε ενώ πριν η χώρα ακολουθούσε τα βήματα άλλων χωρών, τεχνολογικά πιο ανεπτυγμένων, τώρα να βρίσκεται σε θέση να δημιουργήσει ανεξάρτητες καινοτομίες και τεχνολογικά βήματα αποκτώντας μια θέση στην κορυφή της παγκόσμιας επιστήμης και τεχνολογίας. Η σύγχρονη Κίνα αποτελεί προηγμένη δύναμη σε αρκετούς τομείς σε παγκόσμιο επίπεδο όσον αφορά τον επιστημονικό και τεχνολογικό της εκσυγχρονισμό. Μέχρι το 2020 η χώρα θα έχει οργανώσει ένα σχετικά πλήρες εθνικό σύστημα καινοτομίας, οι δαπάνες για την ανάπτυξη της επιστήμης για πειραματικούς και ερευνητικούς σκοπούς θα αναλογούν στο 3% του ΑΕΠ και η ανταγωνιστικότητα της Κίνας στον τομέα της έρευνας και τεχνολογίας θα έχει, σύμφωνα με τις προβλέψεις, θεαματική άνοδο.

4.2 Ζώνες προηγμένης τεχνολογίας:

Η Κίνα έχει δημιουργήσει χιλιάδες νέες και προηγμένες τεχνολογίας αναπτυξιακές ζώνες. Μέχρι το 2004 ιδρύθηκαν περισσότερες από 30,000 επιχειρήσεις προηγμένης τεχνολογίας σ' αυτές τις ζώνες, 20 από τις οποίες είχαν ετήσιες αξίες παραγωγής που ξεπέρασαν τα 10 δισεκατομμύρια γουάν, περισσότερες από 200 είχαν 5 δισεκατομμύρια γουάν και 3,000 είχαν γύρω στα 100 εκατομμύρια γουάν. Σ' αυτές τις ζώνες το ποσοστό ανάπτυξης διατηρείται στο επίπεδο του 60% ετησίως καθιστώντας τις συγκεκριμένες επιχειρήσεις ζωτικής σημασίας για την εθνική οικονομική ανάπτυξη.

Οι ιδιωτικές επιχειρήσεις έρευνας και τεχνολογίας έχουν επίσης επιφέρει μεγάλη πρόοδο, ορισμένες ομαδοποιούνται σημειώνοντας ετήσιες τιμές παραγωγής που κυμαίνονται από μερικές εκατοντάδες εκατομμύρια γουάν μέχρι αρκετά δισεκατομμύρια γουάν. Τα υψηλής τεχνολογίας προϊόντα τους υπολογίζονται για περισσότερο από το μισό της εγχώριας αγοράς γι' αυτού του είδους τα προϊόντα.

Η Εγκατάσταση βάσεων παραγωγής για νέα και υψηλής τεχνολογίας προϊόντα σε επιλεγμένες ζώνες βιομηχανικής ανάπτυξης αποτελεί σημαντικό μέρος του κυβερνητικού σχεδίου για την δημιουργία εμπορίου στους τομείς της έρευνας και τεχνολογίας. Οι πρώτες βάσεις εξαγωγής, επιλεγμένες για την ταχεία ανάπτυξη τους, τα πλούσια ταλέντα, τον εξαιρετικό εξοπλισμό και τις γρήγορα αναπτυσσόμενες εξαγωγές προϊόντων υψηλής τεχνολογίας περιλαμβάνουν το Επιστημονικό και Τεχνολογικό Πάρκο του Πεκίνου, βιομηχανικές ζώνες υψηλής τεχνολογίας στις περιοχές Tianjin, Shanghai, Heilongjiang, Jiangsu, Anhui, Shandong, Hubei, Guangdong, Shaanxi, Dalian, Xianmen, Qingdao και Shenzhen. Το Δέλτα του ποταμού Pearl, το Δέλτα του ποταμού Yangtze και η περιοχή Beijing-Tianjin διαθέτουν την μεγαλύτερη συγκέντρωση σε τέτοιου είδους βάσεις εξαγωγής, ώστε να έχουν κατά συνέπεια τη δυνατότητα να εξαγουν μεγάλους όγκους προϊόντων νέας και υψηλής τεχνολογίας, ποσότητας που αντιστοιχεί στο 80% επί του συνόλου των εθνικών εξαγωγών.

4.3 Επιστημονική και Τεχνολογική Δομή:

Το ερευνητικό σύστημα της Κίνας είναι αποτελεί ένα σύστημα συνεργασίας, που περιλαμβάνει την Κινεζική Ακαδημία Επιστημών (Chinese Academy of Science-CAS), σχολές ανώτερης εκμάθησης, βιομηχανικά τμήματα, τμήματα εθνικής ασφαλείας και τοπικά ινστιτούτα επιστημονικής έρευνας. Οι περισσότεροι από 160 εθνικοί

επιστημονικοί και ακαδημαϊκοί οργανισμοί είναι συνδεδεμένοι με την Ένωση της Κίνας για την Επιστήμη και την Τεχνολογία (China Association for Science and Technology), όπως επίσης και οι διακλαδώσεις τους σε μεγάλες ή μεσαίου μεγέθους πόλεις, οι οποίες καθίστανται σημαντικές δυνάμεις στην επιστημονική και τεχνολογική έρευνα.

Η Κινεζική Ακαδημία Επιστημών που εδρεύει στο Πεκίνο αποτελεί το ανώτερο ακαδημαϊκό ίδρυμα και ερευνητικό κέντρο φυσικών επιστημών. Τα ακαδημαϊκά τμήματά του περιλαμβάνουν μαθηματικά και φυσική, χημεία, γεωγραφία, βιολογία, τεχνολογικές επιστήμες ενώ διαθέτει 100 και πλέον ερευνητικά ινστιτούτα σε όλη την Κίνα. Στην Ακαδημία απασχολούνται 688 ακαδημαϊκοί και κατέχουν τον υψηλότερο ακαδημαϊκό τίτλο που αναγνωρίζει η κυβέρνηση στον τομέα της έρευνας και τεχνολογίας. Ο μέσος όρος ηλικίας των 58 ατόμων που εκλέχθηκαν το 2003 ήταν τα 58.86 χρόνια, ενώ αρκετοί δεν ξεπερνούν το τεσσαρακοστό έτος της ηλικίας τους. Η Κινεζική Ακαδημία Εφαρμοσμένης Μηχανικής (Chinese Academy of Engineering-CAE) είναι το υψηλότερα τιμητικό, συμβουλευτικό ίδρυμα της μηχανικής στον τομέα της επιστήμης και της τεχνολογίας, το οποίο διεξάγει στρατηγικές σπουδές για σημαντικά κρατικά ζητήματα που σχετίζονται με τη μηχανική, παρέχοντας συμβουλές για την λήψη αποφάσεων και παράλληλα, προωθώντας την ανάπτυξη της επιστήμης και της τεχνολογίας της εφαρμοσμένης μηχανικής. Στην ακαδημία απασχολούνται 663 ακαδημαϊκοί.

Ο ρόλος του Εθνικού Ιδρύματος Φυσικής Επιστήμης της Κίνας (National Natural Science Foundation of China-NSFC) εργάζεται για την υποστήριξη βασικής έρευνας και ορισμένων προγραμμάτων εφαρμοσμένης έρευνας χρησιμοποιώντας κυβερνητικά κονδύλια σύμφωνα με τις κατευθυντήριες αρχές του κράτους και τις αναπτυξιακές πολιτικές για την έρευνα και την τεχνολογία. Την τελευταία δεκαετία, το Εθνικό ίδρυμα Φυσικής Επιστήμης της Κίνας έχει επιδοτήσει χιλιάδες διαφορετικά ερευνητικά έργα και την έρευνα περίπου 60,000 επιστημόνων.

4.4 Εθνικά Προγράμματα για την Επιστήμη και την Τεχνολογία:

Από το 1980, η Κίνα έχει σχηματίσει μια σειρά από προγράμματα για την έρευνα και την ανάπτυξη της επιστήμης και της τεχνολογίας, έχοντας ως στρατηγικό στόχο την βελτίωση της κινεζικής ανταγωνιστικότητας στους συγκεκριμένους τομείς. Το Πρόγραμμα για την Έρευνα και Ανάπτυξη Βασικών Τεχνολογιών (Key Technologies Research and Development Program) το Πρόγραμμα 863 και το Πρόγραμμα 973

συμπληρώνουν το κύριο σώμα των κρατικών προγραμμάτων για την επιστήμη και την τεχνολογία. Τα προγράμματα «Spark» και «Torch» έχουν αποκτήσει ιδιαίτερη σημασία για την ενδυνάμωση της Κίνας σ' αυτόν τον τομέα.

4.5 Πρόγραμμα για την Έρευνα και Ανάπτυξη Βασικών Τεχνολογιών:

Το Πρόγραμμα για την Έρευνα και Ανάπτυξη Βασικών Τεχνολογιών, το οποίο παρουσιάστηκε το 1982, αποτέλεσε το μεγαλύτερο επιστημονικό και τεχνολογικό πρόγραμμα της Κίνας στον 20^ο αιώνα. Προσανατολισμένο προς την ανέγερση της εθνικής οικονομίας, στόχευε στην επίλυση κρίσιμων, σχετικών με την κατεύθυνση και περιεκτικών προβλημάτων στην εθνική οικονομία και την κοινωνική ανάπτυξη. Κάλυπτε τους τομείς της γεωργίας, ηλεκτρονικών πληροφοριών, ενέργειας, μεταφορών, υλικού, εκμετάλλευσης των πόρων, περιβαλλοντικής προστασίας, ιατρικής περίθαλψης και άλλων ακόμη τομέων. Απασχολώντας δεκάδες χιλιάδες ερευνητών σε περισσότερα από 1,000 ερευνητικά ινστιτούτα, το Πρόγραμμα για την Έρευνα και Ανάπτυξη Βασικών Τεχνολογιών έχει λάβει τα μεγαλύτερα κεφάλαια, έχει προσλάβει το μεγαλύτερο ανθρώπινο δυναμικό και έχει ασκήσει την μεγαλύτερη επίδραση που έχει ασκήσει οποιοδήποτε σχέδιο μέχρι σήμερα στην εθνική οικονομία.

4.6 Πρόγραμμα 863:

Τον Μάρτιο του 1986, το Εθνικό Πρόγραμμα Έρευνας και Ανάπτυξης Προηγμένης Τεχνολογίας (National Hi-tech Research and Development Program) ή αλλιώς Πρόγραμμα 863 παρουσιάστηκε μετά από εξουθενωτική εξέταση από επιστήμονες. Το πρόγραμμα συγκροτούνταν από 20 θέματα της βιολογίας, τη διαστημική πτήση, την πληροφόρηση, τα λέιζερ, τον αυτοματισμό, την ενέργεια, τα νέα υλικά και την ωκεανογραφία. Ο ρόλος της κυβέρνησης ήταν ρόλος μακροοικονομικού ελέγχου και υποστήριξης. Η γενική έρευνα αποφασίστηκε μετά από επιστημονική συζήτηση. Εφαρμόστηκαν συγκεκριμένα προγράμματα, τα οποία καθορίστηκαν από μια επιτροπή εμπειρογνομόνων, υπεύθυνων για την διατήρηση της ανάπτυξης της διεθνούς έρευνας, οι οποίοι έδιναν ετήσια αναφορά ο καθένας για τον τομέα του ώστε να θέσουν νέες κατευθύνσεις έρευνας. Ένα ακόμη χαρακτηριστικό γνώρισμα του προγράμματος ήταν ότι τα αποτελέσματά του μπορούν ταχύτατα να μπουν σε παραγωγή.

4.7 Πρόγραμμα 973:

Πρόκειται για ένα θεμελιώδες εθνικό πρόγραμμα που σχετίζεται με την ανάπτυξη της βασικής επιστημονικής έρευνας που παρουσιάσθηκε το 1998. Περιλαμβάνει κυρίως διεπιστημονική, εκτενή έρευνα σε σημαντικά επιστημονικά ζητήματα, κυρίως σε τομείς όπως η γεωργία, η ενέργεια, οι πληροφορίες, οι φυσικοί πόροι, η πληθυσμός, η υγεία και τα υλικά, παρέχοντας θεωρητική βάση και επιστημονικά θεμέλια για την επίλυση προβλημάτων. Το πρόγραμμα ενθαρρύνει εξέχοντες επιστήμονες να ερευνήσουν επιστήμες ξεχωριστής σημασίας και ζητήματα υψηλής τεχνολογίας σε τομείς που επιφέρουν μεγάλη κοινωνικοοικονομική ανάπτυξη. Βασικό στόχο αποτελεί η παροχή ισχυρής επιστημονικής και τεχνολογικής υποστήριξης τομέων ζωτικής σημασίας για την κοινωνικοοικονομική ανάπτυξη της Κίνας στον 21^ο αιώνα.

4.8 Πρόγραμμα «Torch»:

Το Πρόγραμμα «Torch» τέθηκε σε ισχύ τον Αύγουστο του 1988 και θεωρείται το σημαντικότερο βιομηχανικό πρόγραμμα υψηλής τεχνολογίας της Κίνας. Περιλαμβάνει α) την οργάνωση και την υλοποίηση μιας σειράς αναπτυξιακών προγραμμάτων για προϊόντα υψηλής τεχνολογίας που θα παρέχουν προηγμένα επίπεδα τεχνολογίας και αξιόλογα οικονομικά κέρδη από τις εγχώριες και ξένες αγορές, β) την εγκατάσταση υψηλής τεχνολογίας βιομηχανικών ζωνών σε όλη τη χώρα και γ) την αναζήτηση συστημάτων διαχείρισης και μηχανισμών λειτουργίας κατάλληλων για υψηλής τεχνολογίας βιομηχανική ανάπτυξη. Το πρόγραμμα εμπεριέχει κυρίως σχέδια νέων τεχνολογικών επιπέδων, όπως των νέων υλικών, της βιοτεχνολογίας, των ηλεκτρονικών πληροφοριών, της ενιαίας μηχανικής-ηλεκτρικής τεχνολογίας και της τεχνολογίας εξοικονόμησης ενέργειας.

4.9 Πρόγραμμα «Spark»:

Το Πρόγραμμα «Spark» ξεκίνησε το 1986 με στόχο την αναζωογόνηση της αγροτικής οικονομίας διαμέσου της ανάπτυξης και της διάδοσης της επιστήμης και της τεχνολογίας σε αγροτικές περιοχές ώστε να επέλθει βελτίωση του βιοτικού επιπέδου του πληθυσμού των αγροτικών περιοχών. Σήμερα υπάρχουν περισσότερα από 140,000 επιστημονικά και τεχνολογικά προγράμματα που πραγματοποιούνται στο 90% των αγροτικών περιοχών της Κίνας.

4.10 Διεθνής Συνεργασία στον τομέα της Επιστήμης και της Τεχνολογίας:

Η Κίνα έχει συνεργασθεί σε επιστημονικά και τεχνολογικά προγράμματα με 152 χώρες και περιοχές, έχει υπογράψει διακυβερνητικές συμφωνίες με 96 χώρες και έχει προσχωρήσει σε περισσότερους από 1,000 διεθνείς οργανισμούς συνεργασίας και οργάνωσης της επιστήμης και της τεχνολογίας. Μη κυβερνητικές διεθνείς συνεργασίες και ανταλλαγές έχουν επίσης λάβει χώρα. Η Ένωση Επιστημών και Τεχνολογίας Κίνας (China Association for Science and Technology) και θυγατρικοί της οργανισμοί έχουν γίνει μέλη σε 244 διεθνείς οργανισμούς έρευνας και τεχνολογίας. Σ' αυτούς τους οργανισμούς απασχολούνται 293 Κινέζοι επιστήμονες ως εκτελεστικοί διευθυντές, 281 σε κύριες θέσεις στις ειδικές επιτροπές των διεθνών οργανισμών, ενώ 253 επιστήμονες της Κινεζικής Ακαδημίας Επιστημών (CAS) διατηρούν θέσεις σε διεθνείς επιστημονικούς οργανισμούς. Το Ίδρυμα Φυσικής Επιστήμης της Κίνας (China Natural Science Foundation) έχει συνάψει συμφωνίες συνεργασίας και μνημόνια με αντίστοιχους οργανισμούς σε 36 χώρες.

Η Κίνα καθιέρωσε το βραβείο της Διεθνούς Επιστημονικής και Τεχνολογικής Συνεργασίας της Λαϊκής Δημοκρατίας της Κίνας, βραβείο το οποίο δημιουργήθηκε μετά από πρωτοβουλία του κινεζικού Κοινοβουλίου. Χορηγείται σε ξένους επιστήμονες, μηχανικούς και διευθυντές του τομέα της επιστήμης και της τεχνολογίας ή οργανισμούς όπου έχουν συνεισφέρει σημαντικά στην εξέλιξη των διμερών ή πολυμερών σχέσεων της Κίνας στον συγκεκριμένο τομέα. Μέχρι το τέλος του 2004, 35 ξένοι επιστήμονες είχαν κερδίσει αυτό το βραβείο¹³⁶.

4.11 Βιομηχανία της πληροφόρησης:

Η βιομηχανία της πληροφόρησης έχει καταστεί οικονομικό στήριγμα για την Κίνα. Το 2004 χρίσθηκε τρίτη βιομηχανία στον κόσμο, αποδίδοντας 950 δισεκατομμύρια γουάν. Η αξία της παραγωγής, οι πωλήσεις και τα κέρδη από την κατασκευή ηλεκτρονικών και τηλεπικοινωνιακών συστημάτων ξεπέρασαν την απόδοση παραδοσιακών βιομηχανιών βοηθώντας καίρια στην εθνική οικονομική ανάκαμψη της Κίνας.

Ως το 2004 η Κίνα κατείχε 74,429 MB ευρυζωνικότητας*, 600,000 ιστοσελίδες, 430,000 κωδικοποιημένα ονόματα τομέων*, 41.6 εκατομμύρια υπολογιστές με πρόσβαση στο

¹³⁶ http://english.gov.cn/2006-02/09/content_184144.htm (επίσημη ιστοσελίδα της Κυβέρνησης της Λαϊκής Δημοκρατίας της Κίνας).

ιντερνέτ και περισσότερους από 94 εκατομμύρια χρήστες του διαδικτύου, κατέχοντας τη δεύτερη θέση στον κόσμο. Στις υπηρεσίες που παρέχει το διαδίκτυο συγκαταλέγονται η εκπαίδευση, οι πληρωμές μέσω on-line συστημάτων, το ηλεκτρονικό εμπόριο, η διαδικτυακές διαφημίσεις, η ενημέρωση, η ανάρτηση video και οι υπηρεσίες ηλεκτρονικού ταχυδρομείου, η χρήση του τηλεφώνου και η αποστολή μηνυμάτων SMS μέσω διαδικτύου καθώς και διάφορων ειδών παιχνίδια.

Η χρήση του ταχυδρομείου και οι τηλεπικοινωνίες καθίστανται σημαντικά στοιχεία της βιομηχανίας της πληροφόρησης. Μετά από δεκαετίες προσπάθειας για την κατασκευή και την ανάπτυξή του, δημιουργήθηκε ένα εθνικό δίκτυο ηλεκτρονικού ταχυδρομείου, έχοντας το Πεκίνο και άλλες μεγάλες πόλεις ως τα κέντρα του, συνδέοντας όλες τις αστικές και τις αγροτικές πόλεις. Όσον αφορά στην κατασκευή του δικτύου τηλεπικοινωνιών, σήμερα λειτουργεί ένα στοιχειώδες δίκτυο αναμετάδοσης με μεγάλη δυνατότητα και υψηλή ταχύτητα. Καλύπτει όλη τη χώρα, κυρίως με καλώδια οπτικών ινών, που υποστηρίζονται από δορυφορικά συστήματα και ψηφιακά συστήματα μικροκυμάτων. Η Κίνα έχει καταφέρει να συνδεθεί με το 90% και πλέον της επικράτειάς της. Η Κίνα έχει συμμετάσχει στην κατασκευή καλωδίων που συνδέουν τη χώρα με περιοχές του εξωτερικού δια του εδάφους ή της θαλάσσης. Ενδεικτικά αναφέρεται η σύνδεση Κίνας-Ιαπωνίας, Κίνας-Νότιας Κορέας, Ασίας-Ευρώπης δια θαλάσσης και Ασίας-Ευρώπης και Ασίας-Ρωσίας δια του εδάφους. Μέχρι στιγμής η Κίνα έχει συνάψει επιχειρηματικές σχέσεις για τηλεπικοινωνιακά συστήματα με περισσότερες από 200 χώρες και περιοχές του κόσμου.

Μέχρι το τέλος του 2004 η Κίνα είχε 647.26 εκατομμύρια συνδρομητές τηλεφώνων, 312.44 εκατομμύρια γραμμές σταθερών τηλεφώνων και 334.82 εκατομμύρια συνδρομητές της κινητής τηλεφωνίας, καταλαμβάνοντας τη δεύτερη θέση σε παγκόσμια κλίμακα. Όλες οι πόλεις είχαν προγραμματισμένα τηλεφωνικά κέντρα και τηλέφωνα που αντιστοιχούν στο 99.8% της επικράτειας. Υπήρχαν 8.7 εκατομμύρια κυκλώματα, όλα τους αυτοματοποιημένα, για λειτουργία επί μακρών αποστάσεων. Η Κίνα ξεκίνησε την λειτουργία των κινητών τηλεπικοινωνιών το 1987 και το δίκτυο κινητής τηλεφωνίας καλύπτει σήμερα όλες τις μεγάλες και μικρομεσαίες πόλεις και περισσότερες από 2,800 μικρές πόλεις. Η υπηρεσία διεθνούς roaming* διατίθεται σε περισσότερες από 150 χώρες και περιοχές παγκοσμίως.

Το δίκτυο τηλεπικοινωνιών δημόσιων δεδομένων έχει εξελιχθεί, με την προσθήκη δικτύου ανταλλαγής ομαδικών στοιχείων, δικτύου ψηφιακών στοιχείων, διαδικτύου, δικτύου πολυμέσων και δικτύου αναμετάδοσης, καλύπτοντας πάνω από το 90% των

κινεζικών πόλεων, αποτελώντας ένα από τα μεγαλύτερα δίκτυα τηλεπικοινωνιών. Τα δίκτυα ραδιοφώνου και τηλεόρασης συνεχίζουν να αναπτύσσονται με ταχύτατους ρυθμούς και ο αριθμός των χρηστών ξεπέρασε τα 200 εκατομμύρια το 2005, όταν όλα σχεδόν τα χωριά της Κίνας απέκτησαν πρόσβαση σε ραδιοφωνικές και τηλεοπτικές αναμεταδόσεις¹³⁷.

4.12 Διαστημική Τεχνολογία:

Η Κίνα αποτελεί την πέμπτη χώρα που κατασκεύασε και εκτόξευσε τον δικό της δορυφόρο και Τρίτη, πίσω από τις Ηνωμένες Πολιτείες και τη Ρωσία, στην απόκτηση τεχνολογίας αποκατάστασης δορυφόρου και επομένως βρίσκεται στις πρώτες θέσεις σε πολλά σημαντικά τεχνολογικά πεδία, στα οποία συμπεριλαμβάνεται η αποκατάσταση δορυφόρου, η μεταφορά πολλαπλών δορυφόρων σε έναν πύραυλο, η επιστήμη των πυραύλων και η εκτόξευση, η δοκιμή και ο έλεγχος των δορυφόρων στατικής τροχιάς. Μεγάλες επιτυχίες έχουν σημειωθεί στην τηλεπισκόπηση και τις επικοινωνίες μέσω δορυφόρων και σε επανδρωμένα πειράματα στο διάστημα.

α) Επανδρωμένα διαστημικά σκάφη: Στις 15 και 16 Οκτωβρίου 2003 σημειώθηκε η επιτυχής εκτόξευση και ανάκτηση του πρώτου επανδρωμένου διαστημικού σκάφους «Shenzhou V», κατασκευασμένου εξολοκλήρου από την Κίνα στο Κέντρο Εκτοξεύσεων Δορυφόρων της περιοχής Jiuquan (Jiuquan Satellite Launch Center). Προηγήθηκαν αυτής της αποστολής τέσσερις μη επανδρωμένες επιχειρήσεις που έλαβαν χώρα από τον Νοέμβριο του 1999 ως το Δεκέμβριο του 2002¹³⁸. Το διαστημόπλοιο «Shenzhou V» πραγματοποίησε την επιτυχή μεταφορά του πρώτου Κινέζου ταϊκοναύτη προς και από το διάστημα, ανάγοντας την Κίνα στην τρίτη χώρα που απέκτησε τις τεχνολογικές δυνατότητες που απαιτούσε αυτή η αποστολή. Στις 12-17 Οκτωβρίου του 2005 το διαστημόπλοιο «Shenzhou VI» πραγματοποίησε επιτυχώς διαστημική πτήση πέντε ημερών, μεταφέροντας δυο ταϊκοναύτες. Αυτή ήταν η πρώτη φορά που η Κίνα είχε άτομα που συμμετείχαν σε πειράματα στο διάστημα, μια ακόμη μεγάλη επιτυχία στην σφαίρα των επανδρωμένων διαστημικών πτήσεων¹³⁹. Τον Σεπτέμβριο του 2008 πραγματοποιήθηκε η εκτόξευση του διαστημοπλοίου «Shenzhou VII», στο οποίο

¹³⁷ http://english.gov.cn/2006-02/09/content_184020.htm (επίσημη ιστοσελίδα της Κυβέρνησης της Λαϊκής Δημοκρατίας της Κίνας.

¹³⁸ http://english.gov.cn/2006-02/09/content_184006.htm (επίσημη ιστοσελίδα της Κυβέρνησης της Λαϊκής Δημοκρατίας της Κίνας.

¹³⁹ Σύμφωνα με τα στοιχεία της Λευκής Βίβλου για τις Διαστημικές Δραστηριότητες της Κίνας (China's Space Activities in 2006), σελ.3.

επέβαιναν τρεις ταϊκοναύτες. Κατά τη διάρκεια αυτής της αποστολής πραγματοποιήθηκε και ο πρώτος διαστημικός περίπατος της χώρας, πράξη απαραίτητη έτσι ώστε να αναπτυχθεί η τεχνολογία σύνδεσης δύο διαστημοπλοίων που καθίσταται για την Κίνα ο πρόδρομος της κατασκευής του πρώτου της διαστημικού σταθμού¹⁴⁰.

β) Δορυφόροι: Από την επιτυχή εκτόξευση του πρώτου κινεζικού δορυφόρου («Dongfanghong No1¹⁴¹») τον Απρίλιο του 1970 έως το τέλος του 2000 η Κίνα κατόρθωσε να εκτοξεύσει 75 δορυφόρους, 48 εκ των οποίων κατασκευάστηκαν στην χώρα, και 27 εμπορικών δορυφόρων για ξένους αγοραστές. Κατά τη διάρκεια του 10^{ου} πενταετούς σχεδίου (περίοδος 2001-2005) εκτοξεύθηκαν είκοσι δύο διαφορετικοί τύποι δορυφόρων, όπως για παράδειγμα τηλεπικοινωνιών και αναμετάδοσης, πλοήγησης, μετεωρολογικοί, εύρεσης πόρων και επιστημονικής και τεχνολογικής έρευνας του διαστήματος, αντιστοιχώντας στο μισό από όλους τους δορυφόρους που εκτοξεύθηκαν τα προηγούμενα 30 χρόνια. Η λίστα συμπληρώνεται με την σειρά δορυφόρων για την χαρτογράφηση των ωκεανών. Η Κίνα επιταχύνει το σχέδιο εγκατάστασης ενός αστερισμού που θα αποτελείται από μικρούς δορυφόρους για περιβαλλοντικό έλεγχο και πρόληψη καταστροφών. Η έρευνα και η κατασκευή νέων δορυφόρων υψηλών επιδόσεων έχει στεφθεί με επιτυχία, ενώ πολλοί δορυφόροι που έχουν τεθεί σε ισχύ έχουν ομαλή λειτουργία. Οι δορυφόροι Fengyun I και Fengyun II¹⁴² έχουν μπει στην λίστα των διεθνών δορυφόρων για μετεωρολογικές υπηρεσίες από τον Παγκόσμιο Οργανισμό Μετεωρολογίας¹⁴³. Σημαντικές καινοτομίες έχουν συντελεσθεί στην έρευνα και την κατασκευή δορυφόρων τηλεπικοινωνιών και αναμετάδοσης μεγάλης χωρητικότητας ενώ πρόοδος έχει σημειωθεί στην έρευνα, κατασκευή και χρήση μικρών δορυφόρων¹⁴⁴. Θα πρέπει επίσης να σημειωθεί ότι η Κίνα έχει προβεί σε δοκιμή βαλλιστικού πυραύλου μεσαίου βεληνεκούς κατά παλαιού μετεωρολογικού δορυφόρου που βρισκόταν στο διάστημα, προκαλώντας, όπως θα ήταν αναμενόμενο ποικίλες αντιδράσεις. Επισήμως η Κίνα δεν έχει επιβεβαιώσει αυτή τη δοκιμή, όμως δεν είναι η πρώτη φορά που δορυφόρος επιλέγεται ως στόχος για την δοκιμή στρατιωτικών εξοπλισμών. Είναι γνωστές οι δοκιμές που έχουν πραγματοποιήσει οι Ηνωμένες Πολιτείες Αμερικής, θέτοντας ως στόχους τους τηλεπικοινωνιακούς δορυφόρους.

¹⁴⁰ Βλέπε και δ) σταθμοί εκτόξευσης διαστημικών σκαφών.

¹⁴¹ Ανήκει στη σειρά των δορυφόρων τηλεπικοινωνιών και αναμετάδοσης (“DFH”-Dongfanghong or the East is Red).

¹⁴² Αποτελούν μετεωρολογικούς δορυφόρους (“FY”-Fengyun or Wind and Cloud).

¹⁴³ World Meteorological Organization.

¹⁴⁴ Σύμφωνα με τα στοιχεία της Λευκής Βίβλου για τις Διαστημικές Δραστηριότητες της Κίνας (China’s Space Activities in 2006) που εξέδωσε η Εθνική Διαστημική Διεύθυνση Κίνας (China National Space Administration), σελ.2.

Εξάλλου, ο πρώτος τηλεπικοινωνιακός δορυφόρος (Telstar 1) καταστράφηκε από τις ΗΠΑ, κατά την επιχείρηση πυρηνικής δοκιμής¹⁴⁵.

γ) Πύραυλοι με δυνατότητα εκτέλεσης μεταφορών: Η Κίνα έχει κατασκευάσει 12 μοντέλα πυραύλων μεταφοράς της σειράς «Long March»* και διαθέτει την δυνατότητα να θέσει δορυφόρους και διαστημικά σκάφη σε τροχιά γύρω από τη γη, σε γεωστατική τροχιά και σε τροχιά σε συγχρονισμό με τον Ήλιο. Το ποσοστό επιτυχιών εκτοξεύσεων υπερβαίνει το 90%. Στο διάστημα μεταξύ Οκτωβρίου του 1996 και του τέλους του 2005 οι πύραυλοι «Long March» πραγματοποίησαν 46 επιτυχείς εκτοξεύσεις. Σημαντικές καινοτομίες έχουν επιτευχθεί στην τεχνολογία πυραύλων νέας γενιάς. Η κατασκευή προωθητικών μηχανών χωρητικότητας 120 τόνων υγρού οξυγόνου-κηροζίνης και προωθητικών μηχανών χωρητικότητας 50 τόνων υδρογόνου-οξυγόνου προχωρά ομαλά.

δ) Σταθμοί εκτόξευσης διαστημικών σκαφών: Η κατασκευή τριών διαστημικών κέντρων στις περιοχές Jiuzhou, Xichang και Taiyuan έχει παρουσιάσει μεγάλη πρόοδο, ενώ οι δοκιμές και οι δυνατότητες εκτόξευσης έχουν βελτιωθεί σημαντικά. Διαστημόπλοια διαφόρων ειδών, δορυφόροι, μη επανδρωμένα διαστημικά σκάφη που διεξάγουν πειράματα και επανδρωμένα διαστημόπλοια έχουν εκτοξευθεί πολλές φορές με επιτυχία από τους σταθμούς εκτόξευσης. Η Κίνα ετοιμάζει την κατασκευή και τέταρτου διαστημικού κέντρου στην περιοχή του νησιού Χαϊνάν. Από το διαστημικό κέντρο του Χαϊνάν θα εκτοξεύεται από το 2013 ο νέος πύραυλος «Long March V», ικανός να μεταφέρει φορτία έως και 25 τόνων, ο οποίος περιλαμβάνει εξέδρες εκτόξευσης και κέντρο ελέγχου των αποστολών. Ο «Long March V» προγραμματίζεται να χρησιμοποιηθεί για ρομποτική αποστολή προσελήνωσης γύρω στο 2013 και επανδρωμένη αποστολή στο φεγγάρι γύρω στο 2017. Μέσα στα επόμενα σχέδια βρίσκεται η κατασκευή διαστημικού σταθμού σε τροχιά μέχρι το 2020¹⁴⁶, που θα καταστεί εργαστήριο μικρής κλίμακας βάρους 20 τόνων και θα αποτελέσει το τρίτο στάδιο του σημερινού επανδρωμένου διαστημικού προγράμματος της χώρας. Τέλος, η Κίνα έχει εκφράσει ενδιαφέρον να συμμετάσχει κι αυτή στον ISS (Διεθνή Διαστημικό Σταθμό) αλλά μέχρι στιγμής δεν έχει επιτευχθεί κάποια συμφωνία¹⁴⁷ (αυτό είναι κι ο κύριος λόγος που προωθεί τον δικό της διαστημικό σταθμό).

¹⁴⁵ Saswato R. Das, Scientific American, “How the U.S. Accidentally Nuked Its Own Communications Satellite”.

¹⁴⁶ www.kathimerini.gr.

¹⁴⁷ Βασική τροχοπέδη καθίστανται οι αμφιβολίες που εκφράζονται από την πλευρά των Ηνωμένων Πολιτειών για συνεργασία με μια χώρα με κομμουνιστικό καθεστώς.

ε) Τηλεμετρία, τοποθέτηση σε τροχιά και έλεγχος¹⁴⁸: Οι συνολικές επιδόσεις της χώρας στον συγκεκριμένο τομέα έχουν βελτιωθεί και διευρυνθεί. Έχουν παρέχει υποστήριξη σε δορυφόρους που βρίσκονται σε διαφορετικές τροχιές και βοήθεια σε μη επανδρωμένα διαστημικά σκάφη που διεξάγουν πειράματα κατά την διάρκεια της εκτόξευσης, της τοποθέτησης σε τροχιά, της επιστροφής και της προσγείωσης.

στ) Εξερεύνηση του διαστήματος: Έχουν διεξαχθεί προηγμένες μελέτες και εργασίες εφαρμοσμένης μηχανικής για το κινεζικό πρόγραμμα της προσσελήνωσης, σημειώνοντας σημαντική πρόοδο σ' αυτόν τον τομέα.

4.13 Οι Δραστηριότητες της Κίνας στο Διάστημα:

Οι στόχοι¹⁴⁹ του προγράμματος της Κίνας για το διάστημα είναι:

- α) να εξερευνήσει το διάστημα και να ενισχύσει την κατανόηση της γης και του σύμπαντος,
- β) να χρησιμοποιήσει το διάστημα για ειρηνικούς σκοπούς, προωθώντας τον ανθρώπινο πολιτισμό και την κοινωνική πρόοδο προς όφελος όλης της ανθρωπότητας,
- γ) να ικανοποιήσει τις απαιτήσεις της οικονομικής ανάπτυξης, του επιστημονικού και τεχνολογικού εκσυγχρονισμού, της εθνικής ασφάλειας και της κοινωνικής προόδου και
- δ) να αυξήσει την επιστημονική ποιότητα της Κίνας, να προστατέψει τα εθνικά συμφέροντα και δικαιώματα της χώρας και να ενισχύσει συνολικά την εθνική ισχύ.

Οι αρχές της ανάπτυξης της διαστημικής βιομηχανίας της Κίνας είναι οι ακόλουθες:

- α) να διατηρήσει και να υπηρετήσει τη στρατηγική ανάπτυξης της χώρας, να ικανοποιήσει τις ανάγκες του κράτους και να εκφράσει τη θέλησή του. Η Κίνα θεωρεί την ανάπτυξη της διαστημικής βιομηχανίας ως έναν στρατηγικό τρόπο να βελτιώσει την ισχύ της σε οικονομικό, επιστημονικό, τεχνολογικό και αμυντικό επίπεδο, όπως επίσης ως μια δύναμη που θα αναζωογονήσει τη χώρα. Δεδομένου ότι η διαστημική βιομηχανία αποτελεί ένα βασικό τμήμα της κινεζικής στρατηγικής για την εθνική ανάπτυξη, η Κίνα αναμένεται να διατηρήσει μακροχρόνια και σταθερή εξέλιξη σ' αυτόν τον τομέα.
- β) να υποστηρίξει μια ανεξάρτητη πολιτική που θα στηρίζεται στην ίδια τη χώρα, σημειώνοντας καινοτομίες και πραγματοποιώντας μια ανεξάρτητη ανάπτυξη. Η Κίνα ισχυρίζεται ότι βασιζόταν εξολοκλήρου στις δυνάμεις της όταν οργάνωνε την

¹⁴⁸ TT&C: Telemetry, Tracking and Command.

¹⁴⁹ Εθνικής Υπηρεσίας Διαστήματος της Κίνας, China National Space Administration.

διαστημική της βιομηχανία. Επομένως η αύξηση της δυνατότητας ανεξάρτητων καινοτομιών καθίσταται στρατηγική βάση για την ανάπτυξη της διαστημικής βιομηχανίας.

γ) να διατηρήσει εκτενή, συντονισμένη και βιώσιμη ανάπτυξη και να οδηγήσει στο προσκήνιο τις λειτουργίες της διαστημικής επιστήμης και τεχνολογίας, προωθώντας μ' αυτόν τον τρόπο και διατηρώντας τον επιστημονικό και τεχνολογικό τομέα της χώρας καθώς επίσης και την οικονομική και κοινωνική πρόοδο. Η Κίνα θα ενισχύσει τον στρατηγικό της προγραμματισμό, σχεδιάζοντας νόρμες για την ανάπτυξη της διαστημικής επιστήμης και τεχνολογίας. Παράλληλα θα προστατεύσει το περιβάλλον του διαστήματος και θα χρησιμοποιήσει τους φυσικούς πόρους του διαστήματος με λογικό τρόπο.

δ) να εμείνει στην πολιτική του ανοίγματος προς τον υπόλοιπο κόσμο και να δεσμευθεί με διεθνείς διαστημικές ανταλλαγές και συνεργασίες¹⁵⁰. Η Κίνα υποστηρίζει όλες τις δραστηριότητες που περιλαμβάνουν την χρήση του διαστήματος για ειρηνικούς σκοπούς. Θα επεκτείνει τις ανταλλαγές και τη συνεργασία με άλλες χώρες σ' αυτόν τον τομέα, βασιζόμενη στις αρχές της αμοιβαιότητας, των κοινών συμφερόντων, της χρήσης του διαστήματος για ειρηνικούς σκοπούς και την κοινή ανάπτυξη.

4.14 Επιστήμη του διαστήματος:

Εξερεύνηση του διαστήματος: Σε συνεργασία με τον Ευρωπαϊκό Οργανισμό Διαστήματος (European Space Agency-ESA) η Κίνα¹⁵¹, πραγματοποίησε το διαστημικό πρόγραμμα εξερεύνησης του διαστήματος μέσω του δορυφόρου «Double Star»¹⁵². Μαζί με τους τέσσερις διαστημικούς δορυφόρους του Ευρωπαϊκού Οργανισμού Διαστήματος, οι κινεζικοί δορυφόροι ολοκλήρωσαν την πρώτη συνδυασμένη και συγχρονισμένη εξερεύνηση του διαστήματος, συλλέγοντας σημαντικά στοιχεία. Παράλληλα, διεξάγεται προηγμένη έρευνα στην εξερεύνηση της Σελήνης και των ηλιακών συστημάτων.

¹⁵⁰ Η Κίνα έχει αναπτύξει συνεργασία με την Ρωσία και την Ευρωπαϊκή Ένωση σε θέματα διαστημικής τεχνολογίας.

¹⁵¹ μέσω της Εθνικής Υπηρεσίας Διαστήματος της Κίνας (.China National Space Administration (CNSA)).

¹⁵² Αποτελεί την πρώτη κοινή διαστημική αποστολή που πραγματοποίησε η Κίνα για την εξερεύνηση της μαγνητόσφαιρας της Γης. Αποτελείται από δύο δορυφόρους, τον δορυφόρο Ισημερινού (TC-1) και τον πολικό δορυφόρο (TC-2). Το πρόγραμμα ακολουθεί τα βήματα της αποστολής Cluster του ESA, μελετώντας τα αποτελέσματα του Ήλιου στο περιβάλλον της Γης. Μετά από μια ονομαστική αποστολή ενός έτους (από την έναρξη του TC-2 τον Ιούλιο του 2004), η αποστολή Double Star παρατάθηκε δύο φορές από τους δύο οργανισμούς μέχρι το τέλος του Σεπτεμβρίου 2007. (Πηγή: European Space Agency).

Επιστημονικά προγράμματα μικροβαρύτητας και αστρονομική παρατήρηση του διαστήματος: Η Κίνα έχει πραγματοποιήσει πολλών ειδών πειραματικές έρευνες, σε τομείς όπως η επιστήμη για τη διαστημική διαβίωση, η επιστήμη για τα διαστημικά υλικά, η επιστήμη για τη μικροβαρύτητα, χρησιμοποιώντας τα διαστημικά σκάφη «Shenzhou» και ανακτήσιμους δορυφόρους. Έχει επίσης διεξάγει πειραματικές δοκιμές μεταλλαγμένης αναπαραγωγής καλλιέργειας και υψηλής ισχύος αστρονομική παρατήρηση του διαστήματος, επιτυγχάνοντας σημαντικά αποτελέσματα.

Έρευνα του διαστημικού περιβάλλοντος: Η Κίνα έχει διεξάγει έρευνα για τον έλεγχο και την πρόγνωση του διαστημικού περιβάλλοντος και σημείωσε σημαντική πρόοδο στην παρατήρηση, την μείωση και την πρόγνωση των διαστημικών σκουπιδιών. Σήμερα έχει τη δυνατότητα να «διαβάζει» το διαστημικό περιβάλλον σε δοκιμαστική φάση.

4.15 Αποτίμηση - Συμπεράσματα:

«Το να επικεντρώνεσαι μόνο στην τεχνολογία και να αγνοείς τον ανθρώπινο παράγοντα αποτελεί εγγύηση για την αποτυχία και την απογοήτευση¹⁵³.» Norman Coombs, ομότιμος καθηγητής Rochester Institute of Technology.

Ο ρόλος της επιστήμης και της τεχνολογίας στον τομέα των διεθνών σχέσεων είναι καθοριστικός, δεδομένου ότι επηρεάζει τόσο την οικονομική, όσο και την στρατιωτική ισχύ των κρατών¹⁵⁴. Ιδιαίτερα όσον αφορά στο στρατιωτικό σκέλος μιας χώρας αλλά και στην ανάπτυξη της πληροφορίας και της επικοινωνίας, η τεχνολογία καθίσταται περισσότερο από απαραίτητη για την ανταγωνιστικότητα αυτής. Παράλληλα, ο εκσυγχρονισμός της στρατιωτικής ισχύος επιδρά καταλυτικά στην ισορροπία δυνάμεων μέσα στο διεθνές σύστημα. Τα κράτη, επιδιώκουν την μεγιστοποίηση της ισχύος τους, εφαρμόζοντας νέες μορφές τεχνολογίας και τεχνογνωσίας στην οικονομική και στρατιωτική τους πολιτική. Η ανάπτυξη αυτών των τεχνολογιών βαραίνει καταλυτικά το οικονομικό και στρατιωτικό πρόγραμμα των χωρών, καθώς επιτάσσει την επένδυση μεγάλων χρηματικών κονδυλίων αλλά και εξειδικευμένου ανθρώπινου δυναμικού προς αυτή την κατεύθυνση.

¹⁵³ Norman Coombs, «Enabling Technologies, New Patrons, New Challenges», 1999.

¹⁵⁴ Αθανάσιος Πλατιάς, 1995, ό.π., σελ. 89.

Η εποχή της πληροφορίας¹⁵⁵, την οποία διανύουμε, καθορίστηκε σε μεγάλο βαθμό από την ψηφιακή επανάσταση και την υιοθέτηση του διαδικτύου, ως του πλέον ενδεδειγμένου μέσου για την επιτάχυνση της ροής των πληροφοριών. Ο αριθμός των καινοτομιών που εισήγαγε η εποχή της πληροφορίας είναι τεράστιος (υπολογιστές, ηλεκτρονικό ταχυδρομείο, παγκόσμιος ιστός, κινητή τηλεφωνία, ευρυζωνική πρόσβαση στο διαδίκτυο, GPS, δορυφορικό ραδιοφωνικό σήμα, Bluetooth κ.ο.κ.). Η σημαντικότερη όμως καινοτομία της εποχής της πληροφορίας είναι ότι κατόρθωσε να απαλλάξει την διάδοση των πληροφοριών από τους γεωγραφικούς και χρονικούς περιορισμούς του παρελθόντος.

Ωστόσο, η επίδραση της επιστήμης και της τεχνολογίας στον τομέα των διεθνών σχέσεων δεν περιορίζεται μόνο εκεί. Όπως έχει ήδη αναφερθεί, η εφαρμογή νέων τεχνολογιών προσβλέπει στην αναδιοργάνωση των ενόπλων δυνάμεων μιας χώρας. Οι νέες τεχνολογίες δραστηριοποιούνται στον τομέα της ασφάλειας¹⁵⁶, μέσα σ' ένα άναρχο και ανταγωνιστικό περιβάλλον, επιχειρώντας να εγκαταστήσουν ένα σύγχρονο επιστημονικό, τεχνολογικό και βιομηχανικό σύστημα για την άμυνα, το οποίο να εξυπηρετεί τόσο τις στρατιωτικές όσο και τις πολιτικές ανάγκες κάθε χώρας. Ταυτόχρονα, επιδιώκουν την ενίσχυση των δυνατοτήτων εξεύρεσης καινοτομιών στα οπτικά συστήματα και τους εξοπλισμούς έρευνας και ανάπτυξης, με τη χρήση της ατομικής ενέργειας αλλά και της επιστήμης της βιολογίας και της χημείας γι' αυτούς τους σκοπούς.

Η πορεία όμως στις καινοτομίες των νέων τεχνολογιών δεν σταματά σε επίγεια κλίμακα. Η επιστήμη του διαστήματος αποτελεί την μεγαλύτερη επανάσταση των περασμένων δεκαετιών στον τομέα της επιστήμης και της τεχνολογίας. Η εκτόξευση δορυφόρων, που τοποθετούνται σε τροχιά γύρω από τη γη, για τηλεπικοινωνιακούς, επιστημονικούς (π.χ. μετεωρολογικοί δορυφόροι) αλλά και στρατιωτικούς (π.χ. κατασκοπευτικοί δορυφόροι) σκοπούς καθώς και η αποστολή επανδρωμένων ή μη επανδρωμένων διαστημικών σκαφών με σκοπό την εξερεύνηση του διαστήματος αποτελούν τομές καθοριστικής σημασίας για το μέλλον όχι μόνο του διεθνούς συστήματος αλλά και της ίδιας της ανθρωπότητας.

¹⁵⁵ Γνωστή και ως εποχή των υπολογιστών. Η εποχή χαρακτηρίζεται από την δυνατότητα των ανθρώπων να ανταλλάσσουν και να μεταφέρουν πληροφορίες ελεύθερα και να έχουν άμεση πρόσβαση σε γνώσεις που θα ήταν δύσκολο ή αδύνατο να βρεθούν στο παρελθόν.

¹⁵⁶ Βλ. Philip Taylor, «Πόλεμος και Διεθνείς Σχέσεις στην Εποχή της Πληροφορίας», 2004.

Η Κίνα, όπως σημειώθηκε ανωτέρω, διένυσε ένα μεγάλο μέρος της σύγχρονης ζωής της μακριά από τις σύγχρονες επιστήμες και τις τεχνολογίες. Ως τις αρχές του 20^{ου} αιώνα, επηρεασμένη από την εσωστρέφεια και ξеноφοβία της, είχε περιορισθεί στην χρήση πρωτόγονων, για την εποχή, μέσων. Μολαταύτα, έναν αιώνα αργότερα, το χάσμα ανάμεσα στην έλλειψη τεχνολογικών υποδομών της Κίνας και στη χρήση υψηλών τεχνολογιών στις ανεπτυγμένες χώρες του δυτικού κόσμου έχει ουσιαστικά συρρικνωθεί. Η Κίνα δημιούργησε χιλιάδες νέες και προηγμένης τεχνολογίας αναπτυξιακές ζώνες, εκσυγχρονίζοντας τους τομείς της γεωργίας, της βιομηχανίας αλλά και του στρατιωτικού της σκέλους. Το ερευνητικό της σύστημα αναπτύσσεται στα πρότυπα των δυτικών χωρών, ενώ παράλληλα έχει διαμορφώσει εθνικά προγράμματα για την επιστήμη και την τεχνολογία καθώς και προγράμματα για τη έρευνα και την ανάπτυξη βασικών τεχνολογιών (π.χ. πρόγραμμα 863, πρόγραμμα 973, πρόγραμμα «Torch», πρόγραμμα «Spark» κ.α.).

Στον τομέα της διεθνούς συνεργασίας σε θέματα επιστήμης και τεχνολογίας, η Κίνα έχει αναπτύξει συνεργασία με περισσότερες από 150 χώρες και περιοχές, έχει υπογράψει διακυβερνητικές συμφωνίες και έχει προσχωρήσει σε πάνω από χίλιους διεθνείς οργανισμούς συνεργασίας και οργάνωσης της επιστήμης και της τεχνολογίας.

Στον τομέα της πληροφόρησης, έχει χριστεί ως η τρίτη χώρα στον κόσμο για τη βιομηχανία της πληροφόρησης, με απόδοση 950 δις γουάν, έχει μεγιστοποιήσει τις δυνατότητες ευρυζωνικότητας της, έχει εκσυγχρονίσει τις υπηρεσίες που παρέχει το διαδίκτυο ενώ στον τομέα του δικτύου τηλεπικοινωνιών, έχει κατασκευάσει ένα δίκτυο αναμετάδοσης με μεγάλη δυνατότητα και υψηλή ταχύτητα, το οποίο καλύπτει ολόκληρη τη χώρα.

Όσον αφορά στη διαστημική τεχνολογία, η Κίνα αποτελεί την πέμπτη χώρα που κατασκεύασε και εκτόξευσε τον δικό της δορυφόρο και την τρίτη, μετά τις Ηνωμένες Πολιτείες Αμερικής και τη Ρωσία, στην απόκτηση τεχνολογίας αποκατάστασης δορυφόρου. Επίσης, έχει αποστείλει με επιτυχία στο διάστημα επανδρωμένα και μη επανδρωμένα διαστημικά σκάφη για ερευνητικούς σκοπούς και έχει συνεργασθεί τόσο με τον Ευρωπαϊκό Οργανισμό διαστήματος όσο και με τη Ρωσία, σε προγράμματα εξερεύνησης του διαστήματος.

Το συμπέρασμα που εξάγεται, με βάση τη μεγάλη κινητικότητα της Κίνας στον τομέα της έρευνας και της τεχνολογίας, είναι ότι η χώρα επιδιώκει να εφαρμόσει την χρήση των νέων τεχνολογιών για τον εκσυγχρονισμό τόσο του οικονομικού όσο και του

στρατιωτικού σκέλους αυτής. Παρότι έχασε πολύτιμο χρόνο επιλέγοντας να μην ακούσει τις επιταγές της εποχής, οι οποίες ήθελαν χώρες όπως οι ΗΠΑ και η Ρωσία να έχουν εισέλθει σε μια ατέρμονη κούρσα ανταγωνισμού στον τομέα αυτό, κατόρθωσε μέσα σε μικρό σχετικά διάστημα, εκμεταλλευόμενη την τεχνογνωσία που της παρείχαν οι πρωτοπόρες χώρες αυτού του κλάδου, να κερδίσει το χαμένο χρόνο και έδαφος, ώστε με τη σειρά της να αναπτύξει ένα ανταγωνιστικό τεχνολογικό επίπεδο.

Επομένως, καθίσταται περισσότερο από σαφές, ότι η Κίνα δεν αποτελεί πλέον την χώρα η οποία περιοριζόταν στο να αναπτύξει μια οικονομία ανταγωνιστική ως προς το διεθνές περιβάλλον. Επιδιώκει την μεγιστοποίηση της ισχύος της με κάθε τρόπο και μέσο. Η χρήση της επιστήμης και της τεχνολογίας δεν δεσμεύεται από τον κλάδο της οικονομίας, της αγροτικής ανάπτυξης και της εξέλιξης του συστήματος παραγωγής. Η τεχνολογία στην Κίνα εφαρμόζεται στις ένοπλες δυνάμεις της χώρας, επιζητώντας την κατοχύρωση της εθνικής ασφάλειας και τη μεγιστοποίηση της ανεξαρτησίας αυτής. Η εφαρμογή της τεχνολογίας όμως στην Κίνα συναντάται πλέον και σε τομείς όπου δύσκολα άλλα κράτη θα μπορούσαν να είχαν προσβασιμότητα, όπως στην επιστήμη για το διάστημα.

Κατά συνέπεια, διαπιστώνεται ότι η Κίνα εργάζεται έχοντας ως στόχο της την καθιέρωση της μέσα στο διεθνές σύστημα ως μιας χώρας με ισχύ παγκόσμιας εμβέλειας. Το μέλλον θα δείξει το κατά πόσο αυτές της οι επιδιώξεις θα λάβουν καρπούς.

ΕΠΙΛΟΓΟΣ:

Το τέλος του 20ου αιώνα και η αρχή του αιώνα που διανύουμε σηματοδοτήθηκαν από την αλλαγή της ισορροπίας ισχύος στο διεθνές σύστημα. Η κατάρρευση της Σοβιετικής Ένωσης και του μοντέλου του υπαρκτού σοσιαλισμού έδωσε ένα οριστικό τέλος σε μια ψυχροπολεμική εποχή που διατηρήθηκε για δεκαετίες μετά το τέλος του Β' Παγκοσμίου Πολέμου. Η Ρωσία περιορίστηκε αρχικά στο έλεγχο των ζημιών της (damage control) και οι Ηνωμένες Πολιτείες της Αμερικής ακολούθησαν ένα μοναχικό δρόμο προς την παγκόσμια κυριαρχία.

Το έλλειμα που δημιουργήθηκε από την κατάρρευση της Σοβιετικής Ένωσης επέτρεψε σε δυνάμεις όπως είναι η Ευρωπαϊκή Ένωση και η Λαϊκή Δημοκρατία της Κίνας να αναπτυχθούν περαιτέρω, οδηγώντας τη διεθνή τάξη πραγμάτων σε νέες ισορροπίες και κλονίζοντας ταυτόχρονα τον πρωταγωνιστικό ρόλο των Ηνωμένων Πολιτειών στο διεθνές σύστημα. Από την άλλη πλευρά, η ίδια η Ρωσία χρειάστηκε να περάσει δια πυρός και σιδήρου μέχρι να καταφέρει τελικά να δείξει σημεία επανάκαμψης.

Η περίπτωση της Κίνας δεν αποτελεί μια συνηθισμένη υπόθεση. Πρόκειται για μια χώρα, η οποία πέρασε το μεγαλύτερο μέρος του περασμένου αιώνα ουσιαστικά στο περιθώριο, απομονωμένη από τη διεθνή σκηνή και περιορισμένη στο εσωτερικό της, έχοντας εγκαταλείψει την παλιά της αίγλη. Πρόκειται όμως και για μια χώρα, η οποία μέσα στα τριάντα περίπου χρόνια που ακολούθησαν την εγκαθίδρυση της Λαϊκής Δημοκρατίας, κατάφερε να εξέλθει από τη χειμερία νάρκη της και να επανέλθει δριμύτερη στο προσκήνιο των διεθνών σχέσεων, προκαλώντας ποικίλες αντιδράσεις και ερωτήματα για το κατά πόσο η πορεία που φαίνεται να έχει χαράξει θα την αναδείξει σε δύναμη παγκόσμιας εμβέλειας μέσα στο διεθνές σύστημα. Οι μέχρι στιγμής ενδείξεις που λαμβάνονται από την διαδρομή της μέσα στις τρεις τελευταίες δεκαετίες αποδεικνύουν ότι το φαινόμενο Κίνα ήρθε (ή καλύτερα επανήλθε) για να μείνει.

Η ενδελεχής ανάλυση των βασικών στοιχείων που προσδιορίζουν τη δύναμη ενός κράτους, (δημογραφικές, οικονομικές, στρατιωτικές και τεχνολογικές πτυχές) και εν προκειμένω τη δύναμη της Κίνας και κατ' επέκτασιν την επιρροή που μπορεί να ασκήσει στη διαμόρφωση της ισορροπίας δυνάμεων στο διεθνές σύστημα, αποτέλεσε εργαλείο καθοριστικής σημασίας στην προσπάθεια που καταβλήθηκε ως προς την εξήγηση του κινεζικού φαινομένου και ως προς την απάντηση στο βασικό ερώτημα

που τίθεται για το εάν η χώρα μπορεί να θεωρηθεί μια εν δυνάμει παγκόσμια δύναμη στο διεθνές σύστημα.

Η Κίνα, έχει εδώ και καιρό απορρίψει τους οποιουσδήποτε ισχυρισμούς την τοποθετούν στο δρόμο για την εξασφάλιση ισχύος παγκόσμιας εμβέλειας. Στηριζόμενη στο αντι-ηγεμονικό προφίλ που διατηρούσε για πάρα πολλά χρόνια, υποστηρίζει ότι η γραμμή που έχει χαράξει η ίδια βασίζεται πάνω σε έναν καθαρά φιλελεύθερο τρόπο σκέψης. Διατείνεται μάλιστα, ότι κύριες επιδιώξεις της λογίζονται η ανάπτυξη σε όλα τα επίπεδα, εξασφαλισμένη από το καθεστώς της ειρηνικής συνύπαρξης, της συνεργασίας και της αλληλεξάρτησης μεταξύ των κρατών.

Εντούτοις, για τους οπαδούς της ρεαλιστικής προσέγγισης, η οποία αναφέρεται στην κατοχύρωση της εθνικής ασφάλειας και τη μεγιστοποίηση της ανεξαρτησίας των κυρίαρχων κρατών μέσα από συνθήκες ανταγωνισμού, αυτοί οι ισχυρισμοί είναι ως ένα βαθμό αφελείς ή τουλάχιστον αποκρύπτουν τις πραγματικές επιδιώξεις της εν λόγω χώρας. Όπως μαρτυρά η κατεύθυνση την οποία έχει επιλέξει, η Κίνα εργάζεται σκληρά και με επιμονή για την ενίσχυση της ισχύος της μέσα στο διεθνές σύστημα. Προσπαθεί επομένως να δημιουργήσει τις κατάλληλες προϋποθέσεις και να εκμεταλλευθεί στο έπακρο τις δυνατότητες που της παρέχονται ώστε να διαδραματίσει κυρίαρχο ρόλο, όχι απλώς σε περιφερειακό επίπεδο, στην περιοχή της Ανατολικής Ασίας, αλλά και στην παγκόσμια τάξη πραγμάτων.

Βέβαια, ο δρόμος που καλείται να διανύσει είναι δύσκολος και γεμάτος σκοπέλους. Συγκεκριμένα, όπως διαπιστώθηκε στην ανάλυση που προηγήθηκε, το δημογραφικό πρόβλημα που παρουσιάζει η Κίνα τα τελευταία χρόνια, με την σταδιακή γήρανση του πληθυσμού της αλλά και τις τάσεις που δείχνουν την μελλοντική μείωση του ανθρώπινου δυναμικού της, και δη του παραγωγικού ανθρώπινου δυναμικού, αποτελούν σημαντική τροχοπέδη προς την πορεία της αναγωγής της σε παγκόσμια δύναμη. Οι μεταρρυθμίσεις που διαφαίνεται να εισάγει ως προς αυτόν τον τομέα ενδεχομένως να εξομαλύνουν τη δυσκολία αυτής της κατάστασης, παρ' όλα αυτά όμως, εάν δεν προβεί σε νέες και σημαντικότερες μεταρρυθμίσεις για την εξάλειψη του δημογραφικού της προβλήματος, η πορεία που έχει θέσει αναμένεται να είναι ακόμη δυσκολότερη.

Στον τομέα της οικονομικής ανάπτυξης, η Κίνα έχει τρέξει έναν αγώνα δρόμου τις τελευταίες τρεις δεκαετίες, μετά την εγκαθίδρυση της Λαϊκής της Δημοκρατίας. Η σημαντική αύξηση του ΑΕΠ της χώρας, η αναβάθμιση των βιομηχανικών της δομών, ο

εκσυγχρονισμός της αγροτικής της πολιτικής, η ραγδαία πρόοδος που έχει σημειώσει στον τομέα των εξαγωγών και η δημιουργία περιβάλλοντος φιλικού προς την υποδοχή ξένων επενδύσεων έχουν ενισχύσει σε σημαντικό βαθμό την ανταγωνιστικότητα της χώρας. Ο αγώνας δρόμου όμως για την πορεία της προς την ανάδειξη της σε παγκόσμια δύναμη είναι ένας μαραθώνιος, δεδομένου ότι παρά τα θετικά δείγματα γραφής που έχει δώσει έως σήμερα, η Κίνα καλείται να αντιμετωπίσει και σημαντικά εμπόδια. Η παγκόσμια οικονομική κρίση δεν έχει αφήσει αλώβητη την «ατμομηχανή» της παγκόσμιας ανάπτυξης. Παράλληλα, η τεράστια εξάρτησή της σε φυσικούς πόρους καθίσταται σημαντικό μειονέκτημα για την προώθηση της αναπτυξιακής της στρατηγικής. Για να υπερνικήσει αυτά τα προβλήματα, η Κίνα θα χρειασθεί να επιτείνει τις προσπάθειές της στην αναπτυξιακή της πολιτική και να επιλύσει το ενεργειακό της πρόβλημα, ώστε να μειώσει σημαντικά τις εισαγωγές της στον τομέα των φυσικών πόρων.

Όσον αφορά στο στρατιωτικό σκέλος της Κίνας, αυτό υπογραμμίζεται από τον εκσυγχρονισμό του σε όλα τα επίπεδα. Οι μεταρρυθμίσεις των κινεζικών ενόπλων δυνάμεων, η προώθηση καινοτομιών στις δομές και τους μηχανισμούς της αμυντικής στρατηγικής αλλά και η εφαρμογή των νέων τεχνολογιών για την εξέλιξη των οπλικών συστημάτων, εντείνουν την ανταγωνιστικότητα της στρατιωτικής στρατηγικής που έχει χαραξει το Πεκίνο.. Ταυτόχρονα, η ύπαρξη πυρηνικού εξοπλισμού, ικανού να επιφέρει ανταποδοτικό χτύπημα καθώς και οι υπόνοιες για την ύπαρξη βιολογικών όπλων, είτε στα εδάφη της χώρας είτε ακόμη και σε περιοχές δικαιοδοσίας αυτής, τοποθετούν την Κίνα στη λίστα των κρατών εκείνων που διαθέτουν όπλα μαζικής καταστροφής, ικανά να πλήξουν μεγάλους στόχους. Μολονότι λοιπόν η Κίνα υποστηρίζει πως η στρατιωτική της στρατηγική αναπτύσσεται αποκλειστικά και μόνο στη βάση της ειρηνικής συνύπαρξης, τα δεδομένα αποδεικνύουν ότι αποτελεί μια υπολογίσιμη στρατιωτική δύναμη, η οποία μακροπρόθεσμα θα μπορέσει να διεκδικήσει μια θέση στην παγκόσμια κλίμακα.

Τέλος, αναφορικά με τις τεχνολογικές πτυχές της χώρας, παρατηρείται ότι και αυτές κινούνται με γνώμονα την ευρύτερη πολιτική των εκσυγχρονισμών που έχει υιοθετήσει η Κίνα τα τελευταία χρόνια. Καλύπτοντας το κενό που υπήρχε για ένα μεγάλο διάστημα ανάμεσα στην ίδια και στις χώρες του δυτικού κόσμου, η Κίνα έχει καταφέρει να κερδίσει τον χαμένο χρόνο και έδαφος, ώστε με τη σειρά της να αναπτύξει ένα ανταγωνιστικό τεχνολογικό επίπεδο. Η πρόοδος που έχει σημειώσει στον τομέα της έρευνας και της τεχνολογίας, με τον εκμοντερνισμό της οικονομικής και στρατιωτικής της πολιτικής έχει δώσει νέες δυνατότητες στην ανάπτυξη της ισχύος της χώρας.

Συγχρόνως, το πρόγραμμα για το διάστημα και γενικότερα η διαστημική πολιτική που ακολουθεί καθιστούν σαφές ότι η Κίνα εργάζεται έχοντας ως στόχο της την καθιέρωσή της μέσα στο διεθνές σύστημα ως μιας χώρας με ισχύ παγκόσμιου βεληνεκούς.

Παρά την κριτική την οποία δέχεται αλλά και τον σκεπτικισμό με τον οποίο αντιμετωπίζεται η κινεζική προσπάθεια, πρέπει να της αναγνωρισθεί το γεγονός ότι έχει καταβάλλει τεράστιες προσπάθειες για να αναπτύξει μια χώρα ανταγωνιστική προς όλους τους τομείς και σε όλα τα επίπεδα. Οι υψηλοί στόχοι που έχει θέση η Κίνα δεν της αφήνουν πολλά περιθώρια για σφάλματα ή στραβοπατήματα. Η υστέρηση που παρατηρείται σε σημαντικούς κλάδους της ανάπτυξής της δεν μπορεί να παραλειφθεί. Με την ίδια λογική όμως δεν μπορούν να παραλειφθούν και οι μεγάλες δυνατότητες της χώρας αυτής, τις οποίες αν καταφέρει να εκμεταλλευθεί θα μπορέσει ενδεχομένως να δει τις επιδιώξεις της να καρποφορούν.

Μέσα από τις δυσκολίες και τις προκλήσεις που καλείται να αντιμετωπίσει η Κίνα στη διαδρομή της προς την ανακήρυξη της σε δύναμη παγκόσμιας κυριαρχίας στο διεθνές σύστημα, διαφαίνεται ότι το εγχείρημα αυτό δεν είναι τελικά ακατόρθωτο. Η αλλαγή της ισορροπίας ισχύος που ξεκίνησε στα τέλη του περασμένου αιώνα, εξακολουθεί να διαμορφώνει κυρίαρχο ρόλο στην εποχή που διανύουμε. Το μέλλον όμως θα δείξει κατά πόσο οι Ηνωμένες Πολιτείες θα συνεχίσουν να είναι επαναπαυμένες στις δάφνες τους ή αν δυνάμεις όπως η Λαϊκή Δημοκρατία της Κίνας ήρθαν στο προσκήνιο για να ταραξουν τα λιμνάζοντα νερά του διεθνούς συστήματος.

ΒΙΒΛΙΟΓΡΑΦΙΑ:

ΣΥΓΓΡΑΜΜΑΤΑ:

ΕΛΛΗΝΙΚΑ:

- Βαληνάκης Γ.-Μπότσιου Κ. «Διεθνείς Σχέσεις και Στρατηγική στην Πυρηνική Εποχή», 2000.
- Θουκυδίδης, Ιστορία του Πελοποννησιακού Πολέμου.
- Θουκυδίδης, βιβλ. Η', παρ. 77.
- Μπόση Μαίρη, «Ζητήματα Ασφαλείας στη Νέα Τάξη Πραγμάτων», 1999.
- Πλατιάς Αθανάσιος, «Διεθνείς Σχέσεις και Στρατηγική στο Θουκυδίδη», 2007.
- Πλατιάς Αθανάσιος, «Το Νέο Διεθνές Σύστημα, Ρεαλιστική Προσέγγιση Διεθνών Σχέσεων», 1995.

ΣΥΓΓΡΑΜΜΑΤΑ:

ΞΕΝΑ:

- Brown Harold, Prueher Joseph W., Segal Adam, «Chinese Military Power, Council on Foreign Relations», 2003.
- Bull Hedley, «Η Άναρχη Κοινωνία, Μελέτη της Τάξης στην Παγκόσμια Πολιτική», 2007.

- Byman Daniel L. and Cliff Roger, «China's Arms Sales, Motivations and Implications», Project Air Force, 1999.
- Cliff Roger, Burles Mark, Chase Michael S., Eaton Derek, Pollpeter Kevin L., «Entering the Dragon's Lair, Chinese Antiaccess Strategies and their Implications for the United States, 2007.
- Crane Keith, Cliff Roger, Medeiros Evan, Mulvenon James and Overholt William, «Modernizing China's Military, Opportunities and Constraints», 2005.
- Croddy Erik, «Chemical and Biological Warfare: A Comprehensive Survey for the Concerned Citizen, 2002.
- Gilpin Robert, «Η Πολιτική Οικονομία των Διεθνών Σχέσεων», 1995.
- Gilpin Robert, «Παγκόσμια Πολιτική Οικονομία, Η διεθνής οικονομική τάξη», 2007, ΣΤ΄ Έκδοση.
- Levin Michael, «The Great Next Clash, China, Russia and the U.S.», 2007.
- Kearney A.T., «New Concerns in an Uncertain World», Foreign Direct Investment Confidence Index, 2007.
- Medeiros Evan S., «Chasing the Dragon, Assessing China's System of Export Controls for WMD-Related Goods and Technologies», 2005.
- Meredith Robyn, «The Elephant and the Dragon, The Rise of India and China and what it means for all of US», 2007.
- Nye Joseph S. Jr., «Soft Power, The means to success in world politics», 2004.
- Overholt William, «Asia, America and the Transformation of Geopolitics», 2008.

- Rajain Arpit, «Nuclear Deterrence In Southern Asia, China, India and Pakistan», 2005.
- Taylor Philip, «Πόλεμος και Διεθνείς Σχέσεις στην Εποχή της Πληροφορίας», 2004.
- Taylor Fravel M. – Medeiros Evan S., «China's Search for Assured Retaliation, The Evolution of Chinese Nuclear Strategy and Force Structure», 2010.
- Waltz Kenneth, «Θεωρία Διεθνούς Πολιτικής», 2010.
- Wright Martin, «Διεθνής Θεωρία – Τα Τρία Ρεύματα Σκέψης», 2005.

ΕΡΕΥΝΕΣ - ΕΠΙΣΤΗΜΟΝΙΚΑ ΑΡΘΡΑ:

- Κωνσταντίνος Χολέβας, «Δημογραφικές Επισημάνσεις του Θουκυδίδου», Καθημερινή 21/08/1988.
- Attane Isabelle, Le Monde Diplomatique, 02/06/2012.
- Brown Kerry, Chatham House, «Thirty Years On – China Celebrates the Reform Process», Asia Program, October 2008.
- China Daily, «We'll forge ahead with reforms: Hu», 19/12/2008.
- China Daily, «NBS: China accounts for 6% of worlds GDP in 2007» 27/10/2008.
- China Daily, «On the population scale of social development», 18/12/2008.

- China Daily, «How China used growth to reshape social justice» 06/10/2008.
- China Daily, «China needs to expand foreign investment scale» 09/10/2008.
- Coombs Norman, «Enabling Technologies, New Patrons, New Challenges», 1999.
- Croddy Eric, «Chinese Chemical and Biological Warfare (CBW) Capabilities, National Intelligence Council Conference: China and Weapons of Mass Destruction: Implications for the United States», 05/11/1999.
- Croddy Eric, China's Role in the Chemical and Biological Disarmament Regimes, spring 2002.
- Das Saswato R., Scientific American, «How the U.S. Accidentally Nuked Its Own Communications Satellite», 11/07/2012.
- Elekdag Selim and Lall Subir, International Monetary Fund (IMF), «Global Growth Estimates Trimmed After PPP Revisions», 08/01/2008.
- European Commission, DG Trade, EU Bilateral Trade and Trade with the World – China, 10/09/2008.
- Financial Times, έκδοση 12/11/2013.
- Friedberg Aaron L., «11th September and the future of Sino-American Relations», Volume 44, Issue 1, pp.33-50, 2002.
- Gertz Bill, Albright «Concedes 'Concern' Over China-Iran Transfers» Washington Times, 24/01/1997.
- Griego Joseph, «Anarchy and the Limits of Cooperation», Volume 42, No.3, pp.485-507, summer 1988.

- Kristensen Hans M. – Norris Robert S., «Bulletin of the Atomic Scientists, Chinese nuclear forces», pp.79-85, 01/11/2013.
- Manning Robert A. and Przytsup James J., «Asia's Transition Diplomacy Hedging Against Future Shock», Volume 41, No.3, pp.43-67, autumn 1999.
- Myers Jaffe Amy and Lewis Steven W., «Beijing's Oil Diplomacy», Volume 44, Issue 1, pp.115-134, 2002.
- OECD Investment News, March 2008, Issue.
- People's Daily, Changes and Challenges with China's 30 years reform and opening up, 06/10/2008.
- Ross Robert S., Navigating the Taiwan Strait Deterrence, Escalation Dominance and U.S.-China Relations & China's Stake in a nonnuclear North Korea, Volume 27, Number 2, pp. 48-85, Fall 2002.
- Smith Michael L.R. and Khoo Nicolas, «A Concert of Asia - Why there is no substitute for U.S. power», 01/08/2001.
- The Economist, «China's Reform, The second Long March», 11/12/2008.
- The Economist, έκδοση 03/09/2013.
- The Economist, «Η αχίλλειος πτέρνα της Κίνας είναι ο πληθυσμός της», 02/05/2012.
- The World Bank Development Research Group, «The Developing World Is Poorer Than We Thought, But No Less Successful in the Fight against Poverty», August 2008.
- Wanandi Jusuf, «ASEAN's China Strategy – Towards Deeper Engagement», Volume 38, Issue 3, 1996.

ΔΙΑΔΙΚΤΥΑΚΕΣ ΠΗΓΕΣ:

- Chinese Government's Official Web Portal, China's National Defense in 2008: http://www.gov.cn/english/official/2009-01/20/content_1210227.htm
- Chinese Nuclear Forces in 2013: <http://bos.sagepub.com/content/69/6/79>
- Nuclear Threat Initiative, China Overview:
<http://www.nti.org/country-profiles/china/>
- Chinese Government's Official Web Portal, International Cooperation in Science and Technology:
http://english.gov.cn/2006-02/09/content_184144.htm
- Chinese Government's Official Web Portal, Information Industry:
http://english.gov.cn/2006-02/09/content_184020.htm
- Chinese Government's Official Web Portal, Astronautics:
http://english.gov.cn/2006-02/09/content_184006.htm
- United Nations Development Reports, International Human Development Indicators:
http://hdrstats.undp.org/countries/country_fact_sheets/cty_fs_CHN.html
- People's Daily Online, Changes and challenges with China's 30 years reform and opening up:
<http://english.peopledaily.com.cn/90001/90776/90882/6510350.html>
- China in Brief : <http://www.china.org.cn/e-china/openingup/sez.htm>
- International Business Cooperation, China Overview:
<http://www.doingbusiness.org/ExploreEconomies/?economyid=42>
- Federation of American Scientists, Status of World Nuclear Forces:
<http://www.fas.org/programs/ssp/nukes/nuclearweapons/nukestatus.html>

- China National Space Administration (China's Space Activities in 2006, China's Space Activities – White Paper):
<http://www.cnsa.gov.cn/n615709/cindex.html>
- European Space Agency: <http://www.esa.int/ESA>
- U.S. Department Of State: www.state.gov
- U.S. Intelligence Community - Office of the Director of National Intelligence: <http://www.dni.gov>
- The Entrepreneur, Online: <http://www.entrepreneur.com/>
- The Washington Times: www.washingtontimes.com
- Εφημερίδα Καθημερινή: www.kathimerini.gr

ΆΛΛΕΣ ΠΗΓΕΣ:

- Γραφείο ΟΕΥ Ελλάδος στο Πεκίνο
- Ελληνικό Υπουργείο Εξωτερικών